V—K
13557
B 373/2

A BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI
IV. KER. (BELVÁROSI) KÖZSÉGI

FŐREÁLISKOLA

HATVANADIK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1913—1914. ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTE
DR KOPP LAJOS
IGAZGATÓ

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
HÁZINYOMDÁJA — 1914 —

VÁROSI KÖNYVTÁR
BUDAPEST ⁂ KÖZPONT.
B 373/2 X29
KÜLÖN GYÜJTEMÉNY.
KI NEM KÖLCSÖNÖZHETŐ.

er. közs. reál-

sitö 1913/14.

Leichsinger Typ

VÁROSI
1914.
KÖNYVTÁR

Jablonowsky János

VÁROSI
1914.
KÖNYVTÁR

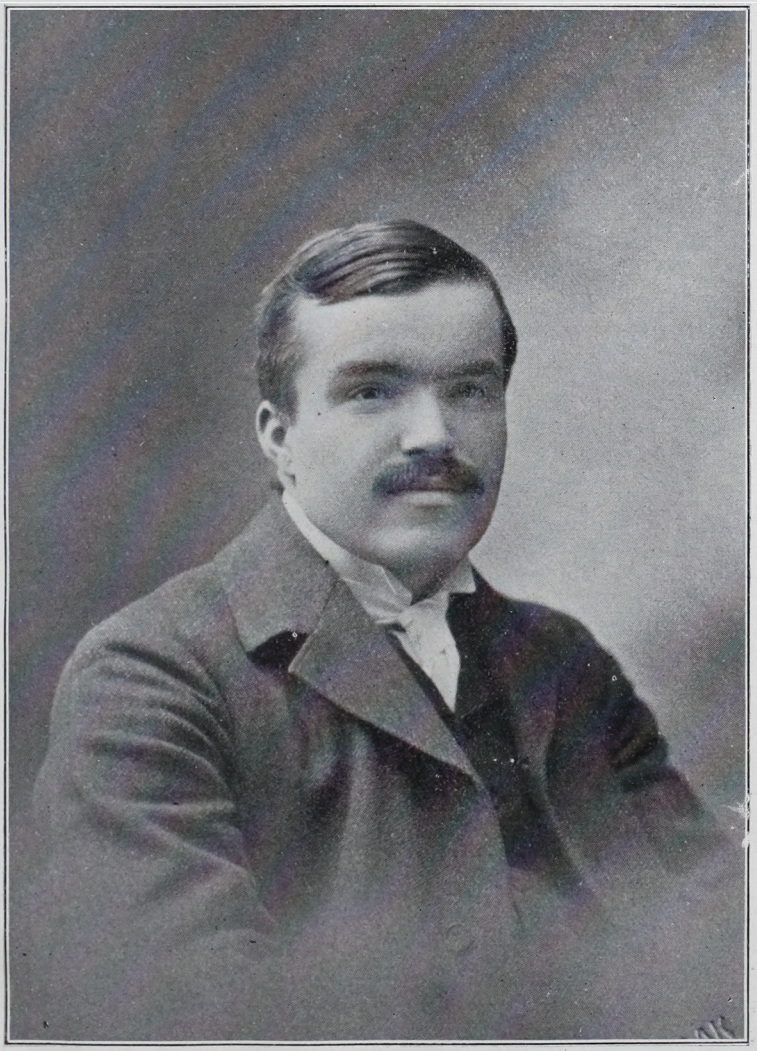

Friedrich Braun

VÁROSI
1914
KÖNYVTÁR

TÁROZVA
1963

A BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI
IV. KER. (BELVÁROSI) KÖZSÉGI

FŐREÁLISKOLA

HATVANADIK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1913—1914. ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTE
DR KOPP LAJOS
IGAZGATÓ

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
HÁZINYOMDÁJA — 1914 —

1976

1985

B373/2
13507

JABLONSZKY JÁNOS
(1848—1913)

Intézetünk, azóta, hogy fennállásának félszázados évfordulóját ünnepeltük, jelentékeny változáson ment keresztül. Különösen az utolsó években gyorsan követték egymást azok az események, melyek iskolánknak úgy külső képét, mint belső életét egészen átalakították. A hosszú, nyugodt, változásnélküli élet után hirtelen bekövetkezett mozgalmas fejlemények főleg az intézet vezetőségében s a tanári karban idéztek elő észrevehető változást. Báthory Nándor igazgató kezdte meg a sort s őt csakhamar követték egymásután az öreg kartársak, kiknek nagyobb része elhalt, kisebb része pedig nyugalomba vonult. A régi, érdemes tantestület mintegy varázsütésre, egyszerre eltünt s helyét egy friss erőtől duzzadó új generáció, tehetséges és munkabíró fiatal emberekből álló tanári kar foglalta el, élén a jelenlegi érdemes s az iskola régi jó hírnevéhez méltó igazgatónkkal, akinek elsősorban köszönhető, hogy a gyors átalakulás nem idézett elő nagyobb rázkódtatást. A régiek közül alig maradt egy-kettő.

A legutóbbi két tanévben is bő aratása volt a halál angyalának: egymásután *három* kartársunk húnyt el, köztük intézetünk volt szeniora, *Jablonszky János,* aki csak nemrég távozott körünkből s alig egy éve ép egészséggel és még egészen friss erőben vonult nyugalomba. Akkor őszinte sajnálattal búcsúztunk el tőle s nem hittük volna, hogy az a búcsú örökre szól. Ellenkezőleg, azt gondoltuk, hogy nyugalmát jó egészségben és derült kedéllyel, igen sokáig fogja élvezni. S ime rövid idő multán, egészen váratlanul egyszerre csak megszólalt a lélekharang, mely iskolánk legrégibb munkásának ravatalához szólított bennünket. Megilletődve siettünk oda s megdöbbenéssel állottunk meg nyitott sírjánál, mert halála oly hirtelen, oly meglepetésszerűen következett be,

hogy alig mertük elhinni. Negyven esztendőn keresztül szolgálta a hazai kultura ügyét, egy emberöltőt töltött a katedrán komoly munkában, amelynek fogalma egyet jelentett számára az életével. Csak az történhetett vele, hogy midőn a katedráról leszólították s ő megszokott munkaköréből kikerülve pihenőre tért, a nyugalom oly nyomasztó erővel nehezedett a lelkére, hogy idő előtt összeroppant.

Jablonszky János 1848 március 9-én az árvamegyei Jablonkán született. Atyja, szintén János, aki szülőhelyén bíró volt s arról híres, hogy ügyesen tudta a csonttöréseket beigazítani, bírói tiszténél s igazságosságánál, szigorúságánál fogva nagy tekintélynek örvendett a kis tót faluban. Anyját, Máriát, szintén Jablonszkynak hívták, de nem volt rokona férjének. Csak két gyermekük volt, János és Flóris, akik mindketten tanári pályára léptek, sőt némi eltéréssel ugyanazon szakmát is választották s az előbbi történet, földrajz, utóbbi pedig természetrajz, földrajz-szakos lett. Jablonszky Flóris aztán állami szolgálatba lépett s jelenleg az egri áll. főreáliskola rendes tanára.

János az elemi iskola három osztályát szülőfalujában járta, a negyediket pedig Jászberényben, ahova magyar szóra adták. Itt gyorsan megtanult magyarul, úgy hogy a magyar valóságos anyanyelvévé lett, melyen legjobban s legszívesebben beszélt és írt. Ifjúkorának legboldogabb korszakát Besztercebányán töltötte, hol a kir. kath. gimnáziumba járt s az akkor fiatal kezdőtanárnak, Cherven Flórisnak volt kedves tanítványa. A szép bányaváros, festői vidékével, mély hatással volt a fejlődő gyermek-ifjú kedélyére s itt támadt lelkében a természet iránti azon rajongó szeretet, mely nemcsak szaktárgyainak megválasztására volt hatással s vadászati szenvedélyét fejlesztette ki, hanem későbbi szerencsétlenségében vigasztalója s enyhítője lett. Itt tett érettségit is. Majd Pestre került a tudományegyetemre, hol Hunfalvynak lett jeles tanítványa. Szegény fiú volt, hazulról nem igen kapott támogatást s mint egyetemi hallgató óraadással tartotta fenn magát, mígnem egy jómódú iparos családhoz jutott instruktornak, ami aztán gondtalan életet biztosított neki, s ő kizárólag a tanulmányainak élhetett. Miután tanári vizsgát tett, 1872-ben a székesfővárosi VIII. ker., akkor zergeutcai főreáliskolánál helyettes tanár lett; 1875 március 20-án megválasztották a történelem és földrajz rendes tanárának s mint ilyen u. e. év október 1-én elfoglalta tanszékét intézetünkben. Nemsokára aztán megnősült, a fentemlített családból véve élete párját, akivel megelégedett, boldog családi életet élt mindaddig, amíg rá nem szakadt életének megrázó tragédiája. Jó módba is jutott, a régi Bástya-utcában saját háza, Tétényben villája volt s télen a városban, nyáron át pedig rendesen késő őszig falun lakott; onnan járt be reggelente az iskolába, akárhányszor gyalog is. Élete nyugalmas egyformaságban telt el, megosztva idejét az iskola s a családja között.

Az iskolát mindenek fölött szerette; az neki több volt, mint hivatásának egyszerű helye, valóságos életszükségletévé lett, második otthonává, ahová balsorsa elől menekült, ahol feledést, vigasztalást, szórakozást keresett. Azért majdnem minden idejét az iskolában töltötte. Akár volt órája, akár nem, minden nap reggel 8 tól déli 1 óráig ott volt. Az óraközökben és üres óráiban mindig olvasgatott; ő volt a tanári könyvtár legszorgalmasabb látogatója. Helyettesítésre is ő vállalkozott mindig a legszívesebben. Annyira az iskolához nőtt, hogy a nagy szünidőben is rendesen bejárt s ez időben évek hosszú során át állandóan helyettesítette az igazgatót. De midőn a székesfővárosi tanács őt, mint a tanári kar szeniorát, Weszely Ödön igazgató helyett, 1908. december 5-től fogva az intézet ideiglenes vezetésével bízta meg, ezt a megbizatást nem szívesen fogadta el. S ámbár feladatának a leghívebben megfelelt s lelkiismeretes pontossággal végezte teendőit, nagy örömmel üdvözölte az új igazgatót, dr. Kopp Lajost, midőn ez őt 1909 július 8-án fölváltotta s boldog volt, hogy azontúl ismét csak egyszerű tanár lehetett. Szerette a hivatását, az iskola volt az ő éltető eleme; itt jól érezte magát, barátságos és vidám volt. Ezenkívül csak még egy kedves sportszenvedélyének, a vadászatnak élt, annak szentelte minden szabad idejét. Délutánokon vagy szünnapokon vállára akasztotta a puskáját s bebarangolt valami vidéket, többnyire egyedül vagy legfeljebb másodmagával. Társaságban csak nagyobb vadászatokra indult, ami azonban ritkán esett meg. Ellenben akárhányszor oly napokon, amidőn tanítania kellett, a fölkelő nap már künn találta őt az erdőben vagy mezőn s mire a többiek fölkeltek, ő már vitte haza vadászzsákmányát s 8 órára az iskolában volt. E kettős foglalkozásában, mint tanár és vadász, úgyszólván kimerült egész tevékenysége.

Sokat olvasott, de leginkább csak szórakozásból, legfeljebb a tanításban értékesítette, ami újabbat megtudott. Egyéb munkához hiányzott a kellő nyugalma. Mert úgy az iskolához való ragaszkodásának, mint vadászati kedvének mélyebb lélektani gyökerei voltak s az ő szerencsétlen családi körülményeiben lelik magyarázatukat. Az isteni gondviselés ugyanis három gyermekkel áldotta meg, két fiúval s egy leánnyal, de nem adta meg neki azt a kegyet, hogy fiaiban öröme is teljék s gyarapodásukat, fejlődésüket avval a megnyugvással szemlélhesse, mely minden földi bajért, szerencsétlenségért bőven kárpótol. Mert a kicsinyek fejlődésében s a felserdült gyermekek boldogulásában lelik a szülők minden boldogságukat. Gyermekeik sorsa képezi legfőbb gondjukat és semmi fáradságot, semmi áldozatot nem sajnálnak értük, hogy akár a maguk élete árán is biztosítsák a jövőjüket. Minden gondolatuk az övék, minden imájuk értük száll az Éghez. S amilyen lélekemelő boldogság számukra, ha imájuk meghallgatásra talál s gyermekeiket testben, lélekben virulni látják: olyan lesujtó

fájdalommal nehezedik szívükre az a tudat, hogy minden áldozat hiábavaló volt, gyermekük beteg, boldogtalan. Ibsen »Kísértetek«-je jut eszembe, midőn megemlékezem szegény, megboldogult kollégánkról. A legrettenetesebb sors, ami embert érhet, jutott neki osztályrészül; gyermekeiben sujtotta őt a végzet, oly betegséggel terhelvén ezeket, amelyből nincsen gyógyulás. Ez annál inkább lesujtotta a szerencsétlen apát, mert ő maga sohasem volt beteg s egész negyven esztendei működése alatt csak egyetlen egyszer mulasztott, midőn egy vadásztársa véletlenségből meglőtte a lábát, de ezt a baját is gyorsan kiheverte, mindössze három hétig feküdt.

A megrázó csapást keresztényi megadással viselte el s óriási erőfeszítéssel igyekezett megőrizni külső nyugalmát, csak belül emésztődött. Zárkózott természet lévén, csak a legbizalmasabb barátainak nyilatkozott meg s panaszolta el baját, míg a fiatalabb kollégákkal s azokkal szemben, akik tőle távolabb állottak, egészen a régi kedves modorú, előzékeny és szíves kollega maradt s annak, aki nem ismerte őt közelebbről, halvány sejtelme sem volt arról, hogy a derült, nyájas modor micsoda fájdalmat rejt s a mosolygó arc alatt minő vihar dúl! Az otthona azonban ettől fogva már nem vonzotta őt s amikor csak lehetett az iskolába vagy a természetbe menekült s a munkában keresett feledést és vigaszt. Miután nem adatott neki, hogy a saját fiait nevelhesse, a más gyermekeinek oktatását tekintette életfeladatának s apai szeretetének egész melegét ezekre árasztotta. Innen az a görcsös ragaszkodás az iskolához, mely valóságos életföltételévé, létének nélkülözhetlen tényezőjévé lett, kivált amióta felzaklatott kedélye némileg lecsillapodott, régi kedve ismét visszatért s az isteni Gondviselés családi szerencsétlenségéért is részben kárpótolta őt Gizi leányával, akit a Végzet megkímélt testvéreinek rettentő sorsától s aki szép hajadonná serdült föl. Ez ismét kibékítette őt az élettel s derültté tette öregségének napjait. Sőt egy nagy örömet is tartogatott számára a Sors: leánya férjhez ment, egy volt tanítványa, Erdélyi József mérnök vette el. Ezzel beteljesült minden vágya s a földi élettől nem kívánt s nem várt többé semmit. Egyforma egymásutánban rótta a napjait, nagy buzgósággal tanított s néha még vadászgatott. De ennek a minden igénynélküli, megelégedett életnek nem sokáig örvendhetett. Valami kedvetlenség vett rajta erőt, fáradtnak, kimerültnek érezte magát s nyugalom után vágyott. Azt hitte, ha nyugalomba vonul, visszanyeri régi kedvét és lelkének egyensúlyát s kérte a nyugdíjaztatását. Azonban csalódott. Az Ég csapásai annak idején szívóssá tették ellenállását s megacélozták erejét az élet viharai ellené, de a nyugalom súlyos teherként nehezedett a kedélyére s beteggé tette testét-lelkét. Az iskola nélkül ő nem tudott élni s a pihenés reá nézve egyet jelentett a halállal. Ezt ő maga sem tudta, de legkevésbbé gondoltuk mi, akik mosolyogva

búcsúztunk tőle, abban a reményben, hogy még sokszor fogjuk viszontlátni. Nem sejtettük, hogy a legelső találkozásunk a ravatalánál lesz.

Jablonszky János maradandó emléket hagyott intézetünk történetében. Mint tanár és ember egyaránt a legrokonszenvesebb egyéniség volt, aki atyai jóindulatával a tanítványok szeretetét és ragaszkodását, lebilincselő, nyájas modorával pedig a kartársak rokonszenvét és tiszteletét vívta ki magának.

Hosszú tanári működése folyamán számos generációt nevelt fel s a tanítványok ezreit oktatta, akik mindannyian hálás kegyelettel őrzik emlékét. Megjelenésében, vágyaiban egyszerű és szerény, személyes szükségleteiben igénytelen s kevéssel beérő volt; új ruhát csak akkor vett, ha erről a leánya gondoskodott számára. Jómódban, teljes megelégedettségben, de a lehető legszerényebb körülmények közt élt; míg fiai éltek, mindenét ezek gyógyítására fordította, utóbb azonban a fizetését se költötte el. Sok jó tulajdonságot egyesített magában; kollégiális, előzékeny, barátságos és szíves volt, de jellemének alapvonásaként mégis a szívjósága tűnt ki. Szelid, jóságos tekintetével azonnal megnyerte az emberek bizalmát. A gyermekek ösztönszerűleg azonnal megérezték benne a jó embert s önkéntelenül is vonzódtak hozzá. Soha senkitől semmit sem kért, de ő maga szívesen segített. Kedvvel dolgozott s becsületesen végezte el munkáját; sőt másokét is. Hosszú időn keresztül ő volt a leglelkiismeretesebb helyettes. A régi és legrégibb tanári kar a legkülönbözőbb karakterű emberekből állott; valóságos zsarnokok voltak köztük, akikkel igen nehezen lehetett megférni. S neki soha senkivel baja nem volt, mindenki szerette.

A növendékei valósággal rajongtak érte. Ő is szerette és saját fiaiként szívének egész melegével emelte őket magához. Mint tanárt is mindenben a jóság vezérelte s ebből a tulajdonságából fakadtak a hibái is. A gyerekeket nagyon is komolyan vette, kész embereknek tekintette őket s aszerint bánt velük. Minden tanulót alapjában jónak tartott, aki gonoszságra képtelen; az elkövetett rosszaságot csak gyermekes csínynek tekintette és soha sem büntetett, hanem mindig megbocsátott. Azokat is védte, akik épenséggel nem érdemelték meg s azért gyakran visszaéltek a jóságával. De ha elkezdett magyarázni, a legmegátalkodottabb zajongó is elnémult. A tanárból egyszerre költő lett, akinek ajkáról lágyan, édesen ömlött a szó, a gyerekek pedig áhítattal hallgatták és követték bűvös szavát s ő vitte, vitte őket magával, mint a hamelni patkányfogó, ismeretlen tájakra, messze, mesebeli országokba, vagy vissza, régen letűnt időkbe. Mert ő nem a régi, elavult metódus szerint tanított, úgy hogy száraz adatokat halmozott volna össze, hegyek, folyók, városok stb. neveinek elrecitálásával, vagy évszámok és események felsorolásával, hanem magasabb szempontból, gyakorlati célzattal, az életre kiható vonat-

kozások kidomborításával; a történelmet pragmatikailag, kulturhistóriai alapon, a földrajzot pedig etnográfiailag tanította. A térképen szellemileg beutazta a tanulókkal az egész világot s úgy mondta el nekik mindenről a nevezetességeket és tudnivalókat. S megkívánta, hogy a növendékek a térképről olvasni tudjanak. Ő maga geográfus létére, valójában nagyon keveset utazott, sőt nagyobb utazásokat talán sohasem is tett. De annál többet olvasott. Szaktárgyaiban egyike volt a legképzettebb tanároknak, aki nem elégedett meg avval, amit egyszer megtanult. Hanem folyton tovább képezte magát, pontosan átnézte a hazai és külföldi szaklapokat, folyóiratokat és statisztikai értesítőket, elolvasta az újabban megjelent nevezetesebb szakmunkákat, figyelemmel kísérte a tudomány haladását és a technika vívmányait, úgy hogy mindig à jour volt s lépést tartott szaktárgyainak fejlődésével. Amit újabbat elsajátított, azt azután a tanításban értékesítette. Régebbi, nyugalmas éveiben s ambiciózusabb korában olvasottságát irodalmilag is kamatoztatta. Egy egész sorozat kitűnő földrajzi tankönyvet írt a közép- és polgári iskolák, tanítóképzők számára, sőt magánhasználatra, melyek számos kiadást értek s az egész országban használtattak. Szaklapokba s olvasókönyvekbe cikkeket és kisebb rajzokat is írt, ezek közt főleg »Kirándulás a Babiagurára« érdemel említést.

* *
*

Ime egy munkáséletnek és értékes egyéniségnek pár szóval, vázlatosan körvonalazott rajza. Most, hogy nyitott sírjától már kevés híján egy esztendő választ el bennünket, a megnyugvás érzetével búcsúzunk tőle. Kilobbant a csendes munkában eltöltött élet. Időnek előtte — úgy véljük mi, kik szívből fájlaljuk elköltözését, oh de megváltás volt az számára: nehéz út végén boldog pihenés! Nem zord arcú kaszásként jelent meg előtte a halál, szeliden, kedvesen nyujtotta neki az enyhülés poharát, melytől minden átélt keserűség eloszlik s megbékül a sokat zaklatott, szenvedő szív!

Elment. Sírja fölött virágok nőnek s körüllengi a szerető emlékezés. Testét visszaadta a földnek, az elporlad, de sohasem múlhat el az a mindent átfogó szeretet, mely halhatatlan lelkét betöltötte; ott él az tovább el nem múló örök lángként, kartársai és tanítványai szívében.

Dr. Miklós Ferenc.

FRIEDREICH ISTVÁN

(1878—1914)

Évek óta nem dolgozhatott már közöttünk az iskolában, s mikor elment, mégis oly fájdalmas ürességet hagyott maga után; négy éven keresztül, visszafojtott könnyel a szemünkben láttuk sorvadó vonásain a kérlelhetetlen pusztulás sietö munkáját, mégis, mikor a halála hírét vettük, mintha a lelkünkből szakadt volna ki valami, mintha magával vitte volna az életben való hitünket, bizalmunkat, lelkünk gondtalan ifjúságát.

Fiatalon, alig 36 éves korában hagyott itt minket, férfikora legszebb kibontakozásában, amikor egyénisége már határozott vonásokban mutatkozott, családi életének legelső boldogságában. Bizalmas társaságának már vezetője, nélkülözhetetlen szelleme volt, a közélet mai nagy harcaiban pedig most volt munkája elején, amikor már irányt vett tudományos és politikai tettereje s a barátok rokonszenve, az ellenfelek aggodalma egyformán egy nagy ember vonásait látta kiemelkedni nyilvános szerepléséből.

Nem is lehet Friedreich Istvánról, a tanárról megemlékezni úgy, hogy egyéniségét teljesen elválasszuk a közélet harcosától. Hiszen a veszprémi gimnázium osztályaitól kezdve a tanári működésig együtt fejlödött lelkében a tudomány művelésének két ága: az iskolai munka, s az irodalmi harci készség; az iskolai nevelés s a tudományos önképzés formálják egyéniségének fővonásait, a szellemes, élénk beszédet, az abszolut és objektív becsületességet, az ideálokért való lelkesedést s a képmutatás minden formában való megvetését. A tanárnak és az írónak egyaránt ezek voltak vezető tulajdonságai, csakhogy az iskolában mindez a szívén keresztül szólt hozzánk, közéleti szereplésében pedig ragyogó tollával és magával ragadó szónoki erejével sujtott a porba vagy gyujtott lelkesedésre.

Akik csak írásaiból ismerték, mind hamis képet alkottak maguknak róla. Ki hitte volna, hogy a tudományos képmutatások e kérlelhetetlen üldözője a legodaadóbb barát, a legszellemesebb társalgó, az életnek igazi művésze! Csupa ellentétből volt összealkotva. Kicsiny termetében óriási testi erő lakott. Vonásai első pillanatban talán nem voltak megnyerőek, de csodálatos fényű szemében olyan szellem és tűz ragyogott, amelynek hatása alól senki sem tudta magát kivonni, amivel hallgatóságán is uralkodott. Most, mikor az ember már az enyészeté, szellemének tükrét, ragyogó, elevenen szemeit most is magunk elé tudjuk képzelni.

Végtelen szerény volt. Zajos sikereivel, az egész országban visszhangra találó munkáival sohasem dicsekedett, de jól esett neki, ha szűk baráti körben örültünk emelkedésének, s elbeszélgethetett terveiről. Ritka ízléssel élte le fiatal életét. Mint minden igazi tehetség, a pénzt, vagyont szuverén módon megvetette, csábító és *becsületes* ajánlatokat nem fogadott el, szegény akart maradni. Pedig tudott élni! Legfőbb élvezetét a könyvgyüjtésben és az utazásban találta. XVIII. századból való könyvgyüjteménye nagy értéket képvisel. Hányszor utaztunk együtt, mindig a tenger felé, szótlanul bámulva a mellettünk elsuhanó éjtszakába, nevettük a szűk látókörűeket, akik ketrecnek nézik a vasutat, mert lelkük nem száll tovább az ablak korlátjánál, aztán, mintha először láttuk volna, lelkünk minden atomjával élveztük a tenger képét! Hányszor beszélgettünk az iskola folyosóján, napos téli délelőttökön a tengerről, Olaszországról, nagy és fényes tervekről, amiknek csak keserű emléke maradt! Utolsó útja is oda vitte, a végtelen vízhez. Mikor már minden reménysége a gyógyító tudományban kialudt szívében, oda vágyott küzködő teste, ahol lelke is annyiszor újjászületett a természet melancholikus nagyszerűségében.

Közéleti munkáját két nagy gondolat vezette: a társadalom, a tudomány megtisztítása a képmutatóktól, a protekció tudósaitól, s a katholikus társadalmi élet megerősítése. Ellenfelei ezért röviden klerikálisnak nevezték, ami igen elasztikus értelmű szó, s a különböző világfelfogások emberei lényegesen elütő tartalmat adnak neki. Ebben a tekintetben is sokan félreértették Friedreichet; abban az értelemben, amint azt ellenfelei gondolták, egyáltalán nem volt klerikális. Vallásos irányú működése alkotó volt és nem romboló, építő és nem támadó. Cikkekben és beszédekben, tudományos társaságokban és népgyűléseken a vallásos eszme megerősítésén dolgozott, a vallás bátor gyakorlása érdekében tett és agitált, a társadalom erkölcsi újjászületését a vallásos érzés öntudatától várta. Tudományos vitáiban gyakran éles volt és kegyetlen. Úgy érezte, hogy a kritikus orvos, akinek éles késsel kell megszabadítani a szervezetet kóros részeitől s nem szabad az emberi kínlódás hangjait meghallania. Véget akart vetni a megalkuvó kritikának, s azt remélte, hogy egy élet odaadó munkásságával le fogja

bírni szorítani a tudomány színpadjáról a hivatlanokat. E munkájával az egész országban nagy feltűnést keltett s a támadások egész áradatát ébresztette fel maga ellen. De hogy mily becsületes, nemes célú és tiszta eszközű volt a küzdelem, mi sem bizonyítja jobban, minthogy halála után ezek az ellenséges irányzatok, amelyek élet-halálharcot vívtak vele, mind, egytől-egyig zászlót hajtottak emléke, becsületes, jóhiszemű fegyverei előtt. Csak valóban nagy és *igaz embereket* ér az a megtiszteltetés, hogy haláluk után az ellenfél is elismeri értéküket és sajnálja vesztüket.

Tanári működéséről is teljesen hamis felfogás uralkodik a köztudatban. Az iskola munkája csendes, félrevonult. A közélet, a hirlapi szereplés zaja mellett egészen háttérbe szorul. Ez az oka annak, hogy Friedreich sokoldalú irodalmi működésének ismerői, a barátok úgy, mint az ellenfelek, csak az írót, az agitátort látták benne, tanári működését valami egészen mellékes, alárendelt dolognak tartották, amellyel maga sem törődött. Ez a felfogás jutott kifejezésre abban a magas szárnyalású beszédben is, amely kollégánkat a tudomány s a katholikus társadalom nevében búcsúztatta, mondván, hogy »kenyérkereső pályán dolgozott, mert azt *is* kellett keresni«. Úgy érezzük, hogy kötelességünk Friedreich István ezirányú működésére is rávilágítani. Az a felfogás, hogy az iskola előtte egészen másodrangú munkakör volt, a fentebb említett okon kívül egyes paedagógusokról elejtett szavain épült fel.

Nagy tévedés! A komoly tanári pályát mindig a legszebb hivatásnak tartotta, csak a pálya álprófétáit támadta — és ebben egész testületünk egy véleményen volt vele. E valóban nem szimpátikus típusokat sokszor gúnyolta, talán nagyon is éles hangon, de maga nagyrabecsülte az iskolát, igen szeretett tanítani, tárgyának érdekeit határozottan tudta megvédeni. Lehetett-e másképp? Hiszen a történelem tanára volt, azé a tudományé, amelyben az igazság keresése talán a legnehezebb, a különböző szempontok és felfogások céltudatos beállítása közt. Nem volt-e ez is erős eszköz az ő igazságra törekvő küzdelmében, hogy a fejlődő ítéletű fiatalságot látni, ítélni tanítsa, természetük alapvonásává tegye az egyetlen, a becsületes igazság keresését, minden konvencionális hazugság irtását és megvetését? A közéletben pártot, irányokat képviselt, az iskolában mindig objektiv tudott maradni. S aki a sajtó küzdelmeiben pártok és világnézetek heves ostromainak volt céltáblája, azt nálunk, az osztályok családi békéjében mindenki egyformán becsülte, szerette, követte. Tanártársai, akik közül nem egy más táborban, az ő munkájával homlokegyenest ellenkező eszmékért küzdölt, igaz, becsülésen épült barátságban élt vele.

Ebben a heveslelkű ifjú tudósban volt valami lelkeket összekötő erő, az igazi, emberséges szív. Sokan féltek tőle, de mindenkinek szeretnie kellett őt, mert senkinek nem akart ártani,

minden igazságos ügyet pártolt, s ellenfeleiben is megbecsülte a becsületes meggyőződést.

Sokan féltek tőle, de még többen féltették. Amikor beteg lett, a kétségbeesés szállta meg környezetét, mert hiszen tudtuk, hogy a tüdővész ölte meg édesanyját és fivérét. Ha tehetségét pénzre váltja valaha, kezdődő végzetét talán Egyptom levegője meg tudta volna változtatni. Szegény volt. Míg eszközei bírták, elútazott Svájc tiszta hegyi levegőjére, majd a tenger sós páráihoz. De vissza kellett jönnie. Tél volt még, vagy esős, vizes tavasz. És ő dolgozott, mert már volt kiért: aggódó feleség és járni kezdő gyermek, akinek jövőjéről úgy szeretett beszélni egészen bizalmas társaságban. Mert ez a kegyetlen harcos, ez az éles gúnnyal gyilkoló ellenfél imádta a gyermekeket, és ha senki sem látta, végtelen szeretettel tudott velük bánni.

Aztán jöttek az utolsó hónapok. A tüdővészes ember kapkodása más és más gyógyító eszközhöz, hánykolódás a betegség tipikus optimizmusa és elcsüggedése között, szívfacsaró beszédek a jövő nagy terveiről, azokkal a nagy csillogó szemekkel, amikben már nem az eleven élet, de a pusztulás emésztő láza ragyogott. Négy évig készültünk erre a csapásra, s mikor bekövetkezett, mégis borzasztó csalódás rázta meg lelkünket, nem tudtuk hinni, nem akartuk elfogadni a sors rettentő kegyetlenségét.

Akik a szeretetébe mertük magunkat számítani, mindvégig elevenen fogjuk őrizni munkatársunk, büszkeségünk, lelkünk igaz barátjának emlékét. De a mi múló életünknél tartósabb emléke lesz az, amelyet elvetett tanítása, az igazság rettenthetetlen vallása és kutatása fog megőrizni apáról fiúra, tanítványainak késő generációiban.

Dr. Bodnár Gyula.

III.

A logaritmus mint terület.

Bevezetés.

Minden matematikai fogalom tulajdonságai a fogalom definíciójából következnek. Ugyanannak a fogalomnak lehet több definíciója is, de akkor a definícióknak olyanoknak kell lenniök, hogy *bármelyikből* a többi definíciókban foglalt tulajdonságok logikai úton következzenek. Például az egyenlőszárú háromszöget lehet úgy definiálni, hogy egyenlőszárú az a háromszög, amelyben két oldal egyenlő, de lehet úgy is, hogy egyenlőszárú az a háromszög, amelyben két szög egyenlő. E két definició azért helyettesítheti egymást (azért *aequivalensek*, amint ezt műszóval kifejezik), mert bebizonyítható, hogy ha egy háromszögben két oldal egyenlő, akkor e háromszögben két szög is egyenlő és megfordítva.

Hogy valamely matematikai fogalom tulajdonságait megállapítsuk, sokszor egészen eltérő utakat követhetünk aszerint, hogy melyik definiciót választjuk kiindulópontul.

A következőkben a logaritmusfüggvény alaptulajdonságait fogjuk kifejteni egy, a szokásostól elütő definicióval, mely a területmérésen alapszik; azután megmutatjuk, hogy a mi definiciónk a szokásossal aequivalens.

Előre kell azonban bocsátanunk néhány szót a függvényekről és a területmérésről.

Függvények folytonossága.

Valahányszor adva van egy utasítás, amely szerint egy x számból egy másik y szám meghatározható, e második számot az első függvényének mondjuk.

Az utasítást leggyakrabban formulába foglaljuk. Például, ahelyett, hogy azt mondanánk: y 2-vel legyen nagyobb, mint x, ezt írjuk

$$y = x + 2$$

E másik formula

$$y = \frac{x^2 + 1}{x - 1}$$

szavakban így volna kifejezhető: x-nek négyzetét kell vennünk, ehhez adandó 1 és az összeget osztanunk kell az 1-gyel kisebbített x-szel; az eredmény legyen y.

Az utasítás nemcsak számítási eljárás lehet, hanem például geometriai szerkesztés is, méréssel egybekötve. Ily módon vannak definiálva a *sin x* és *cos x* trigonometriai függvények.

Egy függvény értékeiről táblázat készíthető. A táblázat természetesen nem szolgáltathatja a függvény értékét a független változó minden értékéhez, hanem csak a független változó bizonyos, esetleg *sűrűn* egymásra következő értékeihez. Így vannak négyzettáblázatok, amelyek megadják az x^2 függvény értékét, az x változó következő értékeinél: 1, 2, 3, 4, . . ., 1000. Vannak trigonometriai táblák, amelyek megadják *sin x*-et a 0′, 1′, 2′, 3′, . . ., 59′, 1°, 1°1′, . . . 89°59′, 90° értékekre. Általában azt várjuk, hogy ha a táblázat úgy van szerkesztve, hogy az x változó két egymásra következő értéke között kis köz van, akkor a megfelelő függvényértékek köze is kicsiny.

E tekintetben fel is állíthatunk követeléseket, például azt, hogy a táblázat bármely két egymásutáni függvényértékének különbsége $\frac{1}{10}$-nél, esetleg $\frac{1}{100}$-nál vagy $\frac{1}{1000}$-nél kisebb legyen. Ha *minden* ilyfajta követelésnek eleget lehet tenni (de természetesen nem valamennyinek egyszerre), azáltal hogy az x változó egyes értékeinek közeit elég szűkre szabjuk, a függvényt *folytonosnak* nevezzük. Tegyük fel például, hogy az $y = x^2$ függvényről táblázatot akarunk szerkeszteni az 1-től 100-ig terjedő számközben és azt kívánjuk, hogy két egymásután következő függvényérték különbsége az $\frac{1}{1000}$-részt ne haladja meg. Legyenek

$$1, x_1 x_2, \ldots, x_i, x_{i+1}, \ldots, x_m, 100$$

a változónak azon értékei, amelyekre nézve a táblázat megadja az

$$1, y_1, y_2, \ldots, y_i, y_{i+1}, \ldots, y_m, 100^2$$

függvényértékeket. Ekkor

$$y_{i+1} - y_i = x_{i+1}^2 - x_i^2 = (x_{i+1} - x_i)(x_{i+1} + x_i)$$

tehát

$$y_{i+1} - y_i < (x_{i+1} - x_i) \cdot 200$$

és így a kívánságnak eleget teszünk, ha az $x_{i+1} - x_i$ különb-

ségeket úgy választjuk, hogy még a 200-szorosuk is $\frac{1}{1000}$-en alul maradjon, ami megtörténik, ha mind e különbségek $\frac{1}{200000}$-nél kisebbek. Világos, hogy ha $\frac{1}{1000}$ helyett akármi más pozitív számot mondtunk volna, a kívánság akkor is teljesíthető lenne. Eszerint az x^2 függvény folytonos. Hasonlóképen bebizonyítható: hogy ha a és b két tetszőleges pozitív szám, akkor a és b között $\frac{1}{x}$ is folytonos.

A folytonos függvényeknek nevezetes tulajdonsága az, hogy *folytonos függvény által felvett értékek összességében nincsen hézag.* Azaz pontosabban, ha valamely folytonos függvény az x változó bizonyos a értékénél A és a változó b értékénél B értéket vesz fel, akkor az x változó a és b *között* fekvő értékeinél felveszi az összes A és B között fekvő értékeket (esetleg ezeken kívül más értékeket is).

Itt megelégszünk e tétel említésével anélkül, hogy bizonyításba bocsátkoznánk.

Az elemi matematika majdnem kizárólag folytonos függvényekkel foglalkozik és a következőkben sem lesz másféle függvényekről szó.

Függvények ábrázolása.

Egy függvény értékváltozásait rajzban is feltüntethetjük.

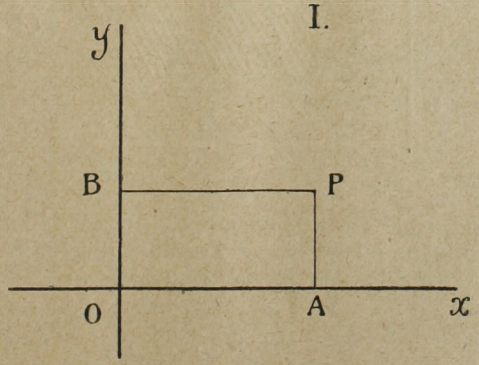

Vegyünk fel két egymásra merőleges egyenest, amelyeket x és y tengelyeknek fogunk nevezni. Mindkét egyenesen jelöljünk ki egy irányt (például az egyiken balról jobbra és a másikon

alulról fölfelé) és az egyenesek O metszéspontjától a kijelölt irányokban fogjuk az egyiken a pozitív x, a másikon a pozitív y értékeket felmérni; a negatív x-eket, valamint negatív y-okat ellentett irányban. Legyen OA az x tengelyen az a vonaldarab, mely az x változó valamely értékét (irány és nagyság szerint) ábrázolja. Az x változó ezen értékéhez tartozó y függvényértéket ábrázolja az OB vonaldarab. Húzzunk az A pontból párhuzamosat az y és B-ből párhuzamosat az x tengelyhez. Legyen P e két párhuzamos metszéspontja. Az $x = OA$ távolságot e pont *abszcisszá*jának és az $y = OB$ távolságot e pont *ordináta*jának nevezik. Amint az x-nek más, például mind nagyobb értékeket adunk, a P pont jobbra eltolódik és egyszersmind emelkedik vagy leszáll aszerint, amint a függvény értéke nő vagy fogy. A P pont által leírt vonal szolgáltatja a függvény képét.

Területmérés.

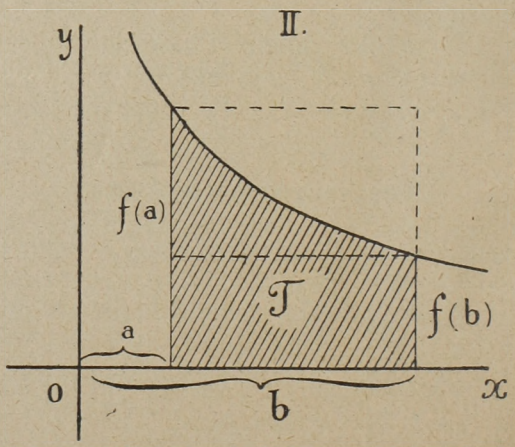

Legyen adva az x változónak egy y függvénye. Azt a formulát, amelynek segítségével x-ből az y értékét kiszámíthatjuk és amely formulának szerkezetével most nem akarunk törődni, jelöljük $f(x)$-szel. Tehát

$$y = f(x).$$

Ha az x-nek meghatározott értéket adunk, például legyen $x = 2{\cdot}8$, a függvény megfelelő értékét úgy kapjuk, hogy a formulában x helyébe $2{\cdot}8$-et teszünk, tehát a $2{\cdot}8$-hez tartozó függvényérték $f(2{\cdot}8)$.

Rajzoljuk meg az

$$y = f(x)$$

folytonos függvényt ábrázoló görbét, valamint az $x = a$ és $x = b$ (ahol $a \leqq b$) ordinátákhoz tartozó $f(a)$ és $f(b)$ ordinátákat. Az $f(x)$ függvényről feltesszük, hogy pozitív, ha

$$a \leqq x \leqq b$$

és hogy értéke csökken, ha az x értéke növekszik.*) Ilyen például x pozitív értékénél az $\frac{1}{x}$ vagy $\frac{18}{x^2}$ függvény. Minthogy $f(x)$ pozitív, tehát a görbe az a abszcisszától a b abszcisszáig terjedő közön az x tengelynek állandóan egyik oldalán marad. Jelöljük T-vel azt a területet, amelyet e görbe, az x tengely és az $f(a)$, $f(b)$ ordináták határolnak. Lássuk, hogyan lehet e területet közelítőleg és pedig tetszőlegesen előírt pontossággal meghatározni. E terület egy trapézhez hasonló idom, a mely teljesen bennfoglaltatik abban a derékszögű négyszögben, a melynek alapja $b—a$ hosszúságú és magassága $f(a)$. Tehát

$$T \leqq f(a)\ (b—a).$$

Másrészt a T terület teljesen magában foglalja azt a másik derékszögű négyszöget, amelynek alapja $b—a$ hosszúságú és magassága $f(b)$, ennélfogva

$$f(b)\ (b—a) \leqq T$$

és így összefoglalva

$$f(b)\ (b—a) \leqq T \leqq f(a)\ (b—a).$$

Ha véletlenül az $f(a)\ (b—a)$ és $f(b)\ (b—a)$ szorzatok értékei csak $\frac{1}{1000}$ résszel (vagy ennél is kevesebbel) különböznek egymástól és a T területet 3 tizedesig terjedő pontossággal akarjuk meghatározni, akkor T számára akár az egyik, akár a másik szorzat értéke elfogadható, mert világos, hogy a T kevesebbel különbözik az egyik vagy a másik szorzattól, mint a két szorzat egymástól.

Ha ez a szerencsés körülmény nem forog fenn, akkor úgy nyerhetünk a T számára jobb megközelítést, hogy felbontjuk a területet $f(a)$ és $f(b)$ közé illesztett ordinátákkal darabokra és ezen egyes darabokra alkalmazzuk a megközelítés előbbi módját. Mindjárt látni fogjuk, hogy így a T terület értékét tetszésszerinti pontossággal meghatározhatjuk.

*) Ez utóbbi feltevés nem lényeges, de egyszerűsíti a tárgyalást.

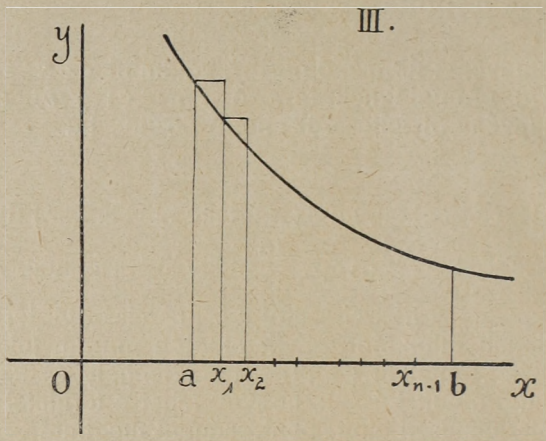

Vegyünk fel az a és b értékek között abszcisszákat úgy, hogy ezáltal az a-tól b-ig terjedő köz n részre oszoljon fel. Legyenek

$$x_1, x_2, \ldots, x_{n-1}$$

az osztópontok abszcisszái nagyság szerint rendezve és

$$\begin{aligned} \delta_1 &= x_1 - a \\ \delta_2 &= x_2 - x_1 \\ \delta_3 &= x_3 - x_2 \\ &\ldots\ldots\ldots \\ \delta_n &= b - x_{n-1} \end{aligned}$$

a keletkező közök hosszai. A T területnek az a része, amely a δ_1 köz fölött van, az előbbiek szerint az

$$f(x_1)\,\delta_1 \text{ és } f(a)\,\delta_1$$

számok között fekszik. Hasonlóképen a δ_2 fölött levő területrész számértéke

$$f(x_2)\,\delta_2 \text{ és } f(x_1)\,\delta_1$$

közé esik és így tovább, tehát

$$\begin{aligned} T &\leqq f(a)\,\delta_1 + f(x_1)\,\delta_2 + f(x_2)\,\delta_3 + \ldots + f(x_{n-1})\,\delta_n \\ T &\geqq f(x_1)\,\delta_1 + f(x_2)\,\delta_2 + f(x_3)\,\delta_3 + \ldots + f(b)\,\delta_n. \end{aligned}$$

Jelöljük a T felső határaképen szereplő összeget S-sel

$$S = f(a)\,\delta_1 + f(x_1)\,\delta_2 + f(x_2)\,\delta_3 + \ldots + f(x_{n-1})\,\delta_n$$

és az alsó határként szereplő összeget s-sel

$$s = f(x_1)\,\delta_1 + f(x_2)\,\delta_2 + f(x_3)\,\delta_3 + \ldots + f(b)\,\delta_n.$$

Minthogy a T szám s és S közé esik, azaz jelben:

$$s \leqq T \leqq S,$$

a T számára használhatjuk közelítő értékül a s vagy S számértéket, ha meggyőződünk arról, hogy ezek *egymástól* sem különböznek többel, mint a mennyit szabad mint hibát elkövetni.

Vizsgáljuk tehát a $S-s$ különbséget

$$S-s=f(a)\,\delta_1+f(x_1)\,\delta_2+f(x_2)\,\delta_3+\ldots+f(x_{n-1})\,\delta_n-$$
$$-f(x_1)\,\delta_1-f(x_2)\,\delta_2-f(x_3)\,\delta_3-\ldots-f(b)\,\delta_n$$
$$=[f(a)-f(x_1)]\,\delta_1+[f(x_1)-f(x_2)]\,\delta_2+[f(x_2)-$$
$$-f(x_3)]\,\delta_3+\ldots+[f(x_{n-1})-f(b)]\,\delta_n.$$

A szögletes zárjelbe tett mennyiségek mindannyian pozitívok, a $\delta_1, \delta_2, \delta_3, \ldots \delta_n$ számok szintén; jelöljük ez utóbbiak közül a legnagyobbat Δ-val.

Világos, hogy

$$S-s \leqq [f(a)-f(x_1)]\,\Delta+[f(x_1)-f(x_2)]\,\Delta+$$
$$+[f(x_2)-f(x_3)]\,\Delta+\ldots+[f(x_{n-1})-f(b)]\,\Delta$$

azaz

$$S-s \leqq [f(a)-f(x_1)+f(x_1)-f(x_2)+f(x_2)-f(x_3)+$$
$$+\ldots+f(x_{n-1})-f(b)]\,\Delta$$

vagy végre

$$S-s \leqq [f(a)-f(b)]\,\Delta.$$

E nevezetes eredményt érdemes szavakba is foglalnunk:

A S és s számok egymástól és ennélfogva a T terület értékétől is kevesebbel vagy legfeljebb annyival különböznek, mint a mennyi a szélső ordináták különbségének és a $\delta_1, \delta_2, \delta_3, \ldots \delta_n$ közök maximumának szorzata.

Ha tehát például a szélső ordináták különbsége 20 egység és a $\delta_1, \delta_2, \ldots$ közöket mind $\frac{1}{1000}$-nél kisebbre választjuk, a $S-s$ különbség $\frac{20}{1000}$ azaz $\frac{1}{50}$-nél kisebb lesz és így T értékének meghatározása $\frac{1}{50}$ résznyi pontossággal megtörtént. Ha ez a pontosság nem elégít ki minket, szabjuk a $\delta_1, \delta_2, \ldots$ közöket kisebbeknek $\frac{1}{10000}$-nél, akkor a $S-s$ különbség $\frac{1}{500}$-nál kisebb lesz és i. t.

Természetes logaritmus.

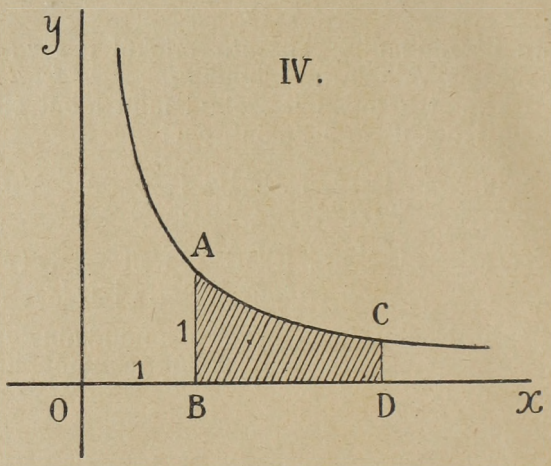

Rajzoljuk meg az

$$y = \frac{1}{x}$$

függvény képét pozitív x értékekre nézve és jelöljük meg a görbén azt a A pontot, amelynek abszcisszája $OB = 1$ és ordinátája BA szintén 1. Válasszunk ugyancsak a görbén egy tetszőleges C pontot, amelynek abszcisszája $OD = x$ és ordinátája $DC = \frac{1}{x}$ és tekintsük azt a területet, amelyet az AB, BD, CD egyenesek és az AC ív határol.

E területet pozitívnak tekintjük, ha $x > 1$, (azaz CD jobbra van AB-tól) és negatívnak, ha $o < x < 1$ (azaz ha CD az y tengely és AB között van). E terület számértéke nyilván az x értékének függvénye; *e függvényt az x természetes logaritmusának nevezzük és így jelöljük: lx.*

Vizsgáljuk meg e függvény tulajdonságait.

1. *Ha x növekszik, a lx függvény értéke szintén nő.* Ez 1-nél nagyobb x értékekre a rajzból közvetlenül világos. Ha x a 0 és 1 között van és nő, azaz a D pont közeledik balfelől a B ponthoz, akkor a logaritmust jelentő terület abszolut értéke fogy, de mivel ez a terület negatív, tehát értéke nő.

2. *A lx függvény folytonos.* Legyen ugyanis x_1 és x_2 két tetszőleges pozitív értéke x-nek és pedig

$$x_1 < x_2,$$

továbbá C_1 és C_2 az $y = \frac{1}{x}$ görbének azon pontjai, amelyeknek koordinátái x_1 és $\frac{1}{x_1}$ továbbá x_2 és $\frac{1}{x_2}$, végül D_1 és D_2 a C_1 és C_2 pontok vetületei az x tengelyen. A $lx_2 - lx_1$ különbséget (mely a lx függvény előbb megállapított tulajdonsága szerint pozitív, hiszen $x_2 > x_1$) az a terület ábrázolja, amelyet a $C_1 D_1$, $D_1 D_2$, $C_2 D_2$ egyenesek és a $C_1 C_2$ görbe ív határol.

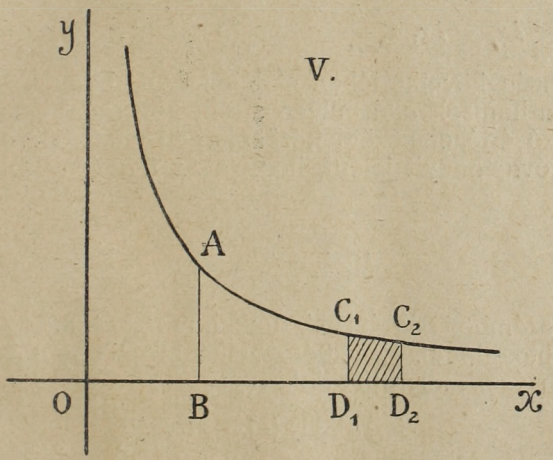

Minthogy

$$\frac{1}{x_1} = C_1 D_1 > C_2 D_2 = \frac{1}{x_2} \quad \text{és} \quad D_1 D_2 = x_2 - x_1,$$

ennélfogva

$$0 < lx_2 - lx_1 < \frac{1}{x_1}(x_2 - x_1).$$

Ha tehát a lx függvényről táblázatot készítenénk az x-nek bizonyos a értékétől valamely b értékéig $(b > a)$ és az x változó két egymásra következő értéke közötti különbség legfeljebb Δ volna, a lx függvény két egymásra következő lx_i és lx_{i+1} értéke közötti különbség legfeljebb $\frac{1}{x_i}(x_{i+1} - x_i)$ azaz legfeljebb $\frac{1}{a} \cdot \Delta$ volna, mert $x_i > a$, tehát $\frac{1}{x_i} < \frac{1}{a}$ és feltevésünk szerint $x_{i+1} - x_i \leqq \Delta$. Gondoljuk például, hogy van egy táblázatunk, mely az egész számok természetes logaritmusait adja 1000-től 10000-ig. Itt $a = 1000$, $b = 10000$, $\Delta = 1$ (mert az x két egymásra követ-

kező értékének, azaz két szomszédos egész számnak különbsége 1), tehát a $l1000$, $l1001$, $l1002$, ... számok sorában két egymásra következő érték, különbsége legfeljebb $\frac{1}{1000}$. Ha a táblázat tizedről-tizedre szolgáltatná a logaritmusokat, tehát $l1000$-et, $l1000{\cdot}1$-et, $l1000{\cdot}2$-et, ... akkor két szomszédos logaritmus különbsége $\frac{1}{10000}$-nél is kisebb volna $\left(\text{mert } a = 1000, \Delta = \frac{1}{10}\right)$.

Világos, hogy a

$$o < lx_2 - lx_1 < \frac{\Delta}{a} \qquad (o < a \leqq x_1 < x_2 \leqq b)$$

egyenlőtlenség következtében el lehet érni, hogy a táblázatban foglalt logaritmusok akármilyen sűrűn kövessék egymást, csak az x változó értékei közötti közöket kell elég szűkre szabnunk. Ez más szóval annyit jelent, hogy a lx függvény folytonos.

$l2$ kiszámítása.

Hogy számbeli példát is lássunk, határozzuk meg $l2$-t századrésznyi pontossággal. E célból nézzük meg hogy a S és s összegek különbsége, melyről tudjuk, hogy

$$S - s \leqq [f(a) - f(b)]\,\Delta,$$

mikor marad biztosan $\frac{1}{100}$ részen alul. A mi esetünkben

$$f(a) = 1,\ f(b) = \frac{1}{2}, \qquad \text{tehát} \qquad S - s \leqq \left(1 - \frac{1}{2}\right)\Delta = \frac{\Delta}{2}.$$

Eszerint elég, ha az 1-től 2-ig terjedő számközt az x tengelyen úgy osztjuk részekre, hogy e részek hossza $\frac{1}{50}$-et meg ne haladjon. Válasszuk mindjárt e részletközöket egyenlőknek és pedig valamennyit egyenlőnek $\frac{1}{50}$ az $0{\cdot}02$-dal.

Ekkor

$$s = \frac{0{\cdot}02}{1{\cdot}02} + \frac{0{\cdot}02}{1{\cdot}04} + \frac{0{\cdot}02}{1{\cdot}06} + \cdots + \frac{0{\cdot}02}{1{\cdot}98} + \frac{0{\cdot}02}{2}$$

$$S = \frac{0{\cdot}02}{1} + \frac{0{\cdot}02}{1{\cdot}02} + \frac{0{\cdot}02}{1{\cdot}04} + \cdots + \frac{0{\cdot}02}{1{\cdot}96} + \frac{0{\cdot}02}{1{\cdot}98}$$

$$\text{és} \quad S - s = \frac{0{\cdot}02}{1} - \frac{0{\cdot}02}{2} = 0{\cdot}01.$$

Foglalkozzunk először s-nek kiszámításával. Ez így írható:

$$s = 0{\cdot}02\left(\frac{1}{1{\cdot}02}+\frac{1}{1{\cdot}04}+\frac{1}{1{\cdot}06}+\cdots+\frac{1}{2}\right),$$

tehát ötven törtet kell kiszámítanunk, összeadnunk és azután szoroznunk 0·02 azaz $\frac{1}{50}$-del. Ha az ötven tört mindegyikét 3 tizedesnyi pontossággal számítjuk, egy-egy tört értéke legfeljebb $\frac{1}{1000}$-del hibás és az összeg legfeljebb $\frac{50}{1000}$-del. Minthogy az összeget még szorozzuk $\frac{1}{50}$-del, a szorzatban legfeljebb megint $\frac{1}{1000}$ lesz a hiba. Az egyes törtek értékei, valamint összegük és végre az összeg $\frac{1}{50}$-része alább következik:

1 : 1·02 = 0·980	1 : 1·22 = 0·820	1 : 1·42 = 0·704
1 : 1·04 = 0·961	1 : 1·24 = 0·806	1 : 1·44 = 0·694
1 : 1·06 = 0·943	1 : 1·26 = 0·794	1 : 1·46 = 0·685
1 : 1·08 = 0·926	1 : 1·28 = 0·781	1 : 1·48 = 0·676
1 : 1·10 = 0·909	1 : 1·30 = 0·769	1 : 1·50 = 0·667
1 : 1·12 = 0·893	1 : 1·32 = 0·758	1 : 1·52 = 0·658
1 : 1·14 = 0·877	1 : 1·34 = 0·746	1 : 1·54 = 0·649
1 : 1·16 = 0·862	1 : 1·36 = 0·735	1 : 1·56 = 0·641
1 : 1·18 = 0·847	1 : 1·38 = 0·724	1 : 1·58 = 0·633
1 : 1·20 = 0·833	1 : 1·40 = 0·714	1 : 1·60 = 0·625
9·031	7·647	6·632

1 : 1·62 = 0·617	1 : 1·82 = 0·549	
1 : 1·64 = 0·610	1 : 1·84 = 0·543	
1 : 1·66 = 0·602	1 : 1·86 = 0·538	
1 : 1·68 = 0·595	1 : 1·88 = 0·532	
1 : 1·70 = 0·588	1 : 1·90 = 0·526	
1 : 1·72 = 0·581	1 : 1·92 = 0·521	9·031
1 : 1·74 = 0·574	1 : 1·94 = 0·516	7·647
1 : 1·76 = 0·568	1 : 1·96 = 0·510	6·632
1 : 1·78 = 0·562	1 : 1·98 = 0·505	5·852
1 : 1·80 = 0·555	1 : 2 = 0·5	5·240
5·852	5·240	34·402

$$34{\cdot}402 : 50 = 0{\cdot}688$$

Az s számára kapott értékben

$$s = 0{\cdot}688,$$

mint tudjuk legfeljebb $\frac{1}{1000}$-nyi hiba van.

S értékét a $S-s=0{\cdot}01$ egyenlet alapján kapjuk

$$S=s+0{\cdot}01=0{\cdot}698$$

és itt is legfeljebb az ezredrészek helyén álló számban van 1 egységnyi hiba, tehát

$$\begin{matrix} s>0{\cdot}687 \\ S<0{\cdot}699 \end{matrix} \quad \text{és végre} \quad 0{\cdot}687<l\,2<0{\cdot}699.$$

Ebből következik, hogy $l\,2$ nem különbözhetik többel, mint $\frac{1}{100}$-dal 0·69-től vagyis 2 tizedes pontossággal

$$l\,2=0{\cdot}69.$$

Eppen így meghatározhattuk volna $l\,3$-at is például, amelyre a

$$l\,3=1{\cdot}09$$

értéket kaptuk volna. E számok pontosabban is meg vannak határozva táblázatokban, amelyek szerint

$$l\,2=0{\cdot}69315\ldots$$
$$l\,3=1{\cdot}09861\ldots$$

A logaritmusfüggvény alaptulajdonsága.

A logaritmusfüggvény alaptulajdonságát a következő egyenlet fejezi ki

$$l(x_1.x_2)=l\,x_1+l\,x_2$$

Ez az egyenlet pedig folyománya az $\frac{1}{x}$ függvényre vonatkozó, alább részletezendő tételnek.

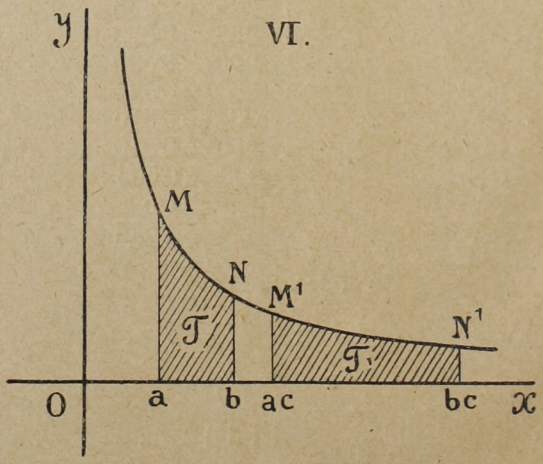

Rajzoljuk meg ismét az

$$y = \frac{1}{x}$$

görbét az x változó pozitív értékeire nézve és válasszunk a görbén két pontot M és N-et, amelyek közül

M-nek abszcisszája a, ordinátája $\frac{1}{a}$

N-nek abszcisszája b, ordinátája $\frac{1}{b}$

és legyen

$$a < b.$$

Válasszunk egy tetszésszerinti pozitív c számot és legyenek M', N' a görbének azon pontjai, amelyeknek abszcisszái: ca és cb. Nevezzük T-nek azt a területet, amelyet az MN ív, az M és N pontok ordinátái és az x tengely határolnak és legyen T' az $M'N'$ ívhez tartozó hasonló fekvésű terület.

Azt állítjuk, hogy a T és T' területek egyenlők.

Osszuk fel ugyanis az a-tól b-ig terjedő közt részekre az a és b közé iktatott

$$x_1, x_2, \ldots, x_{i-1}, x_i, \ldots, x_{n-1}$$

számok segítségével. Ily módon n köz keletkezik, a melyeknek hosszúságai

$$\begin{aligned}
\delta_1 &= x_1 - a \\
\delta_2 &= x_2 - x_1 \\
&\ldots\ldots\ldots \\
\delta_i &= x_i - x_{i-1} \\
&\ldots\ldots\ldots \\
\delta_n &= b - x_{n-1}.
\end{aligned}$$

Osszuk fel továbbá a ca és cb abszcisszájú pontok közét szintén n részre és pedig a

$$cx_1, cx_2, \ldots, cx_{i-1}, cx_i, \ldots, cx_{n-1}$$

pontok által; itt a közök hosszúságai

$$\begin{aligned}
\delta'_1 &= cx_1 - ca = c\delta_1 \\
\delta'_2 &= cx_2 - cx_1 = c\delta_2 \\
&\ldots\ldots\ldots\ldots \\
\delta'_i &= cx_i - cx_{i-1} = c\delta_i \\
&\ldots\ldots\ldots\ldots \\
\delta'_n &= cb - cx_{n-1} = c\delta_n
\end{aligned}$$

lesznek.

A δ_i köz fölötti terület értéke

$$\frac{\delta_i}{x_i} \text{ és } \frac{\delta_i}{x_{i-1}}$$

között van, tehát

$$T \leqq \frac{\delta_1}{a} + \frac{\delta_2}{x_1} + \cdots + \frac{\delta_i}{x_{i-1}} + \cdots + \frac{\delta_n}{x_{n-1}} = S$$

$$T \geqq \frac{\delta_1}{x_1} + \frac{\delta_2}{x_2} + \cdots + \frac{\delta_i}{x_i} + \cdots + \frac{\delta_n}{b} = s.$$

A δ_i' köz fölötti terület ugyancsak

$$\delta_i' \cdot \frac{1}{cx_i} = c\delta_i \frac{1}{cx_i} = \frac{\delta_i}{x_i}$$

és

$$\delta_i' \cdot \frac{1}{cx_{i-1}} = c\delta_i \frac{1}{cx_{i-1}} = \frac{\delta_i}{x_{i-1}}$$

között van, tehát

$$T' \leqq \frac{\delta_1}{a} + \frac{\delta_2}{x_1} + \cdots + \frac{\delta_n}{x_{n-1}} = S$$

$$T' \geqq \frac{\delta_1}{x_1} + \frac{\delta_2}{x_2} + \cdots + \frac{\delta_n}{b} = s.$$

Szóval a T és T' területek ugyanazon S és s értékek között foglaltatnak. Azonban tudjuk, hogy — Δ-val jelölvén a $\delta_1, \delta_2, \ldots \delta_n$ számok maximumát —

$$S - s \leqq \Delta\left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b}\right),$$

tehát T és T' *egymástól* legfeljebb $\Delta\left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b}\right)$-vel különböznek. Minthogy $\Delta\left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b}\right)$ akármily kicsiny számot jelenthet, mert tőlünk függ, hogy a T terület megközelítésére milyen apró $\delta_1, \delta_2, \ldots \delta_n$ közöket használunk, tehát a T és T' számok különbségének abszolut értéke kisebb, mint akármilyen (kis) pozitív szám. Ez csak úgy lehetséges, hogy

$$T - T' = 0.$$

Alkalmazzuk a most bebizonyított tételt arra az esetre, a midőn

$$a = 1, \quad b = x_1, \quad c = x_2$$

és tegyük fel először, hogy $x_1 > 1$.

Az ábra azonnal mutatja, hogy ez esetben

$$T = lx_1$$
$$T' = l(x_1 x_2) - lx_2$$

Ha pedig $x_1 < 1$, akkor

$$T = -lx_1 \text{ (mert } lx_1 \text{ negatív)}$$
$$T' = lx_2 - l(x_1 x_2)$$

Tehát az első esetben

$$lx_1 = l(x_1 x_2) - lx_2,$$

a másodikban

$$-lx_1 = lx_2 - l(x_1 x_2)$$

és így mindkét esetben

$$l(x_1 x_2) = lx_1 + lx_2$$

Ha végre az x_1 és x_2 tényezők egyike: 1, például $x_2 = 1$, akkor az egyenlet helyessége evidens, mert

$$l(x_1 . 1) = lx_1$$

és

$$lx_1 + l1 = lx_1 \qquad \text{(t. i. } l1 = o\text{)}$$

Ezzel a

$$l(x_1 x_2) = lx_1 + lx_2$$

„függvényegyenlet" helyessége teljesen be van bizonyítva.

Következmények.

Legyen

$$x_1 = x \text{ és } x_2 = \frac{1}{x},$$

akkor

$$lx + l\left(\frac{1}{x}\right) = l\left(x . \frac{1}{x}\right) = l1 = o,$$

tehát

$$l\left(\frac{1}{x}\right) = -lx.$$

Ebből azonnal következik, hogy

$$l\frac{x}{y} = l\left(x . \frac{1}{y}\right) = lx + l\left(\frac{1}{y}\right) = lx - ly.$$

A logaritmus alaptulajdonságát kifejező egyenlet a szorzat, az utóbbi egyenlet pedig a tört logaritmusára vonatkozó ismert szabályokat foglalja magában. A hatványra vonatkozó szabály ugyancsak innen következik.

Vegyünk először például egy négytényezős szorzatot: $abcd$-t. Ha az eredeti függvényegyenletet az a és bcd számok szorzatára alkalmazzuk, kapjuk, hogy

$$l(abcd) = la + l(bcd).$$

Hasonlóképen

$$l(bcd) = lb + l(cd),$$

tehát

$$l(abcd) = la + lb + l(cd);$$

végre

$$l(cd) = lc + ld$$

és így

$$l(abcd) = la + lb + lc + ld.$$

Az itt egyenletben kifejezett szabály nyilván akárhány tényezős szorzatra is érvényes.

Legyenek $a_1, a_2, \ldots, a_n$ egy n-t tényezős szorzat tényezői (mind pozitív számok),

$$l(a_1 a_2 \ldots a_n) = la_1 + la_2 + \ldots la_n.$$

Ha az $a_1, a_2, \ldots, a_n$ tényezők mind egyenlők a pozitív a-val, kapjuk, hogy

$$l(a^n) = n.la.$$

Ez a hatványra vonatkozó szabály pozitív egész kitevő esetében. Ha a kitevő negatív egész szám: $-m$

$$l(a^{-m}) = l\left(\frac{1}{a^m}\right) = -la^m = -m.la,$$

tehát a szabály ekkor is érvényes.

Legyen a kitevő törtszám: $\frac{1}{q}$, amelynek számlálója 1, nevezője pozitív egész szám és jelentse $a^{\frac{1}{q}}$ azt a *pozitív* számot, amelynek q-adik hatványa: a (ilyen szám mindig van egy és csak egy). Ekkor

$$\left(a^{\frac{1}{q}}\right)^q = a$$

tehát

$$l\left(a^{\frac{1}{q}}\right)^q = la$$

$$q\,l\left(a^{\frac{1}{q}}\right) = la$$

$$l\left(a^{\frac{1}{q}}\right) = \frac{1}{q}la.$$

Legyen a kitevő törtszám: $\frac{p}{q}$, amelynek számlálója p pozitív vagy negatív egész szám, nevezője q pozitív egész szám. Ekkor

$$l\left(a^{\frac{p}{q}}\right) = l\left(a^{\frac{1}{q}}\right)^p = p\,l\left(a^{\frac{1}{q}}\right) = p \cdot \frac{1}{q} \cdot la,$$

tehát

$$l\left(a^{\frac{p}{q}}\right) = \frac{p}{q} la.$$

Ha a kitevő: 0, akkor $a^0 = 1$ és

$$la^0 = l\,1 = 0$$
$$0 . la = 0$$

tehát kimondhatjuk, hogy a

$$la^\alpha = \alpha . l\,a$$

egyenlet érvényes, bármilyen racionális szám legyen is az α kitevő. Csak megemlítjük, de e helyen nem akarjuk bebizonyítani, hogy innen, továbbá az a^x és lx függvények folytonosságából következik, hogy a fenti egyenlet érvényes irracionális α kitevő esetére is.

Alapszám.

Láttuk, hogy

$$l\,2 = 0{\cdot}69\ldots < 1$$

és

$$l\,3 = 1{\cdot}09\ldots > 1.$$

Ebből következik, minthogy a lx függvény folytonos, hogy van valahol 2 és 3 között olyan érték, amelynél lx éppen 1-gyel egyenlő. Egynél több számérték viszont nem lehetséges, mert a lx függvény x-szel együtt folyton nő, tehát kétszer ugyanazt az értéket nem veszi fel. Az a szám, amelynek természetes logaritmusa 1, igen nevezetes szerepet játszik a matematikában, rendesen e betűvel jelölik és a természetes logaritmusok alapszámának nevezik. Értéke pontosan meg van határozva

$$e = 2{\cdot}7182818284590452353 6\ldots$$

Alkalmazzuk e^α-ra a hatvány logaritmusára nyert előbbi szabályt.

$$l(e^\alpha) = \alpha\, l\, e = \alpha$$

Ha tehát

$$x = e^{\alpha}$$

akkor

$$\alpha = l\,x$$

vagyis $l\,x$ azt a kitevőt is jelenti, amelyre e-t felemelvén, kapjuk x-et.

Általános logaritmusfüggvény.

A természetes logaritmusra vonatkozó tárgyalás kiindulópontja az

$$y = \frac{1}{x}$$

függvény vizsgálata volt. E függvény helyett vegyük most a következőt

$$y = \frac{c}{x}$$

ahol c tetszőleges pozitív állandó. Ábrázolása ennek a függvénynek úgy történhetik, hogy az előbbi $\frac{1}{x}$ függvényt ábrázoló görbe minden pontját c-szer magasabbra emeljük.

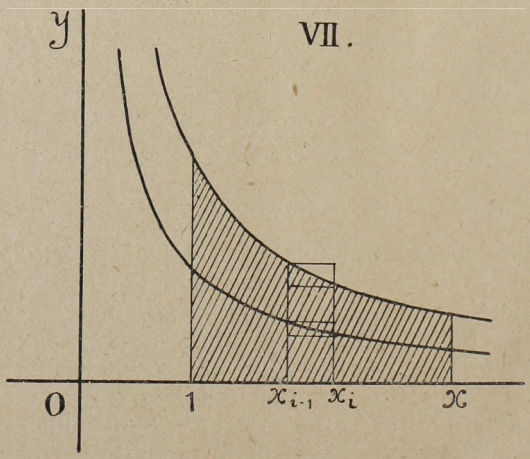

Az x változónak ismét csak pozitív értékeket adunk. Tekintsük azt a területet, mely az 1 és x abscisszákhoz tartozó

$$\frac{c}{1} \text{ és } \frac{c}{x}$$

hosszúságú ordináták, az x tengely és a $\frac{c}{x}$ függvényt ábrázoló görbe között van. E területet pozitívnak vesszük, ha $x > 1$ és negatívnak, ha $x < 1$ (és természetesen $x > 0$). Jelöljük e területet, mint x függvényét Lx-szel. *Bebizonyítjuk, hogy*

$$Lx = c.lx.$$

Hogy a Lx terület számértékét megközelítsük, alkalmazzuk az eddig is használt eljárást. Az abscisszatengely 1-től x-ig terjedő közét osszuk fel n—1 osztóponttal, amelyek nagyság szerint rendezve

$$x_1, x_2, \ldots, x_{i-1}, x_i, \ldots, x_{n-1},$$

n részre; ezeknek hosszai

$$\delta_1 = x_1 - 1$$
$$\delta_2 = x_2 - x_1$$
$$\ldots\ldots\ldots\ldots$$
$$\delta_i = x_i - x_{i-1}$$
$$\ldots\ldots\ldots\ldots$$
$$\delta_n = x - x_{n-1}.$$

(Itt azt az esetet tartjuk szem előtt, amelyben $x > 1$; ha $x < 1$, teljesen ugyanúgy okoskodhatunk.) A δ_i köz fölött levő terület mérőszáma

$$\delta_i \frac{c}{x_i} \quad \text{és} \quad \delta_i \frac{c}{x_{i-1}}$$

közé esik, tehát

$$Lx \leqq \frac{c\delta_1}{1} + \frac{c\delta_2}{x_1} + \cdots + \frac{c\delta_i}{x_{i-1}} + \cdots + \frac{c\delta_n}{x_{n-1}}$$

$$Lx \geqq \frac{c\delta_1}{x_1} + \frac{c\delta_2}{x_2} + \cdots + \frac{c\delta_i}{x_i} + \cdots + \frac{c\delta_n}{x}.$$

A

$$S = \frac{\delta_1}{1} + \frac{\delta_2}{x_1} + \cdots + \frac{\delta_i}{x_{i-1}} + \cdots + \frac{\delta_n}{x_{n-1}}$$

$$s = \frac{\delta_1}{x_1} + \frac{\delta_2}{x_2} + \cdots + \frac{\delta_i}{x_i} + \cdots + \frac{\delta_n}{x}$$

összegek nyilván a lx területet fogják közre, azaz

$$s \leqq lx \leqq S,$$

tehát egyrészt

$$cs \leqq clx \leqq cS,$$

másrészt

$$cs \leqq Lx \leqq cS,$$

vagyis Lx és clx legfeljebb annyival különbözhetnek egymástól, amennyivel cS különbözik cs-től. Erre nézve pedig tudjuk, hogy

$$cS - cs = c(S - s) \leqq c\left(\frac{1}{1} - \frac{1}{x}\right)\Delta,$$

ahol Δ a $\delta_1, \delta_2, \ldots, \delta_n$ számok legnagyobbikát jelenti. Minthogy a $c\left(1 - \frac{1}{x}\right)\Delta$ szorzat értéke akármily kicsiny lehet (mert a $\delta_1, \delta_2, \ldots, \delta_n$ közöket szabadon választjuk), a $Lx - clx$ különbség abszolut értékének minden pozitív számnál kisebbnek kell lennie. Tehát e különbség: zérus, azaz valóban

$$Lx = c\,lx.$$

Minthogy a Lx és lx függvények közt ilyen egyszerű összefüggés van, fölösleges a Lx függvény tulajdonságait önállóan megállapítani, mert ezek a lx tulajdonságaiból azonnal következnek. Így például

$$L(x_1 x_2) = c\,l(x_1 x_2) = c(lx_1 + lx_2) = c\,lx_1 + c\,lx_2 = Lx_1 + Lx_2,$$

tehát a Lx függvényre nézve ugyanaz a függvényegyenlet érvényes, mint a lx függvényre. Továbbá

$$L(a^\alpha) = c\,l(a^\alpha) = c\,\alpha\,l\,a = \alpha\,c\,l\,a = \alpha\,L\,a,$$

azaz

$$L(a^\alpha) = \alpha\,L\,a.$$

A c állandóról azt mondtuk, hogy a pozitív számok köréből szabadon választható. E szabadságból azt a hasznot húzhatjuk, hogy a Lx függvénynek értékét valamely a helyen előírjuk. Ha például azt akarjuk, hogy

$$La = 1$$

legyen, azaz

$$c\,la = 1,$$

a c-nek ezt az értéket kell adnunk:

$$c = \frac{1}{la}.$$

Az ily módon meghatározott

$$Lx = \frac{lx}{la}$$

függvényt a alapú *logaritmusnak* nevezzük. Ezt az elnevezést az indokolja, hogy

$$L(a^\alpha) = \alpha\,La = \alpha,$$

tehát valamely

$$x = a^{\alpha}$$

számra nézve

$$Lx = L(a^{\alpha}) = \alpha$$

az α kitevő, amelyre a-t felemelvén, kapjuk x-et. Válasszuk például a-t 10-nek; ekkor a *10-es alapú logaritmust* ez az egyenlet szolgáltatja:

$$Lx = \frac{lx}{l10}.$$

Vagy a 10-es alapú logaritmus jelölésére a szokásos *log* jelet használva

$$\log x = \frac{lx}{l10}.$$

Az áttérés a természetes logaritmusról a alapú logaritmusra az $\frac{1}{la}$ számmal való szorzással történik; e számot az a alapú logaritmusok modulusának nevezik. A 10-es alapú logaritmusok modulusa

$$M = \frac{1}{l10} = \frac{1}{2{\cdot}3025850930\ldots}$$

azaz

$$M = 0{\cdot}4342944819\ldots$$

Szűcs Adolf.

IV.

Tanulmányi kirándulásunk.

Annak a nagy programmnak, amely hét évre megszabta intézetünk tanulmányútjainak irányát és az ország minden vidékét felöleli, az idén immár hatodik részét valósítottuk meg. A kirándulás előkészítésében és rendezésében ragaszkodtunk már tradicionálissá vált módszerünkhöz.

Főgondunkat arra fordítottuk, hogy a kirándulók előre tudják, hol, mit kell látniok. Ez okból több mint 200 vetített képben ismertettük az Északkeleti Felföldet s ismét összeállítottunk egy kis, 4 íves útikönyvet, amely a beutazott országrészek részletes és lehetőleg sokoldalú leírásán kívül az utazás praktikus adatait, menetrendet, beosztást, étkezések rendjét, stb. tartalmazta. E kis kötethez 23 képet és 17 ötszínű, autografikus térképet mellékeltünk. Egy a kirándulás átnézeti képét adta (1 : 1,500.000), azután részint katonai, részint hivatalos városi térképek után speciális térképeket adtunk ki Miskolc környékéről (1 : 75.000), a Hernádszorosról és a Branyiszkóról (1 : 200.000), Szepesváralja környékéről (1 : 75.000), Munkács környékéről (1 : 75.000), a Máramarossziget—körösmezői vasútvidékéről (1 : 200.000), a máramarosi sómedencéről (1 : 200.000), a gutin-i átkelés útjáról (1 : 75.000), végül a Hortobágyról (1:240.000). Városi tervrajzot közöltünk Miskolcról, Kassáról, Munkácsról, Máramarosszigetről, Szatmárnémetiről és Debrecenről. Azonkívül felvettük a füzetbe a szepesi vár és székesegyház alaprajzát. A topografikus térképek szerkesztésénél lehetőleg ahhoz az elvhez tartjuk magunkat, hogy a térkép mértéke következetes legyen: 1 : 200.000 a vasutak és kocsiutak detail-rajzaira, 1 : 75.000 a gyalogutakra és különös részletezést kívánó vidékekre (hágók, szerpentinutak stb). E következetességgel azt akarjuk elérni, hogy tanulóinkban bizonyos távolság-szemlélet fejlődjék ki, ami nélkül praktikus térképolvasás el sem képzelhető. Ezt a célt szolgálták a térképolvasási gyakorlatok is, amelyeket gyalogtúráinkon, a Gutinon, a Hortobágyon tartottunk.

E térképek színlemezeinek készítése óriási munka s rajzolóinak, Erőss György V., Galgóczy Sándor V., Schumitzky József V. és Gebhardt Béla III/a oszt. tanulóknak heteken keresztül igen sok idejüket lekötötte, de úgy tapasztaljuk, hogy e kirándulási útitervre fordított munka és fáradság meghozza gyümölcseit. Ma már nemcsak egyéb közép- és polgári iskolák tették magukévá a kirándulási útiterv eszméjét, de az üzleti vállalkozás is megpróbálkozott hasonló célú füzetek kiadásával. A kirándulást a székesfőváros tekintetes Tanácsa tette lehetővé 500 koronás segélyével, de hozzájárult annak költségeihez intézetünk ez évi hangversenyének jövedelméből 100 koronával; azonkívül Rieger Emil úr 80 koronával, a Pesti Zsidó Hitközség és a Könyves Kálmán páholy 30—30 koronával segélyezték szegénysorsú tanulóinkat. Ily módon 15 szegény tanulónak vált lehetővé, hogy a kiránduláson

A kirándulás resztvevői.

résztvegyenek. Fogadják a kegyes adakozók e helyen is tanulóink és az egész intézet őszinte hálájának kifejezését!

Kirándulásunkat mindvégig a legszebb májusi idő kísérte. Nem is lehet ilyen utakra alkalmasabb időt találni május második felénél, amikor az idő már elég meleg a szabadban való tartózkodásra, földreülésre s még nincs ideje a júniusi lankasztó forróságoknak. A kedvező időjárásnak tulajdoníthatjuk, hogy az utazás egész folyamata alatt még rekedtség sem fordult elő. Egy tanulónkat, akin a kirándulás második napján — nyilván még budapesti eredetű — torokgyulladás mutatkozott, még Kassáról

hazaküldöttük egy tanár kíséretében, hogy az utazás fáradalmai a jelentéktelen bajt ne tegyék súlyosabbá. A kirándulás erőinket alaposan igénybe vette, de örömmel konstatáltuk, hogy 51 tanulónk a fáradalmakat kitűnően állta s még a legkisebbek is teljes erőben bírták a hosszú és fárasztó gyalogutakat. Legjobban zenészeink és fotografusaink voltak igénybevéve. Az elsők Krausz tanár úr vezetésével a pihenőkön nyújtottak végtelenül kedves szórakozást, a fényképészek több mint száz szebbnél-szebb képpel gyarapították intézetünk gyüjteményét. A képek egy részét már útközben kidolgozták, úgy hogy kirándulási felvételeinket még útközben hazaküldhettük.

A kirándulás vezetéséről és fegyelmezéséről való tapasztalatainkat jövő évi beszámolónkban óhajtjuk kifejteni, e helyen csupán azt akarjuk kiemelni, hogy diákjaink viselkedése valóban példás volt. Jól megértették, hogy egyrészt egy intézetet képviselnek s minden gáncs, ami őket érheti, reáliskolánk jó hírnevéből törne le egy darabot, másfelől belátták, hogy egy kiránduló társaság tagjai tartoznak egymásnak azzal, hogy a maguk könnyelműségével társaik élvezetét ne veszélyeztessék. Kirándulóink eszerint viselkedtek és igaz örömünkre szolgál, hogy e helyen csak jót mondhatunk maguktartásáról. Ahol csak megjelentünk, mindenütt elismerték ifjaink úri, illedelmes, szerény viselkedését. Rendtartás szempontjából a kirándulók 7 csoportra oszlottak s ezek vezetői élükön Preysz Tibor VII. oszt. tanulóval, derék, pontos munkát végeztek.

E helyen a kirándulás három igen kedves mozzanatát kell még megemlítenünk. Sátoraljaújhelyen vonatunkra szállt az odavaló kir. kath. főgimnázium kiránduló társasága. A kirándulás vezetői megtiszteltek minket látogatásaikkal, amit természetesen viszonoztunk, magunkkal vivén ifjúságunk képviselőit is.

Érdekes és kedves dolog volt az ifjak gyors összebarátkozását megfigyelni. Körösmezőn még egyszer kereszteztük e másik társaság útját, a tegnapelőtt kötött ismeretségek felújítódtak s úgy reméljük, mindkét iskola kellemesen emlékezik vissza e találkozásra. Hasonlóképen kedves volt az a fogadtatás, amelyben Bakcsy Gergely igazgató ur, a szatmári ref. főgimnázium vezetője részesített, aki a Kölcsey Múzeumban volt fáradhatatlan kalauzunk, az intézet gyűjteményeit is megmutatta s kegyes volt Bírta Sándor kollégánkkal a vasúthoz is elkísérni.

Legmelegebb ünnepünk mégis az volt, mikor a kirándulás utolsó napján igazgatónk és két kollégánk meglátogatott minket Debrecenben s a Hortobágyot velünk együtt tekintették meg. A vezető tanárokra s az ifjúságra egyaránt mély hatással volt ez a figyelem, amely bizonyára csak megerősítette azt az igazi, becsülésen és szereteten épült családi viszonyt, amely iskolánk belső életét az utolsó néhány év óta jellemzi.

Végül legyen szabad megemlékeznünk arról, hogy mint minden évben, az idén is tartottunk beszámoló előadást a szülőknek és érdeklődőknek a mult évi kirándulásról. Ez alkalommal Mannheim Ernő V., Schaffer Károly VII. és Preysz Tibor VII. o. tanulók ismertették tavalyi utazásunkat, vetített képek, nagyrészt saját felvételeink alapján. Az előadást kitüntette jelenlétével dr. Déri Ferenc közoktatásügyi tanácsnok úr, intézeti kirándulásaink nagy jóakarója s az előadás végén szerencsét kívánt nekünk további utazásainkhoz.

Dr. Bodnár Gyula.

V.

Adatok az intézet történetéhez.

1. A tanév lefolyása. 1913. augusztus 30-án tartottuk az alakuló értekezletet, utána a javító-, pótló- és felvételi vizsgálatokat; szeptember első három napján fejeztük be a múlt tanév végén megkezdett beírásokat. Összesen 685 tanulót vehettünk fel, 19-el többet, mint a múlt tanévben; sok jelentkezőt, különösen az első és ötödik osztályra, helyszűke miatt, vissza kellett utasítanunk. Szeptember 4-én rendeztük el az osztályokat, ismertettük a tanulókkal az intézet fegyelmi szabályait és tartottuk meg az első félévi módszeres tanácskozmányt. Szeptember 5-én kezdtük a tanítást, amely, a szabályszerű szűnnapok kivételével, a VIII. osztályban május hó 2-áig, a többiekben június hó 9-éig tartott. A vizsgálatok a VIII. osztályban május hó 5—9-ikéig, a többi osztályokban június hó 12-étől 22-ikéig folytak. Az írásbeli érettségi vizsgálatok május hó 18., 19. és 20-án, a szóbeliek dr. Demeczky Mihály m. kir. udv. tanácsos, egyet. ny. r. tanár elnöklete alatt pedig június hó 4., 5., 6., 9. és 10. napjain mentek végbe. Az évzáró ünnepélyt június hó 27-én tartottuk.

Intézetünket a folyó tanév alatt dr. Erődi Béla udv. tanácsos, tanker. kir. főigazgató úr október 23-án. dr. Déri Ferenc fővárosi tanácsos úr pedig április 28-án látogatta.

2. Az intézet épülete. Már a múlt tanév végén határozta el a tekintetes Tanács, hogy a papnövelde-utcai új iskolaépületbe hurcolkodó IV. ker. polgári leányiskola helyiségeit intézetünknek engedi át és a folyó tanévben, március 16-án foglalhattuk el végre ezeket a helyiségeket úgy, hogy iskolaépületünk második és harmadik emelete most egészen rendelkezésünkre áll; az első emeletet és a földszintet a Fővárosi Könyvtárral osztjuk meg. Jelenleg van 12 osztálytermünk, 6 előadó termünk, 1 tornaterem és a megfelelő szertárak és mellékhelyiségek.

3. A tanári kar. Intézetünk tanári karában ismét változások történtek. Még sajog szívünk attól a fájdalomtól, melyet a múlt tan-

évben Feichtinger Győző kartársunk elvesztése okozott és a kérlelhetetlen halál a folyó tanévben ismét két társunkat ragadta el. Jablonszky János kiérdemesült kollégánk, nyugalomba vonulása után alig egy évvel, életének 65-ik évében, jobblétre szenderült. Szeretett kartársunk, kinek érdemeit dr. Miklós Ferenc az Értesítő más helyén méltatja, nyájas, szeretetreméltó modorával, önfeláldozó barátságával, harmonikus kedélyével, mellyel a sors csapásait hősiesen tűrte és megnyugvással viselte, állandó helyet biztosított magának azok emlékében, akik ismerték és vele működtek.

Fiatalon, hosszas betegség után húnyt el Friedreich István társunk, akinek érdemeit dr. Bodnár Gyula ismerteti; a maga meggyőződésének rettenthetetlen, bátor harcosának ismerte mindenki Friedreichot; mi kollégák azonkívül szerény, szeretetreméltó, szolgálatkész, buzgó kartársunknak. Mindhárom halottunk arcképe díszíti Értesítőnket.

De a távozók helyét derék utódok töltik be: az intézetünkhöz beosztott dr. Honti Rezső és Oberle Alajos felsőkereskedelmi, dr. Kertész Manó polgári iskolai és Lénárd Imre ideiglenes tanárt a székesfőváros tekintetes Tanácsa f. é. május havában rendes tanárokul választotta, úgy, hogy jelenleg intézetünk tanári kara áll 1 igazgató, 24 rendes és 1 óraadó tanárból. A 24 rendes tanár közül dr. Kaiblinger Fülöp, mint polgári iskolai szakfelügyelő még önként 3 németóra tanítására vállalkozott, dr. Nádai Pál pedig egészen az iparrajziskolához van beosztva.

A tanári karban előforduló rövidebb betegségek esetén magunk helyettesítettük a kartársakat, az egész május hóban beteg Déri Zsigmond rendes tanárt pedig Szmódics Hildegárd műegyetemi tanársegéd helyettesítette, akivel együtt tartotta meg a tanévvégi vizsgálatokat is.

Bihari Gyula és Paál Antal mint gyakorló tanárok működtek intézetünknél; előbbi dr. Erőss Lajos és dr. Dobrucky János rendes tanárok mellett működött, utóbbi dr. Király György és dr. Bodnár Gyula mellett.

A rendkívüli tárgyak tanításában csak annyi változás állott be, hogy László Sándor zongora-tanár helyét dr. Holzman István foglalta el.

4. A tanítás menete az előírt állami tanterv és utasítások szerint zavartalanul folyt. A tanári kar a rendes módszeres, ellenőrző és osztályozó értekezleteken kívül több rendkívüli, összesen 22 tanácskozmányon behatóan foglalkozott a tanítás kérdéseivel s a tanulók haladásával; külön foglalkozott, 1—1 értekezleten a magyar fogalmazás eredményesebb tanításával, a magyar irodalomtörténeti tananyag helyesebb beosztásával és a matematikai tanterven eszközlendő módosításokkal, különös tekintettel az infinitézimalis számítás tanításával eddig elért eredményekre.

Két fontos újítást említhetünk meg e helyen. Dr. Déri Ferenc

tanügyi tanácsnok úr jóakaró támogatásának, melyet intézetünk már annyiszor tapasztalt, köszönhetjük mind a kettőt. Először is dr. Kertész Manó, most már rendes tanár, beosztása által az I. A), I. B), II. A), II, B) és V. osztályokban a németnyelvi órák alatt a tanulókat 2—2 csoportba oszthattuk, miáltal az oktatás eredménye ott lényegesen javult, amiről látogatása alkalmából a tank. kir. főigazgató úr is meggyőződött. Hasonló csoportosítás már a múlt tanévben is megvolt a szabadkézi rajznál, melyet a tek. Tanács azáltal állandósított, hogy az eddig ideiglenes minőségben működött második rajztanárt, Lénárd Imrét, rendes tanárnak választotta. Bevezettük továbbá a negyedik osztályba is, mint rendkívüli tantárgyat, a fizikai gyakorlatokat és ezekkel kapcsolatban a tekintetes Tanács által adományozott gyalú- és esztergapadokon műhelygyakorlatokat, ahol a tanulók dr. Lázár Szilárd és Polczer Kálmán tanárok vezetése és egy hozzáértő szolga segédkezése mellett, saját tervezésük és méretezésük mellett állíthattak elő igen nagy kedvvel és buzgósággal egynéhány igen egyszerű eszközt. Ezeket a műhelygyakorlatokat csak az új helyiségek igénybevétele után kezdhettük, úgy, hogy itt csak a kezdet kezdetén állunk.

5. Az ifjúság testi és szellemi állapota. A folyó tanévben a halál ifjúságunkat sem kímélte meg, Bogoszavlyevits Sándor kedves és szépen fejlődő II. o. tanuló halt meg március 31-én rövid szenvedés után. Az ifjúság egészségi állapota egyébként még elég kedvező volt, bár több volt a betegségi eset, mint a mult tanévben, 39 kitiltási eset közül 16 tanuló maga volt ragályos betegségben, többnyire kanyaróban, a többit lakótársa ragályos baja miatt tiltották ki. Iskolaorvosunk a folyó tanévben is tartott hetenként 1—1 rendelő órát, melyen a fontosabb betegségi eseteket megvizsgálta és a hozzáforduló tanulókat orvosi tanáccsal ellátta. Jelentését külön cikk tartalmazza.

Az ifjúság erkölcsi állapota a folyó tanévben sem adott komoly aggodalomra okot. Kizárni a folyó tanévben sem kellett egy tanulót sem, négy ide nem való tanulót szülei vettek ki az igazgató tanácsára az iskolából. A folyó tanévben is szem előtt tartotta az igazgató és a tanári kar is azt a régi elvét, hogy ott, ahol komoly erkölcsi sülyedést látott, amely a többi tanulót is megmételyezheti, kérlelhetetlen szigorral lépett fel, a gyermekes meggondolatlanságból eredő csíneket pedig atyai jóakarattal bírálta el.

Az ifjúság előmeneteléről az osztályzatok és a statisztikai kimutatás tesznek tanúbizonyságot. Ezekből láthatólag az előmenetel elég kedvezőnek mondható. Itt említjük meg örömmel, hogy *Filep Lajos*, intézetünknek 8 éven át volt növendéke, aki 1913 június havában érettségizett, ugyanez év végén az *Országos Matematikai tanulóversenyen* a második díjat nyerte.

A testi mnnkára is kiváló súlyt helyez úgy az iskolafenntartó, mint az intézet maga. A székesfőváros tekintetes Tanácsa

a folyó tanévben is heti hat játékdélutánt engedélyezett ifjúságunk számára a Tattersallban, a téli időben pedig heti 3 atlétikai délutánt a Nemzeti Tornacsarnokban, azonkívül tavasszal 50 tanítványunk részesült ingyenes úszásoktatásban a Hungáriafürdőben. A főváros tekintetes Tanácsa rendezett továbbá május havában két főreáliskolája számára atlétikai és úszó versenyt, melyek közül az utóbbiban intézetünk lett a győztes. Erről és az intézet házi tornaversenyéről a testi nevelésről szóló jelentés számol be részletesen.

6. Ünnepélyek. A törvényesen előírt ünnepélyeken kívül is az Önképzőkör rendezett több ünnepélyt, melyekről részletesen az Önképzőkörről szóló jelentés számol be.

Ifjúsági hangversenyünket ismét Krausz Vilmos kartársunk, az ének- és zenekar érdemes elnöke fáradhatatlan buzgósággal és annak megfelelő sikerrel rendezte 1914 március 26-án. Ez évben is dr. Déri Ferenc tanácsnok ur, Töttössy és Hermann műegyetemi tanár urak és közéletünk több más kiváló tagja tisztelte meg intézetünket jelenlétével.

7. Kirándulások. Nagyobb tanulmányi kirándulásunkról, mely a folyó tanévben hazánk északkeleti részén történt verőfényes időben 4 tanárral és 50 tanulóval, a kirándulás fáradhatatlan rendezője, dr. Bodnár Gyula külön cikkben számol be. Ezenkívül egyes osztályok tanáraik vezetése mellett számos egész- és félnapos kirándulást tettek. Budapest környékén Biatorbágyot, a Dobogókőt, Visegrádot, Gödöllőt, Aquincumot, Dunaharasztit látogatták meg, a székesfőváros területén a Gellérthegyet, Jánoshegyet, Hűvösvölgyet, Hárshegyet stb. Míg ezeknél a kirándulásoknál a szép természet élvezete közben gyarapították ifjaink ismereteiket, addig más kirándulásaink egyenesen csak tanulmányi célokat szolgáltak. Az Urániában megnéztük a Fekete ember országát, a Modern Kinát, továbbá Erőss Lajos tartott ott tanítványainknak természetrajzi előadást vetített- és mozgóképekkel. Az egyes osztályok azonkívül az Állatkertet, a Mezőgazdasági és Nemzeti Múzeumot, a Gyermekművészeti, Alkoholellenes, Grafikai és Virágkiállítást tekintették meg tanáraik vezetése mellett. A felsőbb osztályúaknak Lénárd Imre két előadásban ismertette a Quatrocento és a XVIII. század festőit, a katolikus tanulóknak pedig Milakovszky István hittanár a Katakombákat.

December 19-én tanítványaink a Népoperában kinetofon-előadáson voltak; február 19-én és 20-án pedig az intézet növendékei előtt több csoportban a múlt tanévi tanulmányi kirándulásról számoltak be Preysz és Schaffer VII. és Manheim V. osztályú tanulók. Az első ily előadáson dr. Déri Ferenc tanácsnok és dr. Demjén Géza főjegyző is jelen voltak.

8. Az intézet jótevői. Végül, bár első helyen érdemelték volna meg, hálás köszönettel emlékezem meg e helyen intézetünk

jótevőiről. Az első hely itt is az iskola fennhatóságát, Budapest székesfőváros közönségét illeti meg, amely, rendes adományain kívül, a folyó tanévben is mozgó fényképekre 1500, pszichológiai tanszerekre 250, vívószerekre 404, a tornaterem villamos világítása 552, tornaversenyek költségeire 200, a tanulmányi kirándulásra 500 koronát adományozott, terrazzoburkolatokra és átalakításra pedig 21.600 koronát.

A kormány ismét 26.000 koronával támogatta intézetünket.

Fogadják e helyen intézetünk egyéb jótevői is, akiknek neve és adománya a szertárak gyarapodásáról a tanulmányi kirándulással és a többi megfelelő helyen van feltüntetve, őszinte, hálás köszönetünket.

A tanév alatt érkezett fontosabb rendeletek:

A) A székesfőváros Tanácsától:

125.486/913—VII. Vívószerek beszerzésére 404 K engedélyeztetett.

181.199/913—VII. A tornaterembe a villamosvilágítás 552 korona költségért bevezetendő.

131.772/913—VII. A Kralovanszky-féle ösztöndíjat Braun Sándor V. o. tanuló kapja.

3997/914—VII. Tornaversenyek körüli költségekre 200 korona utalványoztatott.

17.973/914—VII. A tanulmányi kirándulás segélyezésére 500 korona engedélyeztetik.

20.500/914—VII. A Királylátogatási ösztöndíjat Cserjesi Antal II. oszt. tanuló kapja.

24.033/914—VII. A kihurcolkodó polgári leányiskola butoraiból a kívántakat intézetünk kapja.

23.255/914—VII. Pszichológiai tanszerekre 250 korona, mozgófényképberendezésére 1500 korona engedélyeztetik.

24.032/914—VII. Az intézet számára 70 korona havi fizetéssel egy harmadik takarítónő alkalmaztatik.

50.019/914—VII. Atlétikai és játékszerekre 109·70 korona engedélyeztetik.

33.722/914—VII. Intézetünk 13 tanítványa kap a folyó tanévben Szilágyi-féle segély-díjat.

B) A tankerületi kir. Főigazgató úrtól:

103/913. A tantárgyfelosztást jóváhagyja.

104/913. Márkus Mária VII. o. magántanuló a demonstratív tárgyak óráira eljárhat.

201/913. Az órarandet jóváhagyja.

2.478/914. Leánytanuló csak miniszteri engedéllyel járhat a demonstratív tárgyak óráira.

3.287/914. A folytatólagos használatra ajánlott könyveket a jövő tanévre engedélyezi.

409/eln. A szóbeli érettségi vizsgálat elnöke dr. Demeczky Mihály m. kir. udv. tanácsos, egyet. ny. r. tanár.

3.801/914. A szeptemberi érettségi vizsgálatok a VI. ker. áll. főreáliskolában tartatnak.

3.812/914. Megküldi az érettségi vizsgálatok kijelölt tételeit.

4.217/914. Schmuck Géza VI. oszt. t. Bésán-féle ösztöndíja 600 kor.-ra emeltetik.

VI.

I. Felügyelet és iskolai személyzet.

1. Felügyelő testületek.

1. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium élén *dr. Jankovich Béla* v. b. t. tanácsos, miniszterrel; Budapest fő- és székvárosi tankerület kir. főigazgatósága; főigazgató: *dr. Erődi Béla* udvari tanácsos.

2. A székesfőváros tanácsa, élén *dr. Bárczy István* polgármesterrel; a tanács tanügyi osztályának vezetője: *dr. Déri Ferenc* tanácsnok. Véleményező testület a székesfőváros törvényhatóságának közoktatási bizottsága és ennek reáliskolai albizottsága.

2. Tanári testület.

A) A rendes tárgyak tanárai.

1. Igazgató: *dr. Kopp Lajos,* a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a Magyar Gyorsírók Egyesületének tiszteleti tagja, a budapesti községi főreáliskolai tanárok képviselője a székesfőváros közoktatásügyi bizottságában, a mathematikai oktatás nemzetközi bizottsága magyar albizottságának titkára, a Mathematikai és Physikai Társulat jegyzője, az Ismeretterjesztő Társulat vál. tagja, az Országos Középiskolai Tanáregyesület, a Természettudományi Társulat stb. rendes tagja.

2. *Dr. Bodnár Gyula*, a francia és magyar nyelv és irodalom rendes tanára. Szolgálati éveinek száma $10^1/_2$ év.

3. *Déri Zsigmond*, a mennyiségtan és ábrázoló geometria rendes tanára. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 2, a székesfővárosnál 6 év.

4. *Dr. Dobruczky János*, bölcsészettudor, a történelem és földrajz rendes tanára. Szolgálati ideje ennél az intézetnél $4^1/_2$ év; a székesfővárosnál 12 év.

5. *Dr. Erőss Lajos*, bölcsészettudor, a természetrajz és vegytan rendes tanára, a Természettudományi-Földtani társulat rendes tagja, a Budapesti ág. ev. magyar egyháziskola bizottsági tagja. Szolgálati ideje ennél az intézetnél: $4^1/_2$ év, megszakításokkal; a székesfővárosnál 23 év.

6. *Fekete Antal*, a mennyiségtan és ábrázoló geometria rendes tanára; műegyetemi tanársegéd. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél $2^1/_2$ év.

7. *Fertig Vilmos*, címzetes főreálisk. igazgató, az ábrázoló geometria és mennyiségtan rendes tanára, a kir. József-műegyetemen adjunktus, a Mathem. és Physikai Társulat rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 16 év; a székesfővárosnál 31 év.

8. *Dr. Haraszti Emil*, bölcsészettudor, a francia és német nyelv s irodalom rendes tanára, a Budapesti Hirlap belső dolgozótársa. Szolgálati éveinek száma ez intézetnél: 6 év.

9. *Dr. Honti Rezső*, bölcsészettudor, a német és francia nyelv s irodalom rendes tanára, a kir. József-műegyetemen az olasz nyelv rendes tanítója. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál: 14 év.

10. *Dr. Kaiblinger Fülöp*, bölcsészettudor, a német és francia nyelv rendes tanára, székesfővárosi polgári iskolai szakfelügyelő, Budapest székesfőváros idegen nyelvi tanfolyamainak megbízott felügyelője, az Orsz. Középisk. Tanáregyesület modern nyelvi bizottságának titkára, a Budapesti Philológiai Társaság, a Magyar Paedagogiai Társaság és az Association des Professeurs des Langues vivantes tagja. Szolgálati éveinek száma: 11 év.

11. *Kende István*, a szabadkézi rajz rendes tanára. Festőművész. A Rajztanárok Egyesületének igazgatósági tagja és lapszerkesztője. A Nemzeti Szalon alapító, az Országos Képzőművészeti és Iparművészeti Társulatok, valamint a Magy. Tanítók Túrista Egyesületének rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ezen intézetnél: 8, a székesfővárosnál 15 év.

12. *Dr. Kertész Manó*, bölcsészetdoktor, a magyar és német nyelv és irodalom rendes tanára, a Magyar Nyelvtudományi Társaság választmányi tagja. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál: 6 év, ezen intézetnél 1 év.

13. *Dr. Király György*, a magyar és német nyelv és irodalom rendes tanára. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság és a Budapesti Tanári Kör választmányi tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 4½ év.

14. *Krausz Vilmos*, a kémia és természetrajz rendes tanára. Az ifjúsági ének- és zenekar vezetője. Szolgálati éveinek száma: 11½ év.

15. *Dr. Lázár Szilárd*, bölcsészettudor, a mathematika és fizika rendes tanára, a Természettudományi Társulat és a Magyar Filozófiai Társaság rendes, a Magyar Paedagogiai Társaság kül-, a Gyermektanulmányi Társaság választmányi tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 3½ év, a székesfővárosnál 5 év.

16. *Dr. Lehel István*, bölcsészettudor, a magyar és német nyelv rendes tanára. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 2 év, a székesfővárosnál 4 év.

17. *Lénárd Imre*, a szabadkézi és mértani rajz rendes tanára. Festő- és grafikusművész. Az Ifjú Művészek Egyesületének igazgató elnöke. A Művészház alapító, az Országos Képzőművészeti Társulat és a Nemzeti Szalon rendes tagja. Szolgálati éveinek száma: 2 év.

18. *Dr. Miklós Ferenc*, bölcsészettudor, a magyar és német nyelv s irodalom rendes tanára, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület, a Philologiai Társaság s a Magyar Néprajzi Társaságnak rendes, az Irodalomtörténeti Társaságnak választmányi tagja. Szolgálati éveinek száma ezen intézetnél: 13 év.

19. *Dr. Nádai Pál*, bölcsészettudor, a magyar és német nyelv s irodalom rendes tanára, a Népművelő társaság igazgatósági tagja, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület és a Budapesti Tanári Kör választmányi tagja. Szolgálattételre az iparrajziskolához beosztva. Szolgálati éveinek száma: 7 év.

20. *Oberle Alajos*, a történelem és földrajz rendes tanára, a Magyar Földrajzi Társaság tagja. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál 6 év, ennél az intézetnél 3 év.

21. *Dr. Patai József*, bölcsészettudor, a magyar és német nyelv és irodalom rendes tanára. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál 6 év, ennél az intézetnél 5 év.

22. *Polczer Kálmán*, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a Kir. Magy. Természettudományi Társulat, a Mathematikai és Fizikai Társulat rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 5 év.

23. *Dr. Szabó Ignác*, bölcsészettudor, a magyar nyelv és irodalom rendes tanára. Szolgálati éveinek száma 18, a székesfővárosnál 5, ennél az intézetnél 3 év.

24. *Dr. Szűcs Adolf*, bölcsészetdoktor, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a kir. József-műegyetemen magántanár és adjunktus. Szolgálati ideje a székesfővárosnál 6 év, ennél az intézetnél 4 év.

25. *Cserjesi Károly*, rendes tornatanár, a Budapesti Keresk. Akadémia tornatanára, a Magyarországi Tornatanárok Egyesületének, a Természettudományi Társulatnak s a Kath. Tanáregyesületnek rendes tagja, az Országos Közegészségi Egyesület iskolaegészségügyi szakosztályának választmányi tagja, a Magyar Ékszeripar szerkesztője. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 14 év, a székesfővárosnál 22 év.

26. *Dinics Ödön*, szolgálattételre beosztott polg. isk. rendes tanár, vívómester, a Magyarországi Tornatanárok Egyesületének, a Hivatásos Vívók Egyesületének tagja. Szolgálati ideje ennél az intézetnél 4 év.

Vallástanárok.

Az intézet helyiségeiben tanítanak:

Milakovszky István, a róm. kath. tanulók rendes vallástanára, áldozópap, a róm. kath. ifjúság hitszónoka. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél $17^1/_2$ év.

Dr. Frisch Ármin, bölcsészettudor, a klasszika-filológia képesített tanára, rabbi, izr. vallástanár.

Dr. Katz Márton, bölcsészettudor, okleveles rabbi és izr. vallástanár.

Az intézeten kívül tanítanak:

Nagy Dénes, ref. lelkész, a református tanulók vallástanára.
Steuer Lajos, ág. ev. I—IV. és *Martony Elek* V—VIII.

Bikár R., a görög keleti (szerb) vallású tanulók vallástanára.
Ulicsák Béla, a görög katholikus tanulók vallástanára.
Józan Miklós, az unitárius tanulók vallástanára.

B) Rendkívüli tárgyak tanárai.

Kováts Alajos, a gyorsírás okl. tanára, székesfővárosi polgári iskolai és kereskedelmi iskolai tanár, előadó az Erzsébet Népakadémián. Az Országos Gyorsíró Tanács szakbizottsági előadója, a Magyar Gyorsírók Egyesületének igazgatója és lapszerkesztője, az Erzsébet Népakadémia igazgatósági tagja. Tanította a gyorsírást. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál 16, ennél az intézetnél 7 év.

Krausz Vilmos (lásd a rendes tárgyak tanárai közt) tanította az éneket és zenét s vezette a kémiai gyakorlatokat.

Dr. Párdányi Emil, az összes orvos- és gyógytudományok doktora, operateur, egészségtan-tanár és iskolaorvos, a Közkórházi Orvostársulat rendes és az Országos Közegészségi Egyesület választmányi tagja. Tanította az egészségtant a VII. osztályban. Szolgálati éveinek száma ennél ez intézetnél $6^1/_2$ év; székesfővárosi szolgálatban 12 év.

Polczer Kálmán és *Dr. Lázár Szilárd* (lásd a rendes tárgyak tárgyak tanárai közt) vezette a fizikai gyakorlatokat.

Dinics Ödön, a vívás tanára.

Brackl István, a hegedűtanszak tanára.

Dr. Holzmann István, a zongora tanára.

3. Irodai szolgálatot teljesítettek:

Mátray Vilma, utána Kalmár Margit, május 5-ikétől pedig Wertheimer Mária.

4. Szolgaszemélyzet.

Iskolaszolgák: Kis Tamás altiszt, Farkas János kapus:; Farkas György, Benke József, Molnár Gábor. A téli időszakra fűtőszolga: Méra Gábor és Nagy István. Takarítónők: özv. Kleckner Antalné, Hummel Jakabné és Baluka Jánosné.

5. A tanárok működési köre 1913—1914-ben.

A rendes tantárgyak tanárai.

Folyó szám	Tanár neve	Mely osztály főnöke	Tantárgy	Osztály, amelyben tanított	Heti óraszám	Jegyzet
1	**Dr. Kopp Lajos** igazgató		Mennyiségtan	V. (5)	5	
2	**Dr. Bodnár Gyula** rendes tanár	V.	Magyar Francia	V. (3) III. A (5) III. B (5) VI. (3)	16	
3	**Dr. Dobruczky János** rendes tanár	VII.	Történet Földrajz	III. A (2) III. B(2) V. (3) VII. (3) I. A (3) III. A (2) III. B (2).	17	A történelmi szertár őre.
4	**Déri Zsigmond** rendes tanár	I. B	Mennyiségtan R. és ábr. geom.	I. B (4) III. A (3) I. B (4) III. A (2) VII. (3)	16	
5	**Dr. Erőss Lajos** rendes tanár		Természetrajz Földrajz	I. A (2) I. B (2) II. A (2) II. B (2) V. (3)· VI. (3) II. B (3)	17	A természetrajzi szertár őre.
6	**Fertig Vilmos** c. igazgató, rendes tanár		Rajzoló geom. Ábráz. geom.	II. A (4) II. B (4) III. B (2) IV. A (2) IV. B (2) VIII. (2)	16	A geometriai szertár őre.
7	**Fekete Antal** rendes tanár	I. A	Mennyiségtan Rajz. geom. Ábráz geom. Szépírás	I. A (4) II. B (4) I. A (4) VI. (3) II. B (1)	16	
8	**Dr. Haraszti Emil** rendes tanár	IV. A	Francia Német	IV. A (5) V. (4) VIII. (4) IV. A (3)	16	

Folyó szám	Tanár neve	Mely osztály főnöke	Tantárgy	Osztály, amelyben tanított	Heti óraszám	Jegyzet
9	**Dr. Honti Rezső** rendes tanár	IV. B	Német Francia	II. B$_1$ (5) IV. B (3) IV. B (5) VI. (3)	16	
10	**Kende István** rendes tanár		Szabadk. rajz Szépírás	III. A (2) III. B (2) IV. A (2) IV. B (2) V. (2) VI. (2) VII. (2) VIII. (2) II. A (1)	17	A szabadkézi rajzi szertár őre.
11	**Dr. Kaiblinger Fülöp** rendes tanár		Német	V$_1$ (3)	3	Székesfőv. polgári isk. szakfelügyelő.
12	**Dr. Kertész Manó** rendes tanár		Magyar Német	III. B (3) I. A$_1$ (5) II. A$_2$ (5) V$_2$ (3)	16	A módszeres tanácskozmányok jegyzője.
13	**Dr. Király György** rendes tanár	II. A	Magyar Német Bölcsészet	II. A (5) IV. A (3) II. A, (5) VIII. (3)	16	A tanári könyvtár őre.
14	**Krausz Vilmos** rendes tanár		Földrajz Kémia Kémiai gyak.	I. B (3) V. (3) VI. (3) VII. (2) V., VI., VII. (5)	16	A vegytani szertár őre, az ének- és zenekar vezetője.
15	**Dr. Lázár Szilárd** rendes tanár	III. B	Mennyiségtan Természettan Fizikai gyak.	III. B (3) VII. (4) III. B (2) VII. (4) IV. B (2) VII. (2^1/$_2$)	17 és ^{1}/$_2$	Az ifjúsági könyvtár őre.
16	**Dr. Lehel István** rendes tanár	II. B	Magyar Német	II. B (5) IV. B (3) VII. (3) II. B$_2$ (5)	16	Az önképzőkör vezetője.
17	**Lénárd Imre** rendes tanár		Szabadk. rajz.	III. A (2) III. B (2) IV. A. (2) IV. B (2) V. (2) VI. (2) VII. (2) VIII. (2)	16	
18	**Dr. Miklós Ferenc** rendes tanár		Magyar Német Szépírás	I. A (5) VI. (3) I. A$_2$ (5) VIII. (2) II. A (1)	16	

Folyó szám	Tanár neve	Mely osztály főnöke	Tantárgy	Osztály, amelyben tanított	Heti óraszám	Jegyzet
19	**Oberle Alajos** rendes tanár		Történelem Földrajz	IV. A (3) IV. (3) VI. (3) VIII. (3) II. A (3) IV B (3)	15	Rendes tanácskozmányi jegyző, a földrajzi szertár őre.
20	**Dr. Patai József** rendes tanár		Magyar Német	I. B (5) I. B_1 (5) III. B (3) VI. (2) VII. (2)	16	
21	**Polczer Kálmán** rendes tanár	VIII.	Természettan Mennyiségtan Fizikai gyak.	III. A (2) IV. A (2) VIII. (4) IV. A (4) IV. A (2) VIII. (3)	17	A fizikai szertár őre.
22	**Dr. Szabó Ignác** rendes tanár	III. A	Magyar Német Szépírás	III. A (3) VIII. (3) I. B_2 (5) III. A (3) I. A (1) I. B (1)	16	
23	**Dr. Szücs Adolf** rendes tanár	VI.	Mennyiségtan Természettan	II. A (4) IV. B (4) VI. (4) VIII. (3)½ IV. B (2)	17 és ½	
24	**Cserjesi Károly** rendes tornatanár		Torna	I. A I. B II. A III. A III. B és II. B V—VIII. (20)	20	A tornaszerek őre.
25	**Dinics Ödön** polg. isk. rendes tanár		Torna	IV. A (2) IV. B (2)	4	
26	**Milakovszky István** rendes hittanár		Róm. kath. vallástan	I—VIII.	16	
27	**Dr. Frisch Ármin** hittanár		Izr. hittan	II. A VII. VIII.	6	
28	**Dr. Katz Márton** hittanár		Izr. hittan	I. A I. B II. B III. A III. B IV. A IV. B V. VI.	12	

6. A tanárok irodalmi és közművelődési tevékenysége.

Cserjesi Károly. A Magyar Ékszeripar szerkesztője. A Révai és a Tolnai Lexikon dolgozótársa.

Fertig Vilmos. A nmélt. vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbízásából középiskolai tankönyvet bírált.

Dr. Honti Rezső sajtó alá rendezte a Latzkó-Honti-féle Francia nyelvkönyv és Levelező III. részének 3-ik kiadását. Egyéb dolgozatai ez év folyamán: »Italienisches Elementarbuch«. Kiadta Winter, Heidelbergben (Tört. olasz nyelvtan). Gyakorlati olasz nyelvtan (zsebkiadás). Magyar-angol zsebszótár (Balassa közreműködésével); a román nyelvészet körébe vágó értekezések és ismertetések a »Nyelvtudomány« című folyóiratba.

Dr. Kertész Manó magyar nyelvtörténeti tárgyú dolgozatokat írt a *Magyar Nyelv, Magyar Nyelvőr, Nyelvtudományi közlemények* és a *Keleti Szemle* c. folyóiratokba. Önállóan megjelent munkái: *Über den Finnisch-ugrischen Dual. Finnugor jelzős szerkezetek* (a M. Tud. Akadémia kiadásában).

Dr. Király György. Ismertetések és bírálatok a Philologiai Közlönyben, az Irodalomtörténetben, az Irodalomtört. Közleményekben és a Budapesti Szemlében.

Dr. Lázár Szilárd kisebb közleményeket, könyvismertetéseket és bírálatokat írt a Magyar Paedagogiába és a Gyermekbe; megjelent egy nagyobb dolgozata az Archiv für Paedagogik-ban ezen a címen: »Über das Erlemen, Behalten und Reproduzieren einander ähnlicher math. Formeln«.

Kováts Alajos. Szerkesztette a Népszerű Gyorsíró XXV. évfolyamát. Ebbe a lapba gyorsírási szakcikket, a Magyar Paedagogia, a Népnevelő, az Új Élet és egyéb pedagógiai folyóiratokba pedig tanügyi közleményeket, szemléket és könyvismertetéseket írt. Az Ókori Nevelés Eszményei. 1913. K.: Kókai Lajos, Budapest.

Kenede István. Szerkeszti a »Rajzoktatás«-t, a Magyar Rajztanárok és Rajztanítók Országos Egyesületének folyóiratát, amelybe különféle cikkeket, tanulmányokat, bírálatokat stb. írt. Festményeivel részt vesz a műkiállításokon.

Dr. Kaiblinger Fülöp. Német nyelvkönyv II. és III. rész, újabb kiadásban. Rövid német nyelvtan számos gyakorlattal, Bpest 1914. Szerkesztette az O. K. T. E. modern nyelvi szakosztályának az élő nyelvek tanítására vonatkozó és a m. kir. közokt. miniszterhez intézett emlékiratát.

. *Dinics Ödön.* Sportlapokba szakirányú cikkeket írt. Magyar és külföldi filmgyárak részére darabokat ír.

Dr. Patai József. A »Mult és Jövő« szerkesztője. Versek, cikkek és műfordítások különböző lapokban.

Dr. Párdányi Emil. Egészségtan polgári és felsőbb leányiskolák IV. oszt. részére.

Dr. Szabó Ignác könyvismertetéseket és bírálatokat írt a Magyar Paedagogiába és az Új Életbe.

Lénárd Imre: Festményeivel részt vett a hazai és külföldi tárlatokon. Több budapesti színház részére díszlet- és kosztümterveket készített.

VII.

Az iskola működése.

I. TANANYAG, TANKÖNYVEK, TANÁROK.

A) KÖTELEZŐ TANTÁRGYAK.

Hittan.

Az I—VIII. osztályban hetenkint 2—2 óra.
A vallásoktatás a hitfelekezetek tanterve szerint történik.

I. A) és B) osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Lehr-Riedl, Magyar olvasókönyv. I. Mártonffy-Weszely, Módszeres magyar nyelvtan.

Heti 5 óra. *a)* Nyelvtan. Az egyszerű mondat és részei, a fő- és mellékmondat megkülönböztetése. Mondattani alapon alaktan; a hangtan elemei; helyesírás.

b) Olvasmányok. Elbeszélő prózai és költői szemelvények: a hún és magyar nemzeti mondákból s az Árpádok történetéből; válogatott darabok a klasszikus hősi mythos köréből; rajzok a magyar földről és népének életéből.

A költői olvasmányok közt: Petőfi és Gyulai könnyebb leíró és elbeszélő költeményei (pl. János vitéz, Három fiú, Téli világ, Hadnagy Uram); Arany népies és történeti epikájának kisebb és könnyebb darabjai (pl. Nyalka huszár, Szent László, Szent László füve); Tompa rövidebb mondái és népköltemények (pl. Párjavesztett gerlice, Kőmíves Kelemenné). Vörösmarty: Salamon, Cserhalom.

Értelmes és kellően hangoztatott olvasás: az olvasmányok nyelvi és tartalmi megbeszélése és szabad elmondása; költemények tanulása.

c) Írásbeli dolgozatok. Havonkint két iskolai dolgozat, melyekre a tanulót az iskolában gondosan elő kell készíteni. Fő céljuk: a nyelvtan és helyesírás gyakorlása.

Tanár: I. A) dr. Miklós Ferenc, I. B) dr. Patai József.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv. I.

Heti 5 óra. *a)* Nyelvtan. Olvasás. Gót betük írása. Igealakok: gyenge és erős igék ragozása, segédigék (haben, sein és werden). A főnév

és melléknév ragozása. A fokozás. A leggyakrabban előforduló névmások és számnevek. A legfontosabb praepositiók. A szórend elemei.

Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján és a tanulók életköréből (kérdések segítségével). Tárgykörök: Az iskola. Az emberi test. Ruházat. A családd. Az idő.

b) Havonknt két írásbeli iskolai dolgozat. Tollbamondás (helyesírás). Fordítás németre. Mondatok szerkesztése az olvasmányok alapján.

c) Olvasmány. Könnyebb elbeszélések, mondák és mesék. Leírások, dalok és rövid elbeszélő költemények olvasása és tanulása.

Tanár: I. A) dr. Miklós Ferenc és dr. Kertész Manó, I. B) dr. Patai József és dr. Szabó Ignác.

Földrajz. *Tankönyv:* Jablonszky-Schwicker, Földrajz a reáliskolák számára. I. kötet.

Heti 3 óra. Tájékozódás a földgömbön és térképen; térképolvasás, Földrajzi alapismeretek. Magyarország hegységeinek, síkságainak, vizeinek éghajlatának és főbb helységeinek ismertetése kapcsolatban a lakosság foglalkozásával és életmódjával (vetített képek felhasználásával).

Kísérletek térképvázlatok készítésében.

Tanár: I. A) dr. Dobruczky János, I. B) Krausz Vilmos.

Természetrajz. *Tankönyv:* Chinorányi-Halmos, Természetrajz középiskolák számára. I.

Heti 2 óra. Feladat: bevezetés a természeti tárgyak szemlélésébe és az egyszerű szemlélet útján levezethető törvényszerűségek felismerésébe. A négy évszak, kivált a növényeken mutatkozó jelenségekben feltüntetve. Az ősz: A közönségesebb gyümölcsformák taglalása és csoportosítása. Házi állatok. — Tél: A közönségesebb fenyők. Az ember lakása közelében, a mezőn és erdőn élő emlősállatok. — Tavasz: Egyes könnyen szemlélhető virító növények (10—12) megjelenésök szerint; a növények részeinek megismertetése. Házi szárnyasok.

Tanár: I. A) és B) osztályban dr. Erőss Lajos.

Számtan. *Tankönyv:* Beke, Számtan.

Heti 4 óra. A négy számolási művelet egész számokkal, tizedes- és közönséges törtekkel. A hazai pénzrendszer, a hosszúság-, súly-, terület- és ürmérték ismertetése. Időszámítás.

A feladatok tárgyköre főleg: az iskola, a város, az ország egyszerűbb statisztikai viszonyai, a család háztartása, a hazai földrajz és történet fontosabb adatai stb.

Tanár: I. A) osztályban Fekete Antal, I. B) osztályban Déri Zsigmond.

Rajzoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János, Geometriai alaktan.

Heti 4 óra. Planimetriai alaktan. A legegyszerűbb síkidomok: a háromszög, négyszög, sokszög és kör bemutatása és elemzése (szög, egyenes, pont). Ez idomok bemutatása testeken is. A négyzet, derékszögű négyszög, ferdeszögű parallelogramm és háromszög területe. A kör kerülete és területe. Az idomok congruentiájának, hasonlóságának és symmetriájának bemutatása.

A tárgyalt idomok és belőlük alakított egyszerű síkdíszítmények rajzolása körzővel és vonalzóval (lehetőleg vonatkozással a tanuló tapasztalati körére).

Tanár: I. A) osztályban Fekete Antal, I. B) osztályban Déri Zsigmond.

Szépírás. *Tankönyv:* Vajda Pál, Magyar-német szépírási minták.

Heti 1 óra. Folyó magyar és német írás.

Tanár: I. A) és B) osztályban dr. Szabó Ignác.

Torna. Heti 2 óra. Katonai rendgyakorlat: arc- és oldalsoralakítás, járás; rendek és kettősrendek képzése helyből. Tornarendgyakorlat: sorbontás három, négy sorba, kanyarodás, fejlődés és ellenvonulás. Szabadgyakorlat: (a svédrendszer alapján) törzshajlítások, törzsfordítások, kar- és láblendítések és körzések. Szertornázás, mint osztálytornázás, svédrendszerben a bordás falon és a svéd tornapadon. Rúdmászás. Lebegőfa. Magas- és távolugrás. Gyakorlatok az ugrózsámolyon. Kötélhúzás. Játékok.

Tanár: A) és B) osztályban Cserjesi Károly.

II. A) és B) osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Mártonffy-Weszely, Módszeres magyar nyelvtan Lehr-Riedl, Magyar olvasókönyv. II. r.

Heti 5 óra. *a)* Nyelvtan. Az egyszerű mondat folytatólagos tárgyalása. Az összetett mondatszerkezetek és a szórend. Képzők és synonymák csoportosítása az olvasmányok kapcsán.

b) Olvasmányok: Mondai és történelmi elbeszélések a vegyes házakból való magyar királyok korából s a görög és római világból (pl. Herodotos); tanítómesék (Aisoposból is) és leírások.

Petőfinek (Puszta télen, A rab oroszlán, A jó öreg korcsmáros) és Aranynak (Az ó-torony) kisebb s tárgyilag és alakilag egyszerű költeményein kívül Vörösmarty (pl. Szegény asszony könyve) és Garay (pl. Kont, Obsitos) kisebb epikai versei; Fáy András meséi. Fazekas, Ludas Matyi. Arany: Jóka ördöge. Tetszés szerint választott versek betanulása hetenkint.

c) Írásbeli dolgozatok: mint az első osztályban. Tárgyuk: mondatszerkesztések az olvasmányok alapján.

Tanár: az A) osztályban: dr. Király György, a B)-ben: dr. Lehel István.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv. II. r.

Heti 5 óra. Tárgykörök. A ház és lakás, kert, falu, város, München, háziállatok, növények, vadállatok. Nyelvtan. Az alaktan fontosabb részei. Könnyű versek betanulása az iskolában. Írásbeli dolgozatok. Mondatkiegészítések, tollbamondások, fordítások.

Tanár: az A) osztályban dr. Király György és dr. Kertész Manó a B)-ben dr. Lehel István és dr. Honti Rezső.

Földrajz. *Tankönyv:* Jablonszky-Schwicker, Földrajz a reáliskolák számára. II. kötet.

Heti 3 óra. Európa országai és népei (Ausztria részletesebben), Magyarországból kiindulva és erre vonatkoztatva. Ázsia általános ismertetése a nevezetesebb országok és európai gyarmatok kiemelésével (vetített képek felhasználásával).

Térképvázlatok készítése.

Tanár: az A) osztályban Oberle Alajos, a B)-ben dr. Erőss Lajos.

Természetrajz. *Tankönyv:* dr. Ormándy Miklós, Természetrajz középiskolák számára. II. r.

Heti 2 óra. Az első osztályban kitűzött feladat folytatása és bővítése, kivált az állatországból vett példákon.

Majmok. Tengeri emlősök. Erszényes emlősök. — Az ember lakása közelében, mezőn, erdőn, vízen tartózkodó madarak. — Teknősbéka, krokodilus, gyík, kígyó (csúszó-mászók). Vízi béka, szalamandra, gőte (kétéltűek). Halak (5—6 édesvízi, 3—4 tengeri). Éti csiga, mocsári csiga. Tavi kagyló, gyöngykagyló. — Rovarok az egyes nagyobb rendek főbb képviselői alapján (mintegy 20—30). Keresztes pók. Százlábú. — Folyami rák, földi giliszta,

nadály. — Őszszel: néhány őszszel virító növény; tavaszkor: néhány feltűnőbb gyümölcstermő erdei fa és bokor s az embert közelebbről érdeklő termesztett és vadontermő növény.

Növénygyűjtés, rovargyűjtés.

Tanár: az A) és B) osztályokban dr. Erőss Lajos.

Számtan. *Tankönyv:* Beke, Számtan.

Heti 4 óra. Egyszerűbb számolási rövidítések. Korlátolt pontosságú szorzás és osztás. Az arányosság fogalmának további fejtegetése és alkalmazása az egyszerű hármas-szabályra; százalékszámítás.

A feladatok tárgyköre főleg: a tanuló előtt ismertebb gazdasági élet, valamint a hazai statisztika és földrajz megfelelő adatai, stb.

Tanár: a II. A) osztályban dr. Szűcs Adolf, a II. B)-ben Fekete Antal.

Rajzoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János, Geometriai alaktan.

Heti 4 óra. Stereometriai alaktan. A kocka, hasáb, gúla, henger, kúp és gömb szemléltetése és elemzése (élek és lapok viszonylagos helyzete, lapszög, testszög). A kocka, a legegyszerűbb egyenes hasábok, a gúla, henger, kúp és gömb felülete és köbtartalma. A tárgyalt testek axonometrikus rajzolása (ellipsis, mint a kör képe) és az egyszerűbb modellek elkészítése.

Tanár: a II. A)-ban Déri Zsigmond, a II. B)-ben Fertig Vilmos.

Szépírás. *Tankönyv:* Vajda Pál, Rondírás.

Heti 1 óra. Folyó magyar írás, tervi írás (ronde- és blokírás).

Tanár: a II. A)-ban Kende István, a II. B)-ben Fekete Antal.

Torna. Heti 2 óra. Mint az I. osztályban.

Tanár: A) és B)-ben Cserjesi Károly.

III. A) és B) osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Weszely, Rendszeres magyar nyelvtan. Lehr-Riedl, Magyar olvasókönyv III.

Heti 3 óra. *a)* Nyelvtan. A nyelvtan rendszeres áttekintése.

b) Olvasmányok. Elbeszélések a magyar történelemnek a mohácsi vész utáni korából s az Odyssea prózai kivonatban.

Szemelvények a hazafias és vallásos lira köréből. Petőfin és Aranyon kívül Berzsenyi, Kölcsey, Vörösmarty és Eötvös egyszerűbb hazafias és vallásos lírája.

Kisebb novellák és rajzok; elbeszélő és leíró darabok Gvadányitól (a Peleskei nótárius alföldi képei), Kisfaludy Sándortól (pl. Dobozi), Kisfaludy Károlytól (víg elbeszélések) és Jókaitól (pl. Nagyenyedi két fűzfa, Népvilág).

c) Írásbeli dolgozatok. Havonként két iskolai dolgozat: Leírások közvetlen szemlélet és megbeszélés alapján; a tárgyalt kisebb elbeszélések írásbafoglalása.

Tanár: A)-ban dr. Szabó Ignác, B)-ben dr. Kertész Manó.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger: Német nyelvkönyv. III. r.

Heti 3 óra. *a)* Nyelvtan. Az alaktan ismétlése és kiegészítése. Szóképzés. Szórend. Mondattan különös tekintettel a magyar nyelvtől eltérő jelenségekre.

Beszédgyakorlatok, mint az előbbeni osztályokban.

b) Havonkint két írásbeli iskolai dolgozat. Mondatok alakítása és átalakítása az olvasmányok alapján. Reprodukciók. Fordítások. Tollbamondás (helyesírás).

c) Olvasmány. Könnyebb történeti próza. Elbeszélések (pl. Auerbacher, Hebel, Auerbach). Elbeszélő költemények, balladák és románcok (pl. Schiller, Goethe, Uhland, Chamisso).

Tanár: A)-ban dr. Szabó Ignác, B)-ban dr. Patai József.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Mendlik-Bodnár, Francia nyelvkönyv. I.

Heti 5 óra. *a)* Nyelvtan. Kiejtés. Olvasás. Az alaktan elemei. Az igeragozásból a segédigék és rendesragozású igék egyszerű alakjai, az összetettekből a passé indéfini.

b) Olvasmány. Könnyűszerkezetű kis elbeszélések, mesék, leírások; kisebb költemények tanulása.

c) Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján és a tanulók életköréből (kérdések segítségével).

d) Írásbeli dolgozatok. Tollbamondás a helyesírás gyakorlására; azonkívül fordítások, könnyű átalakítások és reprodukciók. Havonként két iskolai dolgozat.

Tanár. az A) és B) osztályban dr. Bodnár Gyula.

Történelem. *Tankönyv:* Baróti-Csánki, Magyarország története a középiskolák alsó osztályai számára. I. rész.

Heti 2 óra: A magyar nemzet tört. 1526-ig.

Tanár: A) és B) osztályban dr. Dobruczky János.

Földrajz. *Tankönyv:* Jablonszky-Schwicker, Földrajz a reáliskolák számára II. kötet.

Heti 2 óra. Afrika, Amerika és Ausztrália, oly módon, mint Ázsia a II. osztályban.

Térképvázlatok készítése.

Tanár: az A) és B) osztályban dr. Dobruczky János.

Fizika. *Tankönyv:* Kemény X. Ferenc, Kísérleti Fizika.

Heti 2 óra. A tanuló tapasztalati körébe eső s könnyen megfigyelhető főbb fizikai tünemények:

A test térfogata, anyaga, tömege. Oszthatóság, összetartó erő, halmazállapot. A testek súlya, a mérlegek, fajsúly és sűrűség. Egyenletes mozgás, szabadesés, hajítás. A kitartóság és a centrifugális erő. Az ingamozgás és időmérés.

A cseppfolyós testek tulajdonságai. A nyomás egyenletes terjedése. Közlekedő edények, artézi kút, vízvezeték. Hajcsövesség. Archimédes törvénye.

A levegő súlya és nyomása, a barométer. A lopó, a görbe szívó és szivattyúk. A léghajó.

A hőokozta kiterjedés. A hőmérő. A halmazállapot változása. A víz rendellenes magatartása. A meleg vezetése, a hő okozta áramlások, a hősugárzás. Az égés és tűzgerjesztés. A gőz és a gőzgép.

A hang keletkezése és magassága. A hang tovaterjedése, a visszhang.

A fény tovaterjedése. Árnyékképződés, sötét kamra. A fény visszaverődése sík felületekről. A fény törése. A színszórás és a testek színe. A nagyító üveg.

A mágnes és a mágnestű. A villamosság gerjesztése dörzsölés útján. A villamosság elosztása jó vezetőkön. Az influenzia. A Winter-féle gép. A leydeni palack. A szikra és hatásai. Az elektromos áram és ennek gerjesztése elemekkel. Az áram hő- és fényhatása. A vízbontás és galvánozás. Az áram mágneses hatása és a távíró. Áramgerjesztés mágnes által, az indukció és indukciós gépek. A telefon.

Tanár: az A)-ban Polczer Kálmán, a B)-ben dr. Lázár Szilárd.

Számtan. *Tankönyv:* Beke Manó, Számtan.

Heti 3 óra. A százalékszámítás további alkalmazásai. Az összetett hármasszabály (láncszabály); kamatszámítás, érmeszámítás.

A feladatok tárgyköre főleg: a kereskedelmi és állami életben előforduló egyszerűbb viszonyok; a takarékpénztárak és bankok némely számítása (takarékbetétek, értékpapírszámítás, váltó-diskontálás), stb.

Tanár: A)-ban Déri Zsigmond, a B)-ben dr. Lázár Szilárd.

Rajzoló geometria. *Tankönnyv:* Kiss E. János, Konstruktív planimetria.

Heti 3. óra. Konstruktiv planimetria: Egyenesvonalú idomok. Az egyenes vonalra és a szögre vonatkozó alapvető feladatok. Egyenes vonalú idomok szerkesztése és főbb tulajdonságainak ismertetése. A lépték ismertetése és használata. Másolás a kongruencia és hasonlóság alapján.

Tanár: az A)-ban Déri Zzigmond, a B)-ben Fertig Vilmos.

Szabadkézi razj. Heti 2 óra. Síkdíszítmények rajzolása és szinezése, fali és folytatólag kézi lapminták után.

Tanár: Kende István és Lénárd Imre.

Torna. Heti 2 óra. Az I. és II. osztály anyagának ismétlése. Katonai rendgyakorlatok: kettős rendekbe fejlődés és szakadozás. Tornarendgyakorlat: fejlődés menet alatt, négyes sorokra szakadozás, ellenvonulás négyes sorokig, szögvonulás. Szabadgyakorlat: támadó-, védő-, guggolóállás, térdelés, fekvőtámasz; szabadgyakorlatok a már említetteken kívül karütések és körzések, láblendítések. Svédrendszerű szabadgyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Fabotgyakorlatok. Szertornázás: mint osztálytornázás mászórúdon és kötélen, nyújtón, korláton, gyűrűhintán, rézsútos létrán, lebegőfán magas-, távol-, zsámoly- és rohamugrás, lengőkötél. Gyakorlatok a ribstolon és bakon.

Tanár: A) és B) osztályban Cserjesi Károly.

IV. A) és B) osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Weszely Ödön, Stilisztika.

Heti 3 óra. *a)* Stilisztika és verstan.

b) Olvasmányok. Nagyobbak: Arany Toldija. Kisebb költemények a magyar klasszikusokból, különös tekintettel a különböző versformákra.

Prózai olvasmányok Heltai meséiből, Mikes leveleiből, Faludi elbeszéléseiből (Téli éjtszakák); könnyebb élet- és jellemrajzok és értekezések.

c) Írásbeli dolgozatok. Havonkint két írásbeli (iskolai vagy házi) dolgozat, melyek már kiterjedhetnek az iskolában tárgyalt elmélkedő olvasmányokra is; az életben többször előforduló ügyiratok gyakorlása.

Tanár: A)-ban dr. Király György, a B)-ben dr. Lehel István.

Német nyelv: *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv, III. r.

Heti 3 óra. Olvasmányok. Mut zweier Knaben. Friedrich der Grosse und der Bauer. Europa. Deutsche Schulen. Hamburg. Die Nibelungensage I—X. Der Schweizerbund.

Költemények. Der Sänger. Erlkönig. Die Bürgschaft. Der Ring des Polykrates. Die Grenadiere. Die drei Zigeuner.

Írásbeli dolgozatok. Kéthetenként, tollbamondás, fordítás, átalakítások, reprodukciók.

Tanár: A)-ban dr. Haraszti Emil, B)-ben dr. Honti Rezső.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Mendlik-Bodnár, Francia nyelvkönyv haladók számára. II.

Heti 5 óra. *a)* Nyelvtan. Az alaktan kiegészítése. (A rendhagyó igék.) A mondattan elemei, tekintettel a módok és idők használatára, és a melléknevek és igék vonzatára. Szótanulás tárgyi és etymologikus csoportokban.

b) Olvasmány, mint a III. osztályban, tekintettel Franciaország természeti és kulturális viszonyaira is.
c) Beszédgyakorlatok, mint a III. osztályban.
d) Írásbeli dolgozatok, mint a III. osztályban,
Tanár: A)-ban dr. Haraszti Emil, B)-ben dr. Honti Rezső.

Történelem. *Tankönyv:* Baróti-Csánky: Magyarország története. II. rész.
Heti 3 óra. *a)* A magyar nemzet története 1526-tól 1867-ig.
b) Magyarország politikai földrajza; az Osztrák-Magyar monarchia.
Tanár: az A) és B) osztályban Oberle Alajos.

Fizika. *Tankönyv:* dr. Kemény X. Ferenc, A mathematikai és fizikai földrajz elemei.
Heti 2 óra. A mathematikai és fizikai földrajz elemei. Ár és apály. Tűzhányók. A föld alakja és méretei. A földrajzi helymeghatározás. A föld tengelye körüli forgása, a helyi és zónaidő. A nap körüli keringés. A nappalok és éjszakák változó hossza, az évszakok és földövek. A hold fényváltozásai. A hold kelte különböző negyedekben. A nap látóképe és tengelye körüli forgása. Nap- és holdfogyatkozás. A bolygók. Állócsillagok és csillagképek Üstökösök.
Tanár: az A)-ban Polczer Kálmán, a B)-ben dr. Szücs Adolf.

Mennyiségtan. *Tankönyv:* König-Beke: Algebra.
Heti 4 óra: Bevezetés az algebrába az ismert számítási eljárások képletbefoglalásával. Összeadás és kivonás egész számokkal. A negativ szám. A pozitív és negatív számok összeadása, kivonása és szorzása. A hatvány. Kéttagúak négyzete és köbe. Számok négyzetének és köbének kiszámítása. Osztás és a törtszámokra vonatkozó műveletek. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel, kiterjeszkedve az arányok tanára. Egyszerű algebrai kifejezések ábrázolása.
Az algebrai tanításban is folytonosan gyakoroltatott a számolás.
Tanár: a IV. A-)ban Polczer Kálmán, a IV. B)-ben dr. Szücs Adolf.

Rajzoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János, Konstruktív Planimetria.
Heti 2 óra. *a)* Konstruktív planimetria; *b)* Görbevonalú idomok. A körre vonatkozó alapvető feladatok. A kúpszeletek, cykloisok és az Archimedes-féle csigavonal rajzolása. Körívekből alakuló vonalak.
Tanár: a IV. A) és B) osztályban Fertig Vilmos.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Egyszerű stereometriai testek és ezek összetételeinek szemlélet alapján való rajzolása kontúrokban és utóbb árnyékolással is. Alkalmilag egyszerű gipszreliefek rajzolása.
Tanár: Kende István és Lénárd Imre.

Torna. Heti 2 óra. Mint a III. osztályban. Szertornázás, mint osztálytornázás.
Tanár: A) és B) osztályban Dinics Ödön.

V. osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Riedl, Retorika.
Heti 3 óra. Olvasmányok: *a)* Iskolaiak: A kk. Szondi- és Zrinyi szemelvényei. Pázmány, A magunk megismeréséről. Kölcsey, Védelem T. E. számára. Parainesis. Berzsenyi emlékezete. Szemelvények az Iliasból. Kossuth, a haza védelméről. Deák, a felirati javaslatról. Széchenyi Hitelé-ből. Kemény Zs., Arany Toldijáról. Arany, Toldi estéje. *b)* Háziak. Mikes, Törökorsz. levelek. Jókai, Az új földesúr.

Betanult költemények: Berzsenyi, Az én osztályrészem, Jámborság és középszer, Közelítő tél. Búcsúzás Kemenesaljától, A magyarokhoz. A felkölt nemességhez, Felsőbüki Nagy Pálhoz; Fohászkodás, Életphilosophia.

Írásbeli dolgozatok: Definitiók. A Laokooncsoport leírása. Arany, Toldi estéje. Mikes, Törökországi levelei. Egy olvasott regény tartalma. Deák felírati beszédének taglalata. A növény egyes részeinek rendeltetése. Athén Perikles korában. Az Ilias első hat énekének tartalma. Levél a tanév végén.

Tanár: dr. Bodnár Gyula.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv. IV. r.

Heti 3 óra. Beszédgyakorlatok és megfelelő olvasmányok kapcsán: Nürnberg városának ismertetése képek és tervrajz segítségével. Lichtwarck módszere szerint Vautier Benjaminnak »Der verlorene Sohn« című képe. Die Laokoongruppe. Lenbach Liszt-portraitjáról.

Irodalmi olvasmányok. Die Gralsage. Der Rhein. Die deutsche Hauptstadt, Ein modernes Dampfschiff, Die Lurlei, Dialog, Das Schloss am Meere.

Betanult költemények: Der Handschuh, Ballade (Goethe), Erlkönig, Der Fischer, Die alte Waschfrau.

Írásbeli dolgozat: Havonként iskolai gyakorlat az olvasottakkal kapcsolatban, tartalmi kivonatok, fordítások, leírások s könnyebb szabad tételek kidolgozása.

Tanár: dr. Kaiblinger Fülöp és dr. Kertész Manó.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Mendlik-Bodnár, Francia nyelvkönyv haladók számára II. r.

Heti 4 óra. Olvasmányok: Paris Le Pantheon. Bayard et Bourbon. La place de la Concorde. Louis XI. à Plessis-les Tours. Le Louvre. Le madrigal de Louis XIV. Les Halles centrales. Páris története kapcsolatban Franciaország kulturális viszonyainak ismertetésével. Rendszeres francia nyelvtan különös tekintettel az igeidők használatára. Beszédgyakorlatok, tartalmi réprodukciók. Költemények betanulása. Havonként egy írásbeli dolgozat.

Tanár: Dr. Haraszti Emil.

Történelem. *Tankönyv:* Újházi Lászlô. Világtörténelém. I. rész

Heti 3 óra. Az ókor története a nyugatrómai birodalom bukásáig 476-ig a földrajzi ismeretek ébrentartásával.

Tanár: dr. Dobruczky János.

Természetrajz. *Tankönyv:* Szterényi H., Növénytan.

Heti 3 óra. Növénytan. A virágos növények tagjai 6—10 élő példából kiindulva. A mikroszkóp alkalmazása a növények belső szerkezetének tanulmányozásában. A növények felépülése sejtekből. A növények táplálkozása: az asszimilálás, a gyökerek működése, nedváramlás, lélekzés; a szövetek élettani szerepe. A növények szaporodása; a termés és a mag alakulása a terjedésre való berendezésekkel. A csírázás. A növekedés és a mozgástünemények.

Az osztályozás elvei: Linné rendszere és egy természetes rendszer váza. A növények elnevezésének módja.

A virágtalan növények főbb s az emberre nézve fontosabb csoportja, kiválóbb jellemvonásaik alapján. A virágos növények főbb csoportjai (osztályok rendek), kiváló tekintettel a hazai nevezetesebb fajokra és földrajzi elterjedésükre.

Növénygyűjtés.

Tanár: Dr. Erőss Lajos.

Chemia. *Tankönyv:* Reichenhaller: Chemia és ásványtan I.
Heti 3 óra. A levegő és víz ismertetéséből kiindulva, az elemek és összetett testek megkülönböztetése.
Nemfémes elemek közül tüzetesebben: nitrogén, oxygén, hydrogén, chlor, oxydálás, redukálás.
A vegysúlytani törvények. A stöchiometria tanítása az előbbi esztendőkétől eltérő módon történt. Kiindulásul a Mariotte-Boyle, Gay-Lussac és Avogadró gáztörvényei szolgáltak. Az Avogadró törvénye és néhány gázkísérletből szerzett tapasztalati eredmények segélyével a vegyülés, állandó és sokszoros súlyviszonyok törvénye egyszerűbben és összefüggőbben volt tárgyalható. Ezzel a módszerrel a különben elaprózott fejezetszerű törvényszerűségek között a helyes kapcsolat és összefüggés átértése jóval alaposabbá vált. A gázok térfogati viszonyai. Chemiai jelzés. Chemiai egyenletek. Vegyület, elegy, keverék. A chemiai átalakulások és feltételeik.
Fémes elemek: kálium, nátrium, kálcium, réz. — Sav, bázis, só. Alkotórész, gyök.
Ásványtani előismeretek: az ásványok alaki és physikai sajátságai. — Kristályrendszerek.
Tanár: Krausz Vilmos.

Mennyiségtan. *Tankönyv:* König-Beke: Algebra, Wagner: Geometria.
Heti 5 óra. *a)* Algebra. Elsőfokú egyenletek két és több ismeretlennel. Négyzetgyök és másodfokú egyenlet megoldása, kapcsolatban a geometriában előforduló számításokkal. Köbgyök. Számolás gyökmennyiségekkel. Egyszerűbb függvények graphikus ábrázolása, a differencia és differenciál hányados bevezetése és alkalmazása függvények szélső értékének meghatározására.
b) Geometria. A planimetria főbb tételei a körtan kivételével. (A planimetriai tételek közül mindazok kihagyandók, a melyek a tárgyalás rendszeres menetének megértésére nem szükségesek.) A stereometria bevezető tételei: egyenesek és síkok egymáshoz való helyzete; a lapszög és testszög.
Tanár: dr. Kopp Lajos.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Testcsoportok és egyszerűbb használati és diszítési tárgyak rajzolása valóság után.
Ókori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismertetése 5—6 órában.
Tanár: Kende István és Lénárd Imre.

Torna. Heti 2 óra. Katonai rendgyakorlat: szakaszfelállítás, rendek és kettős rendek. Tornagyakorlat. A négy alsó osztály anyagának ismétlése. Felállítások a szabadgyakorlatokhoz. Szabadgyakorlatok. Tagszabadgyakorlatok ellenoldalú mozdulatokkal. Társas-, súlyzó-, fa- és vasbotgyakorlatok, svéd rendszerű szabadgyakorlatok. Szabadgyakorlatok magas-, távol-, zsámoly- és rohamugrás; I., II. fokú gyakorlatok a nyújtón, korláton, gyűrűhintán, lovon, bakon, rézsútos létrán, lebegőfán, mászórúdon, kötélen és ribstolon. Szertornázás, mint csapattornázás. Előtornászok hetenként egy órán képeztettek. Játékok.
Tanár: Cserjesi Károly.

VI. osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Riedl, Poetika.
Heti 3 óra. *a)* Poetika. A költői műfajok ismertetése, kapcsolatban az aestetikai és művészettani alapfogalmak rövid fejtegetésével.

b) Olvasmányok: Vörösmarty: Két szomszédvár, Cserhalom. Petőfi: Bolond Istók. Arany balladái. Szemelvények a XIX. századi lirai költészetből. — Sophocles-Antigone. Shakespeare: Macbeth, Coriolanus. Molière: A tudós nők. Ibsen: A népgyűlölő.

c) Írásbeli dolgozatok: 1. A művészetek felosztása. 2. Kedvenc olvasmányom. 3. Beszámolás a házi olvasmányokról. 4. Petőfi Sándor élete költeményeiben. 5. Az évszakok párhuzamban az emberi élettel. 6. A két szomszédvár jellemei. 7. Hogyan keletkeztek a Homeros-i époszok? 8. Az Antigone tragikuma. 9. Levél a tanév végén.

Tanár: dr. Miklós Ferenc.

Német nyelv. *Tankönyv:* Heinrich G., Német olvasókönyv, II. rész.

Heti 2 óra. *a)* Olvasmány. A költői és prózai műfajokra vonatkozó könnyebb stilű darabok (Freytag, Chamisso). Die deutsche Hauptstadt, Der Rhein, Der deutsche Vers, Der Roman, Das Epos, Die Laokoongruppe, Feuerbachs, Iphigenie und Medea. Lirai és elbeszélő költemények (Goethe, Schiller, Heine, Lenau.) A költeményekkel kapcsolatban verstani magyarázatok.

Betanult költemények: Erlkönig, Das Schloss am Meere, Die Teilung der Erde, Der Handschuch, Zigeunerleben, Des Sängers Fluch.

Beszédgyakorlatok, mint az előbbeni osztályokban.

b) Nyelvtan. A nyelvtani ismeretek összefoglalása, különös tekintettel a magyar és német nyelv eltéréseire.

c) Írásbeli dolgozatok. Reprodukciók, fordítások, levelek (havonként egy iskolai).

Tanár: dr. Patai József.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Theisz, Francia olvasó- és gyakorlókönyv II. rész.

Heti 3 óra. Olvasmányok. Voltaire: Historie de Charles XII. Daudet: Le petit Chose. La Gaule et les Gaulois. La Civilisation gallo-romaine. Conquête de la Gaule. Henri IV. L'Enseigne du cabaret. Les Bourgeois de Falaise. Après la bataille. Les Hirondelles. Le Laboureur et ses enfants. Le Pot au lait. Nyelvtani ismétlések.

Irásbeli dolgozatok kéthetenként. Fordítások, tartalmak, önálló fogalmazványok. Nyelvtani ismeretek gyakorlása.

Tanár: dr. Bodnár Gyula.

Történelem. *Tankönyv:* Ujházy László, Világtörténelem, II. rész.

Heti 3 óra. Egyetemes történelem, kapcsolatosan a magyar nemzet történetével 476—1648-ig.

Tanár: Oberle Alajos.

Természetrajz. *Tankönyv:* Báthory, Állattan a gimn. és reálisk. felsőbb oszt. számára.

Heti 3 óra. Állattan. Az állati test szerkezete és élete, tekintettel az emberre. Az állati sejt, szövetek, szervek. A kültakaró. A mozgás szervei: mozgás és helyváltoztatás. A táplálkozás és anyagforgalom (emésztés, áthasonítás, vérképződés, vérkeringés, lélekzés, kiválasztás) szervei és élettana. Az állati test melege. Az idegrendszer. Az érzékszervek. A szaporodás egyszerűbb módjai (oszlás, bimbódzás, átalakulás, nemzedék-változás). Az állatok életmódja. Az állatörzsek és főbb osztályaik, illetőleg rendjeik, kiváló tekintettel a Magyaroszágon élő közönségesebb vagy fontosabb fajokra és földrajzi elterjedésökre.

Tanár: dr. Erőss Lajos.

Chemia. *Tankönyv:* Reichenhaller, Chemia és ásványtan, II. rész.

Heti 3 óra. Ásványként előforduló elemek. Nemfémes elemek és vegyületeik. Fémes elemek: ásványként előforduló oxydok, sulphidok. Ásványként előforduló sók: chloridok, sulphatok, phosphatok, arzenatok, carbonatok, chromatok, silicatok.

Elektrolysis. Ásványok megváltozása a természetben, mesterségesen előidézhető változások. Stoechiometriai feladatok megoldása.

Az egyszerű és összetett alkotórészek felismerésének módjai.

A föld felszínének változásait előidéző tényezők. A víz chemiai és mechanikai működése, kőzet alkotása. Vulkáni működés. A kövületek és jelentőségük.

Tanár: Krausz Vilmos.

Mennyiségtan. *Tankönyv:* Močnik-Schmidt-Lévay, Algebra; Wagner, Geometria.

Heti 4 óra. *a*) Algebra. A hatványozás általánosítása. (Negativ kitevők és alkalmazásuk a 10-es számrendszerre; tört kitevők). Briggs-féle logarithmusok és alkalmazásuk. Az arithmetikai és véges geometriai haladvány.

b) Geometria. A körtan: a kör kerülete és területe. — Síkháromszögtan: a hegyesszög függvényei, kapcsolatban a derékszögű háromszög kiszámításával. A szögfüggvények általános értelmezése. Szögek összegének és különbségének függvényei. A sinus-tétel, cosinus-tétel és tangens-tétel s alkalmazásuk a háromszög megoldására. Néhány egyszerűbb földmérési és magasságmérési feladat megoldása.

Tanár: dr. Szűcs Adolf.

Ábrázoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János, Abrázoló geometria.

Heti 3 óra. Orthogeniális projectió. A pont, a határolt egyenes és a síkidomok ábrázolása két képsikon egyszerűbb helyzeteikben. A térelemek ábrázolása és viszonylagos helyzeteire vonatkozó feladatok, megfelelő árnyékszerkesztésekkel. Felező síkok. A tengelyre merőleges harmadik képsík. A kör projectiója a legegyszerűbb helyzetekben.

Tanár: Fekete Antal.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Az előző fokozaton felsorolt tananyag kibővítése; építészeti részletek, edények, fegyverek stb.

Középkori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismertetése, 5—6 órában.

Tanár: Kende István és Lénárd Imre.

Torna. Heti 2 óra. Mint az V. osztályban.

Tanár: Cserjesi Károly.

VII. osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Dr. Horváth Cyrill, A magyar nemzeti irodalom története.

Heti 3 óra. *a*) Irodalomtörténet. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-ig. A tárgyalás fősúlyt a korszakok művelődéstörténeti jellemzésére s a legkiválóbb íróknak olvasmányokon alapuló fejtegetésére fektet. A középkor szellemi élete; a renaissance és Mátyás király; a reformáció hatása; a török világ és hatása: Tinódi és Balassi; a katholikus restauráció; Pázmány és Zrinyi; Gyöngyösi és Mikes; a kurucvilág és költészete; Bessenyei és az irodalom felújulása; Csokonai; Kazinczy és a nyelvújítás; Kisfaludy Sándor, Berzsenyi, Kölcsey és Katona.

A magyar nyelv rendszerének áttekintése, figyelemmel a nyelv történeti feljlődésére.

b) Olvasmányok. A tárgyalt írók kiválóbb művei, köztük részletek a Katalin- és Margit-legendából, Zrinyi Szigeti veszedelméből, Gyöngyösi

egyik époszából, a kurucvilági balladákból és énekekből, Mikes, Kazinczy Pályám emlékezetéből (irodalomtörténeti részletek) és Katona Bánk bánja.

A tárgyalt korokra és írókra vonatkozó tanulmányok az irodalomtörténeti oktatás egész folyamán keresztül, pl. Kemény Zsigmond, Arany János, Erdélyi János, Gyulai Pál, Salamon Ferenc, Beöthy Zsolt és Greguss Ágost műveiből.

c) Írásbeli dolgozatok. 1. A középkor és a reneszánsz embere. 2. Balassa Bálint jellemrajza költeményei alapján. 3. Mi szeretnék lenni? (Iskolai dolgozat.) 4. A barokk szellem Gyöngyösi műveiben. 5. Ludas Matyi. 6. Fanni. 7. Bessenyei »Életfilozófiá«-ja. 8. Bánk bán jelleme.

Tanár: dr. Lehel István.

Német nyelv. *Tankönyv:* dr. Miklós Ferenc, Német olvasókönyv a VII. és VIII. o. számára.

Heti 2 óra.

a) Olvasmányok az irodalomtörténeti tanítás alapjául. Kisebb prózai és költői darabok (Lessing). Nagyobb klasszikus művek olvasása (Lessing: Minna von Barnhelm, Goethe: Hermann und Dorothea.)

b) Képek a német irodalomtörténetből, lehetőleg az olvasmányokkal összefüggésben: 1. a Nibelung-ének tartalma, néhány szemelvénnyel új német nyelven; 2. a leghíresebb középkori mondák (pl. Artus, Grál, Nagy Károly); 3. a német irodalom fénykora (Lessing).

c) Beszédgyakorlatok főleg az olvasmányok alapján a nyelvtani ismeretek ébrentartásával.

Írásbeli dolgozatok. 1. Die Dichtung der alten Germanen. 2. Die ritterliche Lyrik. 3. Der erste Gesang von »Hermann und Dorothea«. 4. Der zweite Gesang von »Hermann und Dorothea«. 5. Charaktere aus »Hermann und Dorothea«. 6. Die höfische Epik. 7. Lessings Leben und Wirken.

A tanítás nyelve a felsőbb osztályokban lehetőleg német.

Tanár: dr. Patai József.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Macher, Francia olvasókönyv. III.

Heti 3 óra. Olvasmányok és költemények: Sarcey, Le Siège de Paris. A XVII. és XVIII. század íróiból. (A kk. szemelvényei.) Les Animaux malades de la peste. Les Hirondelles. La jeune Captive. Le Cor.

Írásbeli dolgozatok. 1. Le Cid. 2. Le Cid (suite). 3. L'Avare de Molière. 4. L'Avare de Molière (suite), 5. Athalie. 6. Athalie (suite). 7. Le chêne et le roseau. 8. Le chortier embourbé. 9. Le rat de ville et le rat des chauets.

Tanár: dr. Honti Rezső.

Történelem. *Tankönyv:* Ujházy László, Világtörténelem III. rész.

Heti 3 óra. Egyetemes történelem, kapcsolatosan a magyar nemzet történetével 1648-tól napjainkig. — Európa politikai földrajza.

Tanár: dr. Dobruczky János.

Chemia. *Tankönyv:* Reichenhaller K., Organikus chemia.

Heti 2 óra. Szerves vegyületek, felismerésük. Szénhydrogének. Isomeria. Petroleum. Paraffin. Oxygéntől mentes térből való destillálás. Bensol, toluol, anthracen, naphtalin. Alkoholok. Aethylalkohol, erjedés, glycerin. Az alkoholok oxydálásának termékei. Aetherek, zsírok. Zsíros olajok, száradó olajok, Szappanok. Szénhydrátok. Cyanidok. Aminek. Mesterséges festékek. Alkaloidok. Glycosidok. Fehérjék. Égés. Korhadás, rothadás. A növények és állatok táplálkozása.

Tanár: Krausz Vilmos.

Fizika. *Tankönyv:* Szijjártó, Fizika.

Heti 4 óra. Mechanika. Hangtan. Fénytan.

Tanár: Polczer Kálmán.

Mennyiségtan. *Tankönyv:* Dr. Močnik-Schmidt, Levai, Algebra; Wagner, Geometria.

Heti 4 óra. *a*) Algebra. A kamatos kamat- és járadékszámítás, kiterjeszkedve egyes fontosabb államkölcsönök ismertetésére. A végtelen geometriai haladvány, kapcsolatban a tizedestörtekkel. Az elsőfokú határozatlan egyenlet. A másodfokú függvény ábrázolása, fejtegetése és szélső értékei. A kombinaciók tanának elemei. Kéttagúak pozitiv egész hatványai. *b*) Geometria. A hasáb, gúla, henger, kúp és gömb felszinének és köbtartalmának számítása. A gömbháromszögtan cosinus- és sinus-tétele és ezek alkalmazása a geografiai helyek távolságának meghatározása.

Tanár: dr. Lázár Szilárd.

Ábrázoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János, Ábrázoló geometria, II. rész.

Heti 3 óra. Orthogonális projectio. Hajlásszögekre vonatkozó feladatok. Sík leforgatása, affinitas, Egyszerűbb szögletes testek ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszéseik és kifejtésük, megfelelő árnyékszerkesztések. Térelemek, síkidomok és egyszerűbb szögletes testek forgatása a képsíkra merőleges tengelyek körül. Új képsíkok bevezetése.

Tanár: Déri Zsigmond.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. A természet köréből vett tárgyak rajzolása részben »schematizálva«, részben »naturalistikusan«.

Újabbkori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismertetése, 5—6 órában.

Tanár: Kende István.

Torna. Heti 2 óra. Katonai- és tornarendgyakorlet, mint az V. osztályban. Szabadgyakorlat: 4, 6 és 8 ütemű taggyakorlatok súlyzókkal, fa- és vasbotokkal és svéd rendszer szerint. Társasgyakorlatok. Szergyakorlatok: magas-, távol-, zsámoly- és rohamugrás, I., II. és III. fokú gyakorlatok, a nyújtón, korláton, gyűrűhintán, lovon, bakon, rézsútos létrán, lebegőfán, mászórúdon, kötélen és ribstolon. Szertornázás, mint csapattornázás. Az előtornászok hetenként egy órán képeztettek. Játékok.

Tanár: Cserjesi Károly.

VIII. osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* dr. Horváth Cyrill, Irodalomtörténet.

Heti 3 óra. Olvasmányok. *a*) Háziak: Hitel. A falu jegyzője. Zord idő. Liliomfi. Vérnász. Csongor és Tünde. Kisfaludy K. vígjátékai. Az ember tragédiája. Abafi. A csikós. Kegyenc. Nagyidai cigányok. *b*) Iskolaiak: A kk. szemelvényei.

Irásbeli dolgozatok: 1. A Hitel főbb gondolatai. 2. Vörösmarty hazafias lirája. 3. Eötvös József báró. (Születésének századik évfordulója alkalmával). 4. Légy igazságos mindenki hibái iránt; a magad hibáiról szigorúan, de mások hibáiról kimélőleg itélj! (Deák). 5. *a*) Tompa költészete; *b*) Vörösmarty Mihály mint drámairó; *c*) Hazafias célzatok a *Kérők*-ben. 6. Jókai elbeszélő módja. 7. Az ókori világ rajza *Az ember tragédiájában*. 8. Az iskolai év végén. (Visszapillantás középiskolai tanulmányaimra.)

Tanár: dr. Szabó Ignác.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós Ferenc, Német olvasókönyv a VII. és VIII. o. számára.

Heti 3 óra. Irodalomtörténet. Goethe, Schiller, a romantika, Uhland, Heine, Lenau, Grillparzer.

Olvasmányok. Goethe: Werther, Faust. (I. r.) A tankönyv szemelvényei. Háziak: Egmont. Iphigenia. Räuber. Mária Stuart. Jungfrau von Orleans. Wallensteins Tod. Die Braut von Messina.

Írásbeli dolgozatok: 1. Goethes Jugend. 2. Herders Einfluss auf Goethes. 3. Unterschied zwieschen Goethes und Euripides Iphigenie. 4. Hermanns Mutter. (Ein Charakterbild.) 5. Schiller als Dichter. (Fordítás.) 6. Die Hauptideen in Schillers Spaziergang. 7. Die neuhochdeutsche Schriftsprache. (Fordítás.) 8. Ein Ausflug ins Freie.

Tanár: dr. Miklós Ferenc.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Macher Ede, Francia olvasmányok, II. r.

Heti 4 óra. Olvasmányok. Molière: L'Avare. Szemelvények Boileau, Rousseau, Voltaire és Montesquieu műveiből. — Költemények Victor Hugo-tól, Mussét-től, Sully-Prudhomme-tól és Theuriet-től.

Írásbeli dolgozatok: 1. L'isolement. (Analyse estetique.) 2. La vie de Victor Hugo. 3. La chanson du vannier. (Aprês André Theuriet.) 4. Les souvenirs du peuple. (Aprês Béranger.) 5. L'église Mathias. (Déscription.) 6. La forteresse. (Traduction.) 7. Les personnages de L'avare.

Tanár: dr. Haraszti Emil.

Történelem. *Tankönyv:* Ujházy László, Magyarország oknyomozó története.

Heti 3 óra. A magyar nemzet történetének, különösen az állami élet fejlődésének összefoglaló áttekintése.

Befejezésül: Magyarország politikai, gazdasági és műveltségi jelen állapotának ismertetése.

Tanár: Oberle Alajos.

Fizika. *Tankönyv:* Szijjártó Miklós, Kisérleti fizika.

Heti 4 óra. Hőtan, mágnesség és elektromosságtan s a VII. osztályos anyag teljes ismétlése.

Tanár: Polczer Kálmán.

Mennyiségtan. *Tankönyv:* dr. Močnik-Schmidt Levai. Algebra; Wagner, Geometria.

Heti 3 óra. *a*) Algebra. Az algebra összefoglaló áttekintése.

b) Geometria. Analytikai geometria. Egyszerűbb kifejezések graphikus ábrázolása; a pont coordinátái; pontok távolsága. Egyenes és kör tárgyalása; ellipsis, parabola és hyperbola mint geometriai helyek. A geometria összefoglaló áttekintése.

Tanár: dr. Szűcs Adolf.

Ábrázoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János. Ábrázoló geometria. III.

Heti 2 óra. Orthogonalis projectio. Kúp, henger és gömb ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszéseik, érintő síkjaik, megfelelő árnyékszerkesztések. Összefoglaló ismétlés.

Tanár: Fertig Vilmos.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Emberi testrészek: kezek, lábak, fejek, lapminták és domború minták után.

Magyar műalkotások bővebb ismertetése, 8—10 órában.

Tanár: Kende István és Lénárd Imre.

Filozófia. *Tankönyv:* dr. Kornis Gyula, Lélektan és logika.

Heti 3 óra. A lélektan és logika elemei. A lélektan feladata. Az idegrendszer szerepe a lelki élet alakulásában és a psycho-physika legfontosabb tényei. A lelki jelenségek főcsoportjainak ismertetése. — A logika feladata. A logikai gondolkodás elemi formái. A gondolkodás rendszeres formáinak és a kutatás módszereinek áttekintése. Részletek Descartes Discours de la méthodejából.

Tanár: dr. Király György.

Torna. Heti 2 óra. Mint a VII. osztályban.

Tanár: Cserjesi Károly.

B) NEM KÖTELEZŐ TANTÁRGYAK.

Latin nyelv. I—IV. évfolyam. Heti 3 óra. A tananyagot közli a VIII. ker. közs. főreáliskola Értesítője. Intézetünk tanítványai a latin nyelvet a VIII. ker. közs. főreáliskolában az ottani tanulókkal együtt tanulták.

Egészségtan. VII. osztály. Heti 2 óra. *Tankönyv:* dr. Gerlóczy Zsigmond »Fodor József Egészségtana«. Az új tanítási tervnek megfelelően átdolgozva. (Budapest, 1904. Lampel Róbert.) Az egészség és betegség jelentősége. A táplálkozás élettana. A hiányos és rossz táplálkozás káros következményei. Fontosabb élelmiszerek. Italok. A szeszes italok káros hatása. A lakásra vonatkozó egészségi követelmények. A lélekzés és a vérkeringés élettana. Egészségügyi tekintetben fontos középületek. A test ápolása. A bőr működése. A csont és az izomrendszer élettani elemei. Az izmok gyakorlása és fejlesztése. A tüdők ápolása. Az idegrendszer és az érzékszervek élettanának elemei. Az érzékszervek ápolása. A munka és foglalkozás befolyása az egészségre. A betegség. Fertőző betegségek. Az élet véletlen veszedelme és az élet mentése.

Tanár: dr. Párdányi Emil.

Gyorsírás. Három csoportban; heti 2—2 óra. I., II. kezdő, III. haladó csoport. *Tankönyv:* Nagy Sándor. A népszerű gyorsírás tankönyve, XIV. kiadás — Nagy Sándor: Az iskolai gyorsírás tankönyve, V. kiadás. — Nagy Sándor: Parlamenti írás, II. kiadás.

Az első félévben az I., II. csoport a népszerű (mindent betű szerint leíró) gyorsírást tanulta, a III. csoport az iskolai gyorsírást (mérsékelt rövidítések ismertetése).

A második félévben az I., II. csoport az iskolai gyorsírást tanulta, míg a III. csoport a vitagyorsírást vette át. A vitagyorsírás tartalmazza rendszerünk legmagasabb rövidítési módjait, melyek a legsebesebb menetű beszédek s vitatkozások lejegyzésére képesítenek. E rövidítési elvek szerint bármilyen fajta előadást lejegyezhetünk.

Célunkat főként a folytonos gyakorlással iparkodtunk elérni. A táblánál mindig 2—2 tanulóval írattunk, egy harmadik tanulóval folyton javíttattunk s az egészet a többi tanuló a füzetében írta. A füzeteket kijavítottuk és összegyűjtöttük.

A népszerű gyorsírás anyaga: E, é jelölése. Félsor nagyságú mássalhangzók. A, á. Hangrendi törvény I, n, ő, ü jelölése. Mássalhangzói torlódások. Egymásraillesztések. Magánhangzói torlódások. Tulajdonnevek és idegen szók.

Az iskolai gyorsírás anyaga: I. A betűk összekapcsolása. (Egymásraillesztés, egymásmellé helyezés, egybeolvasztás.) 2. Betűkihagyások. (Hangfestés). 3. Képző- és ragrövidítések. 4. Állandó rövidítések. (A soron: kezdő hanggal rövidítve, végső hanggal rövidítve, vegyes rövidítések. Sor fölötti rövidítések.)

A vitagyorsírás anyaga: I. Grafikai rövidítések: Soron, sor fölött, sor alatt. Ragok, képzők. Szókapcsolás. Egyéb grafikus rövidítések. II. Nyelvtani rövidítések: Általában, hangfestés. Különös nyelvtani rövidítések. Függelék: Parlamenti gyorsírás.

Tanár: Kováts Alajos.

Fizikai gyakorlatok.

Az eddigi fizikai gyakorlatoktól eltérően, az idén nemcsak a VII. és VIII. oszt. tanulók, hanem a két IV. oszt. önként jelentkező tanulói is végeztek gyakorlatokat. A jelentkezők nagy számára s fizikai eszközök korlátolt mennyiségére való tekintettel mindkét IV. osztályban három-három csoportban folyt az oktatás, úgy hogy minden tanuló háromhetenként került sorra. A gyakorlatok célja a három alapmennyiség, a hosszúság, tömeg és idő megmérése volt, hogy a tanulók a mérőeszközökkel való bánásban kellő ügyességre

tegyenek szert. A IV. osztályban végzett gyakorlatok a köv. voltak: Hosszúságmérés tolóméréssel nonius leolvasással. Vastagságmérés mikrométercsavarral. Tömegmérés mérlegekkel. Fajsúlymérés Archimédes elve alapján. U alakú üvegcső hajlítása s folyadékok fajsúlyának mérése. Ingalengés ideje s hossza közti összefüggés grafikus ábrázolása. Víz felmelegedésének s lehülésének grafikus feltüntetése. A fény visszaverődése és a törés törvényeinek induktív megállapítása.

Nagy súlyt helyeztünk arra, hogy a kísérleteknél előforduló segédeszközöket a tanuló maga állítsa össze, vagy mint pl. vékonyabb, egyszerűbb üvegcső hajlítását, kisebb forrasztást maga végezze el. Ezen célból, amikor a IV. ker. polg. leányiskola helyiségeinek átengedésével március hóban kellő helyünk lett, a fizikai gyakorlatokkal kapcsolatos asztalos és esztergályos műhelygyakorlatokat is végeztek a IV. oszt. tanulók. Itt aztán a kísérletekhez szükséges fizikai segédeszközök készítése közben megtanulták az egyszerűbb asztalos- és esztergályosműveleteket, gyalulást, fűrészelést, szegelést s ragasztást. S mert a szükséges tárgyak méretezését maguk végezték, nemcsak edző testi munkát, hanem intenzív szellemit is végeztek.

Sajnos, az idő rövidsége miatt a jelen tanévben nagyobb eredményt elérni nem lehetett, de a jövő tanévekben, látva a tanulók szivet, lelkét örömmel eltöltő munkakedvét, állíthatjuk, hogy kitűzött célunkat el fogjuk érni annyival is inkább, mert ezentúl a mérési és műhelygyakorlatokat a IV. osztályban mindjárt a tanév elejétől párhuzamosan végezhetjük. A felszerelésünk egyenlőre még sok kívánni valót hagy hátra, de van remény — hála az adakozók jótékonyságának — hogy idővel tökéletesíteni lesz alkalmunk. E helyen is köszönetet kell mondanunk Horvát Bertalan épületasztalos úrnak, aki az alapfelszerelés összeállításával s beszerzésével s kellő mennyiségű anyag szíves adományozásával nagy segítségünkre volt. Nemkülönben köszönettel tartozunk a VIII. osztályban tanító tanároknak is, akik Szende Oszkár magántanuló vizsgadíját, 80 K-t, a műhelygyakorlatok céljaira adományozni szívesek voltak.

A gyakorlatokon résztvett tanulók száma a IV. A-ból 44, a IV. B-ből 42.

A VII. oszt. gyakorlatain részt vettek: 35-en.

A résztvevőket nagy számukra való tekintettel, két csoportra kellett osztani, miáltal egy-egy csoportra csak kéthetenként került a sor s a gyakorlatok számát is, az előző évhez képest, a felére voltunk kénytelenek redukálni.

Végzett gyakorlatok: Hozsúságmérés tolómércével és mikrométercsavarral. Kathetométer beállítása s noniusának meghatározása. Szferométer csavarmenet magasságának meghatározása. A »g« meghatározása a befutott útból és időből. Ingalengési ideje s hossza közti összefüggés grafikus ábrázolása. Tömegmérés 0·1 mg. pontossággal. Fajsúlymeghatározás Archimédes elve alapján, piknométerrel s areométerrel. Barométer leolvasás kathetométerrel. Hullámhosszúságmérés Quinke-féle csővel. Hang terjedési sebességének meghatározása rezonáló csővel. Fényforrások intenzitásának meghatározása Bunsen fotométerrel.

VIII. oszt. fizikai gyakorlatai hetenként pénteken d. u. 1/24 – 6-ig voltak. Résztvett 10 önként jelentkező tanuló.

Végzett gyakorlatok: Fényhullámhossz mérése Fraunhofer-féle ráccsal. Vetítőkészülék és vetítőmikroszkóp nagyításának meghatározása. Magasságmérés theodolittal. A mikroszkóp nagyításának mérése, rajzoló készülék segélyével. Bunsen-láng hőmérsékletének meghatározása jégkalorimeterrel. Vas és aluminium fajhőjének meghatározása. A jég olvadási melegének meghatározása vízkalorimeterrel. A víz párolgási melegének meghatározása. Mágneses erővonal rendszerek készítése. Leclanché elem kifáradási görbéjének meghatározása. Ellenállás mérése Wheatstonehiddal. Elemek elektromotoros erejének és belső ellenállásának mérése. Izzólámpák vattfogyasztásának és ellenállásának mérése. Elektromos erővonal rendszerek készítése. Az ezüst elektrokémiai aequivalensének meghatározása. Az elektromos energia hőaequivalensének mérése.

Polczer Kálmán és dr. Lázár Szilárd.

Chémiai gyakorlatok.

A chémiai gyakorlatokon az V. osztály 38 tanulója s a VI. osztály 13 tanulója vett részt. Ezek három csoportban, a VI. osztálybeliek hetenként, az V. osztály két csoportja kéthetenként, egy-egy délután végezték gyakorlataikat.

Az V. osztálybeli tanulók anyaga szoros összefüggésben volt a tanítási órák tananyagával; amennyiben pedig lehetséges volt, lehetőleg más anyagokkal való munkát is végeztek, hogy így tárgyi ismereteik is bővüljenek. Térfogatmérés, tisztogatás és ezzel összefüggő műveletek után, a fémek sajátságainak megismerése, széndioxid, hydrogén, egyszerű cserebomlások, komplikáltabb átalakulások következtek s ezen feladatokban volt alkalmunk a szűrési, mosási, párologtatási munkákat gyakorolni. A kristálytan tanulásával kapcsolatban a parameter viszony helyes értelmezésére és kristályszerkesztési egyszerűbb feladatok gyakorlására szorítkoztunk.

A VI. osztály tanulói mintegy 160 gyakorlati feladat tanulmányozása után egyszerű porok identifikálásával foglalkoztak. Így mintegy 10—12 anyagon érthették át a qualitativ analyzis kizárási és bizonyítási elveit.

A végzett feladatokról a tanulók a gyakorlat végzése közben rövid jegyzőkönyvet készítettek, melyet a következő alkalommal együtesen javítottunk.

Krausz Vilmos.

Énektanítás.

Az intézeti énektanításban a jelentkezők nagy számára való tekintettel, de bevált elv alapján is, fősúlyt az énekelés gyakorlására s énekkar összetanítására fordítottuk s így az elméleti ismeretekre csak az éneklés közben felmerült esetekben terjeszkedhettünk ki. A százhatvan jelentkező tanulónak heti két órában való foglalkozás mellett a behatóbb elméleti oktatása leküzdhetetlen akadályokba ütközik.

Az állandó sok énekeltetéssel is elértük azonban az énekoktatás legfontosabb célját, hogy tudniillik növendékeink szeretnek énekelni.

A következő négyszólamú karokat tanulták be az énekesek: Hymnusz, Szózat, Marschner: Égi dal; Mendelssohn: Tavaszi dal; Rákóczi imája, Katona búcsúja, Gúnydal; Goll: Torna-induló; Dürrner: Viharban.

Ezen dalokat iskolai ünepélyeinken s a zenekarral együttesen megtartott hangversenyen adták elő, tanúbizonyságát adván annak, hogy ezen tanulással fegyelmezettségük, kedélyvilágúk a helyes irányban fejlődik.

Krausz Vilmos.

Ifjúsági zenekar.

Intézetünk ifjúsági zenekara az évek folyamán elérte a 40-es létszámot s azt az idén is megtartotta. Az előző években bevált rend szerint egyszerű zenedarabok betanulásával foglalkoztunk s ezeket a más helyt is megemlített iskolai ünnepélyeken s a március 26-án megtartott ifjusági hangversenyünkön adtuk elő. A muzsikusok sok fáradozását és iparkodását itt akarom elismerni, tartsák meg ezen buzgólkodásukat és ügyszeretetüket, ha majd felnőnek, sok örömet és megnyugvást fognak ebből folyólag élvezni.

Köszönetet mondok e helyen azon igen tisztelt szülőknek, kik jelenlétükkel megtisztelték és áldozatukkal hangversenyalapunkat gyarapították, illetve szegénysorsú tanulóinkat segélyezték. Köszönetet mondunk e helyen dr. Déri Ferenc székesfővárosi tanácsnok úrnak, ki igen nagy elfoglaltsága dacára, mint az előző években, volt szíves bennünket megjelenésével kitüntetni.

Ezen hangversenyünk a következő műsorral folyt le:

1. Bihari János: I. »Huszártoborzó«.
   II. »Palatinus magyar«. Játssza az ifjúsági zenekar.
2. »Bújdosó Rákóczi«. Szavalja Szentesi Elemér VII. o. t.
3. I. Marschner: »Égi dal«.
   II. Mendelssohn: »Tavaszi dal«. Énekli az ifjúsági énekkar.
4. V. Moret: »La dernière Rose«.
   Hegedűn játsszák: Rákos L. III. B) és Bencsó József III. A) o. t.
   Zongorán kíséri Steinhardt Géza VII. o. t.
5. I. Grieg: »Menuett«.
   II. Reinecke: Friedensmarsch aus »Zenobia«.
   Játssza az ifjúsági zenekar.
6. Karaszy Ödön: »A furfangos cigány«. Szavalja Zoltán Béla II. A) o. t.
7. I. Schubert: »Elévation«. II. Chopin: »Nocturne«.
   Zongorán játssza Bleyer Pál VII. o. t.
8. I. »Rákóczi imája«. II. »Katona búcsúja«. III. »Gúnydal«.
   Énekli az ifjúsági énekkar.
9. Bach: I. »Sarabande«. II. »Menuett«. III. »Gavotte« 1., 2.
   Játssza az ifjúsági zenekar.
10. Goll: »Torna-induló«. Énekli az ifjúsági énekkar zenekarkísérettel.

A zenekar tagjai ez évben a következő tanulók voltak:

I. hegedű.

Pollák L.	I. B)	o. t.	
Steiner B.	II. B)	« «	
Havas J.	III. A)	« «	
Rákos L.	III. B)	« «	
Nagy L.	IV. A)	« «	
Schulcz E.	IV. A)	« «	
Horvát A.	V. —	« «	
Mannheim E.	V. —	« «	
Müller Pál	VI. —	« «	
Eisvogel E.	VI. —	« «	
Csillag E.	VII. —	« «	
Mayr J.	VII. —	« «	
Leheti F.	VII. —	« «	
Rotholz F.	VII. —	« «	
Burián Ákos	VIII. —	« «	
Sorg E.	VIII. —	« «	
Eisler P.	VIII. —	« «	

II. hegedű.

Szende J.	I. A)	o. t.	
Klimpt F.	I. A)	« «	
Edelmann R.	III. A)	« «	
Bencsó J.	III. A)	« «	
Blass B.	III. B)	« «	
Landsmann Ö.	III. B)	« «	
Hrauda O.	IV. B)	« «	
Sebestyén T.	IV. B)	« «	
Vastag A.	IV. B)	« «	
Erős Gy.	V. —	« «	
Pixa R.	V. —	« «	
Nádas L.	V. —	« «	
Fetth J.	V. —	« «	
Schéder Gy.	VI. —	« «	
Dévos Gy.	VI. —	« «	
Magyar A.	VI. —	« «	

Viola.

Vlaszák J.	VI.	o. t.	
Mádai J.	VII.	« «	

Cello.

Paumkirchner F.	VI.	o. t.	
Cettel V.	VII.	« «	

Nagybőgő.

Dobrovolna D.	VII.	o. t.	
Reiner J.	VII.	o. t.	

Krausz Vilmos.

Vívás.

Intézetünkben a vívás tanítása az elmúlt tanévben Dinics Ödön testnevelési tanár és vívómesterre bizatott, amely intézkedésnek első eredménye az volt, hogy növendékeink nagy kedvvel és szép számban jelentkeztek a vívás tanulására.

Az olasz rendszerű kardvívást tanulták hetenként kétszer: szerdán és pénteken d. u. 3—½5-ig. Ez idő alatt csoportvívás formájában sajátították el a vívás alapelemeit, a lábgyakorlatokat, a vágásokat és védéseket, egyszerű és dupla cselvágásokat, ezenkívül minden vívó a mesterrel külön is vívott, amely alkalommal nagy gond fordíttatott a helyes és szép testtartásra, valamint a vágások és védések pontos kivitelére.

A vívásra jelentkezettek között egy sem volt olyan, aki már tanult előzőleg valahol vívni, ez a körülmény azonban csak előnyére vált az együttes vívásnak, mert — amint az április hó 24-én megtartott vívóvizsgán is konstatálni lehetett, — a növendékek nagy precizitással és igen ügyesen vívtak.

A vívóvizsgán jelen volt dr. Kopp Lajos igazgató és az intézet több tanára, a székesfővárost pedig dr. Gerencsér László vívásoktatási szakfelügyelő képviselte.

A vívótanfolyamon résztvett növendékek névora:

Schveitzer Béla ... ... } VIII. o. t.
Hollósi József ... ... }
Heckenast Frigyes ... ... }
Pető József ... ... }

Mayr József ... ... } VII. o. t.
Simonffy Imre ... ... }

Berger Jenő ... ... VI. o. t.

Lichtmann István ... ... } IV. B) o. t.
Eisler Imre ... ... }
Adamszki Elemér ... ... }
Medvecky Albert ... ... }
Schvartz Imre ... ... }

Beck Jenő ... ... IV. A) o. t.

Kreibich Ödön ... ... } III. B) o. t.
Ermer Árpád ... ... }
Németh István ... ... }

Marosi Dezső János ... } III. A) o. t.
Hermann Kálmán ... ... }
Rosenwald József ... ... }

Marosi András ... ... } II. o. t.
Korvin György ... ... }
Spitz Miklós ... ... }
Pál Ferenc ... ... }

Dinics Ödön.

A székesfővárosi zenetanfolyam.

Intézetünkben — miként már az előző években — ezuttal is szervezett a székesfőváros tek. Tanácsa zenetanfolyamot hegedű és zongora tanítására. A tanulók számában némi gyarapodás volt észrevehető, ami örvendetesen mutatja, hogy a szülők mind nagyobb érdeklődéssel viselkednek a zene iránt. A tanítás három hegedű- és két zongora-csoportban történt, melyben összesen 25 növendék vett részt.

A hegedű-osztályon:

Almásy L.	I. A) o. t.	Kutnewsky O. ...	III. A) o. t.
Braun S.	V. ... « «	Miglitzer V.	II. A) « «
Büky P.	V. — « «	Pollák L.	I. B) « «
Dickstein J.	I. A) « «	Szinek L.	VI. — « «
Erőss Gy.	V. — « «	Szőnyi J.	III. A) « «
Goldberger L. ...	IV. B) « «	Timáry L.	III. A) « «
Hanusz K.	II. B) « «	Winkle J.	II. B) « «
Henk V.	II. A) « «		

A zongora-osztályon:

Györgyi G.	IV. A) o. t.	Pink B.	VI. — o. t.
Herpy Gy.	I. B) « «	Solymosy D.	V. — « «
Paulai E.	IV. A) « «	Tóth J.	I. A) « «
Pásztory J.	IV. B) « «	Walser L.	IV. B) « «
Pfeifer M.	VI. — « «	Winkle N.	V. — « «

A tanfolyam vezetői: A hegedű tanára Brakl István okl. hegedűművész, a zongora tanára dr. Holzmann J. áll. kép. okl. zenetanár, okl. középiskolai tanár. A tananyag a székesfőváros tanácsának erre vonatkozó rendelete alapján, dr. Kacsóh Pongrác főigazgató, zenei szakelőadó úr által állíttatott össze és nagy általánosságban a következő: A hegedű tanfolyam I. osztályának kötelező tananyaga, Huber Károly isk. első füzete, valamint a Waldbauer-Gobbi isk. első füzete. A II. osztályban ezen iskolák második füzete, valamint a Wohlfahrt-tanulmányok. A III. osztályban a Kayser-gyakorlatok első füzete és a Wohlfahrt-tanulmányok, továbbá a Waldbauer-Gobbi iskolák folytatása. A IV. osztályban a Huber isk. II. kötete, Waldbauer IV. füzet és Kayser 36 tanulmánya és minden osztályban a megfelelő előadási darabok. A zongora tanfolyamon kötelező tananyag: I. oszt.: Chován—Kálmán zongoraiskolájából I. rész. II. oszt.: Biehl Op. 44. 25 könnyű tanulmány. III. oszt.: Bertini—Chován 45 tanulmányból az első 15 drb. Czerny—Chován, előtanulmányokból első 12 drb. Bach—(Cranz), Die erste Bekanntschaft. IV. o. Bertini - Chován, 45 tanulmányból a következő 15 drb. Czerny Chován, előtanulmányokból a következő 12 drb. Bach—Szendy 15 kis praeludiumából az első 7 drb. Ezzel párhuzamosan a megfelelő előadási darabok.

A tanfolyamon általában az a főcél, hogy a növendékek a középfokú zenetanfolyamon való felvételre — amennyiben erre tehetségüknél fogva hivatottak — előkészíttessenek.

A növendékek haladásukat és tudásukat a május hó végén tartott nyilvános vizsgálaton mutatták be szépszámú közönség előtt.

E hangverseny műsora a következő volt:

*Herpy Gynla	I. éves	K. Chován: No 118.	»Gyakorlatok«.
Braun Sándor	I. «	A. Seybold: op. 114.	»Albumblatt«.
Dickstein Jenő	I. «	A Gilis: op. 3.	»Air sentimental«.
*Winkle Nándor	I. «	F. Burgmüller: op. 100.	»Arabesk«.
Pollák László	II. «	E. Barus: op. 23.	»Le faun«.
Miglitzer Vilmos	I. «	S. Kőszegi: op. 3.	»Melancolie«.
*Pásztory István	I. «	R. Schumann: op. 68.	»A hazatérő földmíves«.
Timáry Lajos	I. «	S. Jakoby: op. 58.	»Walzer«.
Hanusz Károly	I. «	P. Tschajkovszky: op. 4.	»Chanson triste«.
*Pfeiffer Miklós	I. «	M. Clementi: C dur op. 36.	»Sonatina« I. tétel.
Almásy László	II. «	V. Rieding: op. 1.	»Nokturne«.
Henk Vilmos	II. «	A. Gilis: op. 3.	»Confidence«.
*Pink Béla	I. «	M. Clementi: C dur op. 36.	»Sonatina« II. és III. tétel.
Szőnyi József	II. «	G. Papini: op. 95.	»Dolce far niente«.
Winkle Imre	II. «	W. Hermann: op. 25.	»Danse hongroise«.
*Walser László	II. «	C. Chanunade: op. 123.	»Gavotte«.
Büky Pál	II. «	T. Aulin: op. 33.	»Melodie«.
Goldberger László	II. «	J. Bloch: op. 13.	»Keringő«.
*Paulay Ede	II. «	F. Lanska: op. 1.	»Rondo«.
Szinek Lajos	III. «	F. Leitz: op. 16.	»Die Waldmühle«.
Kutnewsky Oszk.	III. «	H. Steiner: op. 12.	»Mazurka«.
*Solymosy Dezső	III. «	M. Bossi: op, 122.	»Berceuse«.
Erőss György	III. «	J. Daubé: op. 20.	»Gavotte«.
*Györgyi Géza	III, «	E. Poldini: op. 3.	»A patak csevegése«.

A csillaggal jelzettek zongora-növendékek.

Beíratásokat a jövő évi tanfolyamra az igazgató a szünidő alatt is, de legkésőbb szeptember 10-ig eszközöl. A beíratási díj 4 kor. Egész évi tandíj 76 kor. (heti 3 tanítási óráért).

VIII.

Könyvtári és szertári gyarapodás.

A) Könyvtárak.

I. Tanári könyvtár.

A könyvtár állománya az 1913. év végével 5476 mű 11.115 kötetben, 57.855 K 70 fill. értékben. Az 1914. évi dotációból a könyvtár céljaira 1701 K 72 fill. esik, ebből folyóiratokra jut 586 K 60 fill., könyvekre 1115 K 12 fill. A beszerzésre ajánlott könyvekre vonatkozó engedély a t. Tanácstól az Értesítő zártáig nem érkezett meg.

A könyvtár gyarapodása az 1913. év folyamán:

a) Vételútján: Behn, Der deutsche Rhythmus. Rabenhorst, Kryptogamenflora VI/16—17. Baumgarten, Geschichte der Weltliteratur, VI. Ergb. Karriérek, 6 k. Müller E., Lehrbuch der darst. Geom. II. k. Magyar történeti életrajzok, 1912. Irodalomtörténet c. folyóirat, 1912. évf. Putnoky M., Carmen Sylva. Szinyei, Magyar írók, XIV. k. 128—129 f. Mon. Hung. Hist. Okmánytár, 36—38. k. Pintér J., Magyar irodalom története, 2 r. Ferenczi Z., A magyar irodalom története (Műv. könyvt.) Ellendt, Katalog für die Schülerbibliotheken. K. k. öster. Normallehrplan. Preussische Lehrpläne u. Lehraufgaben. Chwolson, Lehrbuch der Physik, IV. 2. k. Mangoldt, Einführung in die höhere Mathematik, 2 k. Neumann, Experimentelte Pädagogik, II. k. Newcomb, Populäre Astronomie. Branford, Betrachtung über math. Erziehung. Auerbach, Physik in graph. Darstell. Perraults Popular Tales (Lang A.) Tylor, Antropologie. Bolte-Polivka. Anmerkungen. Bücher, Arbeit u. Rhythmus. Usener, Vorträge u. Aufsätze. Böckel, Psychologie der Volksdichtung. Marczali, Magyarország története (Műv. könyvt.) Seignobos, Polit. Geschichte des mod. Europa. Winkelmann, Handbuch der Physik, 7 k. Lakos B., Algéria és Tunisz. Kéki L., Tompa Mihály. Katona L., Petrarca. Magyar Népkölt. Gyűjt. X—XII. k. Váradi, Régi magyar színészvilág. Haraszti E., Hubay Jenő. Cholnoky, A sárkányok országából. Márki, Az újkor és legujabb kor története (Műv. könyvt.) Magyar Shakespeare Tár. I—V. Haraszti Gy., Madách. Csáki J., Honterus. Strindberg, Júlia kisasszony. Böhm, Az ember és világa, IV. k. Klupathy, Physikai mérések, I. Hauck, Vorlesungen zur darstell. Geom. Mikszáth, A fekete város. Móricz Zs., Sárarany, Sári bíró, Hét krajcár. Babits, Két kritika. Melich J., Két legrégibb magyar nyomtatvány. Wundt, Völkerpsychologie, IV/1. Kaposi, Dante Magyarországon. Ebbinghaus, Grundzüge der Psychologie, 2 k. Mikszáth, Öreg szekér, A fekete kakas, Világít este a szentjánosbogár is, Mikor a mécses már alig pislog, A Noszti-fiú. Dante, A pokol (Babits). Renner, Darstell. Geom.

Lukács, A modern dráma. Mikszáth, Töviskes látogatóban. Kaposi, Assisi Szt. Ferenc Virágoskertje. Kowalowski, Einführung in die Infinitesimalrechnung. Bruno, Historie de la langue française 5 k. Honti-Schidloff, Olasz nyelvkönyv. Koeppel, Byron. Váczy, Tompa Mihály. Vértesy, A magyar romantikus dráma. Szekfű, A száműzött Rákóczi.

b) A t e k. T a n á c s b e s z e r z é s e: Gáspár, A föld körül, 14 k. Kőrösi, Olasz-magyar szótár.

c) A j á n d é k: Magyarország közoktatásügye, 1911. Révay Nagy Lexikon, VII—IX. Ipari pályamutató. A cs. és kir. haditengerészet Emléklapjai. (Vall. és közokt. min.) Kézikönyv a polg. ifj. kat. hiv. előkész. (Honv. min.) Magyar közgazdaság és kultura. Bpest szkfv. közs. keresk. intézetei. Bpest szkfv. közs. isk. Évkönyve. Bpest szkfv. el. isk. helyi tanterve. Bpest szkfv. közigazgatása és közállapotai 1908-ban. (Tek. Tanács.) Akadémiai munkák és folyóiratok címjegyzéke, 1890. és 1911. (Akadémia.) Wallentiny, Ferenczy István levelei. (Rimaszombat városa.) Zoltvány, Pannonhalmi Évkönyv 1912/13. (Pannonhalmi főapátság.) Chrenóczy-Nagy, A madár. (Nyitramegyei Term. Egyes.) Vargha D., Te Deum és Te Mariam. (Szerző.)

d) F o l y ó i r a t o k: Annalen der Physik. A gyermek. Új élet. Népművelés (2 pld.), Magyar Paedagogia, Egészség, Uránia, Művészet, Budapesti Szemle, Nyelvtud. Közlemények, Századok, Rajzoktatás, Magyar Figyelő, Zeitschr. für das Realschulwesen, Zeitschr. für den phys. und chem. Unterricht. Természettudományi Közlöny. Földrajzi Közlemények. Deutsche Rundschau für Geographie. Magyar Nyelv. Akadémiai Értesítő. Almanach, Archeol. Értesítő, Math. és természettud. Értesítő, Értekezések a nyelv- és széptudományok, a történeti, a társadalmi tudományok köréből, Mathem. és természettud. Közlemények, Emlékbeszédek, Hivatalos Közlöny, Iparművészet, Zeneközlöny, Ifjúsági Testnevelés, Természet, Tenger, Irodalomtörténet, Literarisches Zentralblatt, Túrista Közlöny. Darwin, Magyar Chemikusok Lapja, Zeitschrift für psychologische Pädagogik, Mercure de France, Alkoholizmns, Ethnographia, Nyugat.

Dr. Király György.

II. Ifjúsági könyvtár.

V é t e l: Műveltség könyvtára, VI. A társadalom, XI. Magyar irod. tört. Rudnyánszky, Verseskönyv, 2 p.; Grimm-Benedek összes mesék, 3 p. Gyulai, Apróbb gyermekmesék, 2 p. Benedek, Nagy magyarok élete. Bródi, Egri diákok. Dickens, Cooperfield. Grósz, A természet köréből. Paivärinta, Finnelbeszélések. Jókai, Csataképek. Nógrády, Séták a nagy természetben. Tóth, Kuruc krónikák, 2 p. Twain, Koldus és királyfi, 2 p. Verne, Antifer mester. Verne, Utazás a föld középpontja felé, 2 p. Akantisz, A sakkjáték. Földes, A fekete király. Földes, A búrok magyar vitéze. Gaal, A kard és lant hőse. Gaal, Diákfigurák. Gaal, Ágyúdörgés között. Gaal, A francia háború s a szabadságharc. Flammarion, Népszerű csillagászat. Ostwald, Feltalálók. Kaposi, Assisi Szt Ferenc. Hankó. Universum, VI. 2 p. Rákosi, Oglán bég kincse, 2 p. Dickens, Nikleby Miklós, 2 példány; Dickens, Kis Dorrit, 2 példány; Deli, Bácsy Jakab, 2 p. Eckstein, A Claudiusok. Gárdonyi, Nagyapó 100 tréfája, 2 p. Hampelné, Elbeszélések a görög s római világból. Jókai, A rózsák szigete, 2 p. Kingsley, Hypathia. Laurie, Diákélet Angliában, 2 p. Lőrinczy, A bujdosók, 2 p. Az Igazmondó bég. Scott, Quentin Durward. Verne, Bombarnac Klaudius, 2 p. Verne, A bundák hazája, 2 p. Verne, A Cynthia hajótöröttjei, 2 p. Verne, Egy sorsjegy, 2 p. Verne, Észak a dél ellen, 2 p. Verne, A hódító Robur. Verne, A Jangada, 2 p. Verne, Két évi vakáció, 2. p. May, Ezüst tó kincse. Verne, Különös végrendelet. Verne, A 15 éves kapitány. Simonyi, Idegen népek között. Molnár, Pál-utcai fiúk. Mikszáth, Tavaszi

rügyek, 2 p. Mikszáth, A két koldusdiák, 2 p. Kipling, Történetek az őserdőből, 2 p. Donászy, Budavár visszavétele, 2 p. Daudet, A kis izé.

Ajándék: Jó Postás, 1909. I., 1910. I—II. (Remenyik Tibor VI. o. t.) Adorján, A forradalom s a császárság; Stankovits, A testgyakorlás kézikönyve. (Székesfőváros.)

A könyvtárosnak a könyvtár kezelésében segédkeztek: dr. Miklós Ferenc és dr. Patai József tanár urak; Spitz Miklós, Váczi Ferenc II. A), Kovács Antal, Wagner Béla II. B), Kutnewsky Oszkár, Lederer Antal III. A), Kreibich Ödön, Németh István III. B), Führer László, Dietzl Ottó IV. A), Peininger Walter, Keller Gyula IV. B, Garai Károly, Tőkés Elemér V., Leheti Ferenc, Róth Péter VI., Pogány László VIII. o. tanulók.

Dr. Lázár Szilárd.

B) Szertárak.

A természetrajzi szertár gyarapodása.

Vétel útján: 26 drb. Kálazdy-féle növényminták dobozokban.

Ajándékozás útján:

Dr. *Erőss* Lajos tanártól: 112 drb állattani, 67 drb növénytani, 50 drb ásványkőzettani mikroszkópiai készítmény.

Wirnhardt Gyula szék. főv. közélelmezési tisztviselőtől: bivaly-, ökör-, tehén- és koskoponya.

Pessenlethner Gy. I. B) o. t. 2 drb aranyhal.

Dagron K. II. A) o. t. egy nagyobb teknősbéka hátpáncélja.

Csillag E. VII. o. t. Macskacápa szárított bőre.

Remenyik T. VI. o. t. Galandféreg, borsókák és májmétely.

Sachsel Lajos volt tanítványunktól a csontenyvgyártást feltüntető gyűjtemény; *Jankó* B. V. t. afrikai gyík.

A természetrajzi szertár részére több fali képet rajzoltak:

Galgóczy S., *Erőss* Gy., *Schumnitzky* I. V. o. t.

A fizikai szertár gyarapodása 1910—1914 évben. Beszerzés: Kétkarú mérleg, Stopper- óra kettős mutatóval. Technikai égő feltéttel. Dewarpalack.

Delmár Tivadar VII. o. t. ajándékai: Vízturbina közös tengelyére szerelt mayneto-indukciós generátor, Ganz-féle »Kolibri« ívlámpa.

Hellebrandt Andor IV. A) o. t. ajándéka: Egy kis manométer.

Szabadk. rajzi szertár gyarapodása 1913—1914. évben.

6 drb kitömött madár, 14 drb gyümölcsutánzat, 18 drb természetes tárgy, u. m. vörösrézkanna, gyertyatartó stb., korsók és egyébb edények, összesen 175 kor. 70 fillér értékben; továbbá gipszminták ú. m. mellszobrok, tehén és díszítményi domborművek, összesen 35 kor. 75 fillér értékben.

Geomatriai szertár gyarapodása.

1. 4 drb Wienecke-féle mozgó geom. idom.

2. 4 drb Hauck—Mahler-féle modell, stereometriai tételek szemléltetésére.

3. 1 drb egyenes, üres közhenger, síkmetszéssel, Dandalin- tétel szemléltetésére.

A földrajzi szertár gyarapodása.

1 drb Magyarország hegy- és vízrajzi térképe és 84 drb hazai tárgyú diapozitív kép.

A tornaszertár gyarapodása.

2 drb állványkosár labdajátékhoz, 2 drb bambusz ugrórúd, 3 darab gerely, 2 drb diszkosz, 3 drb 5 kgos vasgolyó a súlydobáshoz.

IX.

Jelentések.

A) Iskolaorvosi jelentés.

1. Az egészségtan tanítása és az ezzel kapcsolatos egészségtani kirándulások:

Az egészségtant a VII. osztály tanulói hallgatták heti 2 órában és pedig az igazgatóság és tantestület bölcs határozata folytán, az osztálynak mind az 50 tanulója. A Fodor—Gerlóczy-féle Egészségtant használtuk tankönyvül. Az eredmény kielégítő volt s a tanulók csekély kivétellel szívesen hallgatták az előadásokat.

Az egészségtani ismeretek gyarapítása céljából meglátogattuk a Budapesti Önkéntes Mentőegyesületet és a Központi Tejcsarnokot. A kirándulások látogatása a tanulókra nézve kötelező volt.

2. Az iskolaépület higiénéje:

Iskolaépületünk, bár a székesfőváros legrégibb iskolái közé tartozik, higiénikus szempontból eléggé megfelelő. Elég nagy, lépcsőháza tágas, lépcsői alacsonyak s szélesek, a folyosók tágak, tantermei, egy-kettőt kivéve, megfelelő nagyok, világosak. Fűtés helybeli, Meidinger kályhákkal történik. Szellőztetésre a Pick-féle szellőztetőkészülék szolgál s az óraközi szünetekben az ablakok kinyitása. Hátrányai az intézetnek a nem megfelelő tornaterem s hogy az udvart, bár nagy és tágas, nem lehet használni, mivel a pincehelyiségeket a székesfőváros a Franklin-társulatnak bérbe adta. Egy másik hiba még, hogy az intézetnek nincs megfelelő játszótere. A Tattersalban, a lóvasárcsarnok mellett jelölte ki a helyet a székesfőváros, de egyrészt poros, másrészt a közelfutó vasút miatt füstös, nagyobb lóvásárok idején pedig egyáltalán nem használható. Igen hiányzik még az intézetben egy jól felszerelt iskolaorvosi szoba is.

3. A tanulók egészségi állapota:

Torna alól teljesen 22 tanuló volt felmentve, ami 3·2%-nak felel meg. A felmentés oka 6 esetben gümős csontbántalom, 4 esetben szervi szívbaj, 3 esetben vakbéllob, 1—1 esetben vitustánc, tüdőcsúcshurut, púposság, epilepsia, nagyfokú angolkór, csonkaság, lóláb, vesegyulladás és genyes középfüllob volt.

Csak szertorna alól 11 tanuló volt felmentve. (1·61%). A 11 eset közül 5-ben lágyéksérv volt a felmentés oka.

Egyes szerek alól 7 tanuló volt felmentve. Ideiglenes felmentésben pedig 50 tanuló részesült a tanév folyamán.

Játékdélutánok a hét minden köznapján voltak és pedig a négy alsóbb osztályban mindig 2—2 párhuzamos osztály, a felsőbb osztályokban pedig av V. és VI., a VII. és VIII. osztály játszottak együtt. A játékdélutánokat a tornatanár vezette. A játékdélutánok alól a felmentés csak kivételes esetben adatott.

Tornaköre az intézetnek nincs. A sportok közül csak a vívás gyakoroltatott az intézet keretén belül.

Az intézet több tornaversenyt, több kisebb s egy nagyobb tanulmányi kirándulást rendezett. A nagy tanulmányi kiránduláson az idén is, mint egyébkor, az iskolaorvos is elkísérte a tanulókat útjukban.

Trachomás tanuló csak egy volt az intézetben, de ennél is a különültetésen kívül más intézkedés nem volt szükséges.

Az intézet egészségi állapota nagyjában kielégítő volt. Fertőző betegség miatt 35 tanuló volt hosszabb-rövidebb időre az intézetből kitiltva, ezek közül azonban esak 13 (1·9%) volt maga beteg és pedig 1 vörhenyben, 9 kanyaróban, 2 járványos fültőmirigylobban és 1 bárányhimlőben szenvedett. Tekintve, hogy az idén a székesfővárosban egész télen át pusztítottak a fertőző betegségek, az eredmény még elég tűrhető. Testvére kanyarója miatt 15, testvére vörhenye miatt 6, testvére roncsoló toroklobja miatt 1 tanuló volt kitiltva.

Baleset nem fordult elő. Haláleset 1 volt.

A tanulóifjúság egészségének ellenőrzésére hetenként egyszer (keddi napon) rendelést tartottam az intézetben.

Dr. Párdányi Emil.

B) Az Önképzőkör működése.

Az Önképzőkör idei tisztikara a következőképpen alakult meg: ifjúsági elnök Pethő József VIII. o. t., jegyző Lindmayer Jenő VIII. o. t., pénztáros Tscherne László VIII. o. t., pénztáros Pogány László VIII. o. t., aljegyző Szentesy Elemér VII. o. t., ellenőr Schmuck Géza VII. o. t., alkönyvtáros Leheti Ferenc VII. o. t.

A kör összesen 22 gyűlést tartott; megünnepelte Szigligeti Ede születésének 100 éves fordulóját, október 6-át, március 15-ét és június 8-át. Október 6-án Kertész Manó tanár úr, március 15-én és június 8-án Pethő József VII. o. t. és a Szigligeti-ünnepségen Roth Péter VII. o. t. mondott beszédet.

A kör több pályadíjat tűzött ki, amelyek fedezésére az igazgató úr 2 aranynyal, Szűcs Adolf tanár úr és a kör tanárelnöke 1—1 aranynyal, Gellért J. Jenő c. igazgató úr 2 aranynyal járult hozzá.

Nagy buzgósággal művelték az Önképzőkör tagjai a kamarazenét; különösen Crimm Béla VII. o. t. (zongora), Leheti Ferenc VII. o. t. (hegedű) és Bleyer Pál VII. o. t. (hegedű) tűntek ki e téren.

Köszönettel tartozunk Delmár Tivadar VII. o. t.-nak, aki többször tudományos mozgókép előadással szórakoztatta az Önképzőkör tagjait.

A mathematikai verseny első díját Schweitzer Béla VIII. o. t. nyerte el. A Gellért J. Jenő c. igazgató úrtól a szónoki előadásra kitűzött két aranyat Pethő József érdemelte ki a március 15-én tartott előadásáért. Jutalomban részesültek még (1—1 arany): építészeti értekezéseért Benedek Imre VII. o. t.,

társadalomtudományi értekezéséért Eichner Tibor VIII. o. t.; esztétikai tanulmányaiért Krausz Sándor VII. o. t.; természettudományi előadásáért Remenyik Tibor VI. o. t.; szépirodalmi munkáikért Fleischmann László VII. o. t., Reiner István VII. o. t., Roth Péter VII. o. t.; szavalataikért Máday István VII. o. t., Schmuck Géza VII. o. t.; zenei előadásaikért Grimm Béla VII. o. t., Bleyer Pál VII. o. t., Leheti Ferenc VII. o. t.; műsorrajzaikért Lindmayer Jenő VIII. o. t., Tanner Imre VIII. o. t., Paumkirchner Károly VIII. o. t. és Verő Béla VII. o. t.

Lehel István.

C) Testnevelés.

A testgyakorlatok tanításában a lefolyt tanévben is haladást tapasztalunk. A székesfőváros tanácsának intézkedése folytán a téli hónapok alatt a Nemzeti Torna Egylet hatalmas csarnoka állt rendelkezésünkre a hét három délutánján. Ez időt az atlétikai gyakorlatok tanulására s gyakorlására használtuk fel. Hogy mily helyes intézkedés volt a téli atlétikai gyakorlatok elrendelése, mutatja a két városi reáliskola idei versenye, melyen már a mult évinél lényegesen — legalább atlétikai szempontból — jobb eredményt értünk el s ha folytatólag megmarad az atlétikai délutánok intézménye, nehány év múlva méltó ellenfelei lesznek a VIII. ker. reáliskolának.

Iskolánkon kívül, más intézetek versenyein az idén is résztvettünk. Így a Piarista főgimnázium okt. 4-én tartott nagyarányú atlétikai versenyén, hol Dobrovolna Dezső (VII. o.) a 400 m. síkfutásban harmadik, míg a 10×100 m. stafétafutásban csapatunk második lett.

Az Országos Középiskolai Vívóversenyen Szende Oszkár (VII. o.) a II. díjat nyerte el.

Tóth József (I. a.) tanítványunk pedig a korcsolyázásban ért el szép eredményt, mennyiben a B. K. E. gyermekversenyeiben egy I. és egy II. díjat nyert.

Főerősségünk azonban az idén is az úszás volt. Résztvettünk majd minden iskolai versenyen s fiaink sohasem tértek vissza díjak nélkül.

A Piarista főgimnázium országos középiskolai úszóversenyén, melyen Fiume, Arad s más vidéki város iskoláii is résztvettek, Boroevics István (VII. o.) megnyerte a 100 m. mellúszást, Grünfeld Lajos (VIII. o.) a 400 m. úszást. Ember Béla (VIII. o.) pedig, bár igen nagy hátránnyal indult, második lett a handikap hátúszásban. Burián Akos (VIII. o.), Ember és Boroevics tanulókból álló csapatunk pedig a 3×40 m. vegyes stafétaúszásban lett első.

A Barcsay-utcai főgimnázium versenyén Schmuck Géza (VII. o.) a 400 m. úszást nyerte meg. Ember Béla a handikap hátúszásban III-ik, míg csapatunk a 10×40 m. stafétaúszásban II. lett.

A Pontyutcai kereskedelmi iskola versenyén a 60 m. hátúszásban I. Ember B., II. Boroevics I. lett. A 200 m. mellúszás Boroevics I., a 100 m. gyorsúszás pedig Ember B. zsákmánya lett. E versenyen két 10-es csapatunk győzött a 10×40 m. mell-, illetve gyorsúszó stafétaversenyben, míg a 3×40 m. versenyre kiállított a) és b) stafétánk az első és második díjat nyerte el.

A városi reáliskolák (IV. és VIII. ker.) úszóversenyén egyén számokban győztek: az V. osztályból: I. Jankó Béla, II. Nádas L., a VI osztályból: I. Izsákovics E., II. Paumkirchner F., III. Benedikt J.; VII. osztályból: I. Boroevits I.; VIII. osztályból: I. Ember B., II. Grünfeld L. A hatos csapatversenyekben elsők lettek az V., VI., VII. és VIII. osztályaink stafétái, míg a 3×40 m. vegyes stafétaúszásban az V., VII. és VIII. osztályaink

győztek. Szabálytalanság miatt azonban a VII. osztályunk és mindkét iskola VIII. osztályának győzelmét megsemmisítették.

A fővárosi úszótanfolyam záróvizsgálatán ezüst érmet nyert Ehrenreich D. (IV. A), bronzérmet pedig Pfeifer I. (III. B).

A városi reáliskolák atlétikai versenyén az V. és VI. osztályaink értek el szép eredményt. Az V. osztály megnyerte a távolugrás-, súlydobásversenyt és az 5 × 100 m. stafétafutást, míg a VI. osztályunk a távolugrást és a súlydobást. Igen szép eredmény volt a VI. osztály súlydobása, hol 12·53 m.-t dobott csapatunk többet ellenfelénél, míg az V. osztály távolugró csapata 2·95 m.-rel volt fölényben; a VII. oszt. magasugró-csapata pedig 40 cm. különbséggel vesztette el a versenyt. Ezen versenyen egyéni versenyzőt nem indítottunk, mert erőnket a csapatversenyekbe fektettük. Minthogy öt hónap alatt nem tudtunk nagyszámú versenyképes ugrót, dobót, futót nevelni, az egyéni számokra nem jutott atlétánk. De ha a jövő tanévben is megmaradnak az atlétikai délutánok, jut majd ezekre is.

X.

Statisztikai kimutatások.

I. A FELVETT TANULÓK.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Betegségi és fegyelmi esetek száma.

Osztály	Nyilvános tanulók									Magántanulók				Összesen vizsgálatot tett	Felvett nyilvános tanulók				
	Az iskolai év folyamán							Az osztályvizsgálatról elmaradt	Osztályvizsgálatot tett	felvétetett		osztályvizsgálatot tett			nem fertőző		fertőző, esetleg járványos	igazgatói	tanárkari
	felvétetett	önként kimaradt	tanács folytán távozott	kizáratott	következtében meghalt: betegség	következtében meghalt: baleset	következtében meghalt: öngyilkosság			fiú	leány	fiú	leány		könnyű	súlyos			
															megbetegedések száma			megrovások száma	
I. A).....	63	3	—	—	—	—	—	---	60	—	—	—	—	60	20	1	5	—	—
I. B).....	67	—	—	—	—	—	—	1	66	1	—	1	—	67	208	4	2		—
II. A).....	61	1	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	60	162	3	7	—	—
II. B).....	60	2	—	—	1	—	—	1	56	—	—	—	—	56	48	—	3	—	—
III. A).....	61	—	—	—	—	—	—	—	61	1	—	1	—	62	20	4	—	—	—
III. B).....	60	1	—	—	—	—	—	—	59	—	—	—	—	59	70	23	—	1	—
IV. A).....	54	1	—	—	—	—	—	—	53	—	—	—	—	53	48	3	7	1	—
IV. B).....	58	2	—	—	—	—	—	—	56	—	—	—	—	56	20	—	—	—	—
V.	64	6	—	—	—	—	—	2	56	—	—	—	—	56	144	10	—	3	—
VI.	50	4	—	—	—	—	—	2	44	1	—	1	—	45	233	16	5	—	—
VII.	50	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	50	62	—	—	—	—
VIII.	37	1	—	—	—	—	—	—	36	1	—	1	—	37	161	3	—	2	—
Összesen .	685	21	—	—	1	—	—	6	657	4	—	4	—	661	1196	67	29	7	—

II. A NYILVÁNOS ÉS MAGÁNTANULÓK LÉTSZÁMA DECEMBER 31-ÉN ÉS AZOK MEGOSZLÁSA KOR SZERINT

Osztály	Létszám dec. 31-én	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	22
		évét december hó 31-én már betöltötte														
I. A)	63	2	46	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I. B)	67	4	55	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. A)	60	—	5	43	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. B)	59	—	—	1	40	11	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. A)	61	—	—	—	47	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. B)	59	—	—	2	34	20	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. A)	54	—	—	—	1	32	17	3	—	1	—	—	—	—	—	—
IV. B)	57	—	—	—	4	32	18	3	—	—	—	—	—	—	—	—
V.	61	—	—	—	—	1	39	13	8	—	—	—	—	—	—	—
VI.	49	—	—	—	—	—	3	26	16	3	1	—	—	—	—	—
VII.	50	—	—	—	—	—	—	6	28	9	5	2	—	—	—	—
VIII.	37	—	—	—	—	—	—	—	3	24	6	4	—	—	—	—
Összesen ...	677	6	106	67	138	112	85	53	55	37	12	6	—	—	—	—

III. AZ OSZTÁLYVIZSGÁLATOT TETT (NYILVÁNOS ÉS MAGÁN) TANULÓK.

1. A tanulók megoszlása honosság szerint.
2. Szülőik vagy gyámjuk lakóhelye szerint.

Honosság és lakóhely			Osztály I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Összes szám			60	67	60	56	62	59	53	56	56	45	50	37	661
Magyar honos	magyarországi	illetőségű	60	65	59	54	62	58	53	56	54	44	49	37	651
Magyar honos	horvát-szlavonorsz.	illetőségű	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Külföldi honos			—	2	—	1	—	1	—	—	2	1	1	—	8
Budapesten		lakott	59	58	52	48	57	52	48	45	49	37	37	34	576
Pest vármegye más községében		lakott	1	8	6	5	4	7	3	5	1	4	3	3	50
A magyar anyaország más törvhat.-ban		lakott	—	1	1	2	1	—	—	6	6	2	8	—	27
Horvát-Szlavonországban		lakott	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Külföldön még pedig	Ausztriában	lakott	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	4
Külföldön még pedig	Svájcban	lakott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Külföldön még pedig	Romániában	lakott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1

A) Magyar anyaország.

a) Vármegyében:

Pest-Pilis-Solt-Kiskunm.	1	8	6	5	4	7	3	5	1	4	3	3	50
Tolna	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Fejér	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Nyitra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Veszprém	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Heves	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2

Lakóhely	Osztály												Összesen
	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	
	A	*B*	*A*	*B*	*A*	*B*	*A*	*B*					
Arad	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	3
Moson	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Pozsony	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2
Torontál	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Bács-Bodrog	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vas	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Komárom	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Ung	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Zala	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Bihar	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Csík	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Trencsén	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Vármegyék együtt	1	9	7	7	5	7	3	11	7	6	11	3	77

b) Városok:

Budapest	59	58	52	48	57	52	48	45	49	37	37	34	576
Városok együtt	59	58	52	48	57	52	48	45	49	37	37	34	576
Várm. és városok összesen	60	67	59	55	62	59	51	56	56	53	48	37	653

B) Horvát-Szlavonország.

Vármegyék:

Verőcze	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Belovár-Körös	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vármegyék együtt	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2

3. A tanulók megoszlása vallás szerint, 4. anyanyelv- és 5. nyelvismeret szerint.

Osztály	Latin szertartású róm. kath.	Görög szertartású róm. kath.	Görög keleti	Ág. h. ev.	Reform.	Izraelita	Unitárius	Magyar	Német	Tót	Szerb	Cseh	Francia	Mindössze	A magyar anyanyelvű tanulók közül: csak magyarul tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: más nyelven is tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: is tudott: németül	tótul	oláhul	horvátul	ruthénül	szerbül	franciául	olaszul	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: csak anyanyelvén tudott	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: magyarul is tudott	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: más nyelven is tudott
	vallású volt							anyanyelvű volt							tudott		is tudott									tudott		
I. A)	25	—	—	6	2	27	—	52	6	—	—	—	2	60	37	15	13	—	—	—	—	—	2	—	—	8	1
I. B)	32	—	—	4	3	27	1	65	2	—	—	—	—	67	50	15	13	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—
II. A)	19	1	—	4	3	33	-	58	2	—	—	—	—	60	37	21	21	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—
II. B)	20	—	1	3	—	32	—	52	2	—	2	—	—	56	50	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
III. A)	21	—	—	2	5	33	1	58	4	—	—	—	—	62	40	18	17	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—
III. B)	24	—	—	5	5	25	—	57	2	—	—	—	—	59	37	20	21	2	—	—	1	1	—	—	—	2	1
IV. A)	19	—	—	4	2	28	—	51	2	—	—	—	—	53	32	19	19	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
IV. B)	30	—	1	4	1	20	—	50	5	—	—	—	1	56	26	24	20	—	—	—	—	1	3	—	—	6	1
V.	25	1	—	3	3	24	—	53	3	—	—	—	—	56	51	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
VI.	23	—	—	2	3	17	—	43	2	—	—	—	—	45	21	22	19	1	1	—	—	-	—	1	—	2	—
VII.	25	—	—	1	—	24	—	49	1	—	—	—	—	50	10	44	44	—	—	—	—	—	5	—	—	1	1
VIII.	18	—	—	1	—	17	1	37	—	—	—	—	—	37	25	12	9	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—
Összesen ...	281	2	2	39	27	307	3	625	31	—	2	—	3	661	414	214	198	5	2	—	1	2	16	1	—	36	4

6. A tanulók megoszlása szülőik, vagy gyámjuk foglalkozása, társadalmi állása szerint.

Osztály	Nagybirtokos, nagybérlő 1000 kat. holdon felül	Középbirtokos, középbérlő 100—1000 kat holddal	Kisbirtokos, kisbérlő 100 kat. holdon túl.	Egyéb őstermelő; feles, majoros, kertész, halász	Egyéb gazdasági segédszemélyi, földműves, napszámos	Gazdasági tisztviselő	Nagyiparos, bánya nagyvállalkozó	Kisiparos, bánya kisvállalkozó	Egyéb ipari v. bányászati segédszemélyi; előmunkás, segéd	Ipari v. bányászati tisztviselő	Nagykereskedő, nagyvállalkozó	Kiskereskedő, kisvállalkozó	Egyéb keresk. v. közl. segédszemélyi; altiszt, segéd, szolga	Kereskedelmi v. közlekedési tisztviselő	Köztisztviselő (papok, tanárok tanítók kivételével), közh. alk. díjnokok	Pap	Tanár, tanító	Másféle értelmiségi: orvos, ügyvéd s ilyeneknél alk. segéd, írnok	Közhiv. alk. vagy másféle értelmiségi altiszt vagy szolga	Katonatiszt; honvéd-, csendőrtiszt	Katona altiszt; honvéd-, csendőr altiszt	Különböző, közelebbről meg nem nevezett foglalkozási ágban dolgozó nagyszámos	Nyugdíjas v. jövedelméből élő; tőkés, járadékos, háztulajd.	Magánzó, eltartásos	Egyéb ismeretlen foglalkozású	Árvaházi, szeretetházi tanulók	Mindössze
I. A).	—	—	—	—	—	—	5	19	2	1	4	9	4	6	3	—	2	2	2	—	—	—	1	—	—	—	60
I. B).	—	—	1	—	—		1	18	4	2	3	8	3	6	5	—	4	5	3	—	—	—	1	2	1	—	67
II. A).	—	—	—	—	—	—	2	12	4	—	1	12	7	1	5	—	3	4	—	1	—	3	2	3	—	—	60
II. B).	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	20	5	10	—	—	—	9	—	—	2	—	2	1	—	—	56
III. A).	—	1	—	—	—	1	—	11	3	—	13	6	6	7	3	—	4	2	3	—	—	—	2	—	—	—	62
III. B).	—	—	1	1	—	—	1	9	2	—	4	10	2	5	7	—	1	2	—	1	—	7	3	3	—	—	59
IV. A).	—	—	—	—	—	1	2	1	3	—	9	8	5	5	4	—	3	3	—	1	—	—	1	7	—	—	53
IV. B).	—	1	—	—	—	1	3	8	5	—	7	7	—	7	5	—	1	4	2	1	1	2	—	1	—	—	56
V. ...	—	—	—	—	—	—	2	15	5	5	1	3	3	6	4	—	3	5	1	—	—	—	—	3	—	—	56
VI. ...	1	2	—	—	—	—	3	5	1	1	4	4	4	9	4	—	1	1	—	—	—	—	2	3	—	—	45
VII. ...	1	1	4	—	—	—	2	6	—	2	4	5	—	3	14	—	—	1	3	—	—	—	—	4	—	—	50
VIII. ...	1	1	—	—	—	1	—	4	—	—	9	3	1	3	3	—	2	2	4	—	—	2	—	1	—	—	37
Összesen ..	3	6	6	1	—	4	21	108	29	11	66	95	40	68	57	—	24	31	27	4	3	14	14	28	1	—	661

7. A nyilvános tanulók magaviselete és mulasztása. 8. A nyilvános és magántanulók előmenetele.

Osztály	Hány tanuló kapott magaviseletből				Egy órát sem	Csak igazoltan	Igazolatlanul	Igazoltan	Igazolatlanul	Rendes tárgyakból						Összes szám	Rendkívüli tárgyakból				
	1	2	3	4						mindenből jeles	legalább mindenből jó	legalább mindenből elégséges	egy tárgyból elégtelen	két tárgyból elégtelen	több tárgyból elégtelen		latin nyelv	egészségtan	vegytani gyak.	gyorsírás	ének
	osztályzatot				mulasztott			mulasztott órák száma		legalább elégséges eredmény											
I. A).....	45	15	—	—	10	50	—	1781	—	2	12	38	4	—	4	60	—	—	—	4	11
I. B).....	52	14	—	—	8	58	—	2368	—	2	8	42	4	4	7	67	—	—	—	—	10
II. A).....	49	11	—	—	10	50	—	2806	—	7	18	30	2	2	1	60	—	—	—	1	8
II. B).....	54	2	—	—	2	54	—	1768	—	6	5	40	3	1	1	56	—	—	—	—	—
III. A).....	47	14	—	—	11	49	1	1724	4	5	10	38	7	—	2	62	—	—	—	14	14
III. B).....	40	19	—	—	12	46	1	1215	20	2	4	38	5	1	9	59	—	—	—	9	3
IV. A).....	36	17	—	—	3	46	4	2369	15	3	31	9	5	2	2	53	—	—	—	—	3
IV. B).....	50	6	—	—	3	52	1	1452	2	2	6	38	6	3	1	56	—	—	—	12	14
V.	47	9	—	—	7	48	1	1719	2	3	10	38	3	1	1	56	6	—	32	9	21
VI.	32	12	—	—	3	33	8	2132	100	—	6	29	3	2	5	45	3	—	—	2	16
VII.	44	6	—	—	9	40	1	1513	6	2	9	34	4	—	1	50	2	50	—	—	2
VIII.	34	2	—	—	—	35	1	1373	1	2	4	29	2	—	—	37	3	—	—	—	5
Összesen ..	530	127	—	—	78	561	18	22220	150	37	123	403	48	16	34	661	14	50	32	51	107

ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS.

Osztály	A fölvett tanulók közül						A vizsgálatot tett tanulók közül															
							számokban				percentekben						I. félévben			II. félévben		
	fölvétetett az egész év folyamán	intézetünk alsóbb osztályaiból lépett fel	más intézetből jött föllépők	intézetünkből ismétlők	más intézetből jött ismétlők	vizsgálatot tett	felsőbb osztályba felléphet	javító vizsgálatot tehet	osztályismétlésre utasíttatik	az osztályt nem ismételheti	felsőbb osztályba felléphet	javító vizsgálatot tehet	osztályismétlésre utasíttatik	az osztályt nem ismételheti	magántanuló volt	ismétlő volt	egész tandíjat fizetett	féltandíjat fizetett	tandíjmentes volt	egész tandíjat fizetett	féltandíjat fizetett	tandíjmentes volt
I. A) ...	63	—	61	2	—	60	52	4	4	—	86%	7%	7%	—	—	2	46	6	8	46	6	8
I. B) ...	68	—	67	1	—	67	52	4	11	—	78%	6%	16%	—	1	1	55	2	10	55	2	10
II. A) ...	61	57	4	—	—	60	55	2	3	—	91·6%	3·4%	5%	—	—	—	44	6	10	24	6	10
II. B) ...	60	48	5	5	2	56	51	3	2	—	91%	5·1%	3·9%	—	—	2	42	6	8	42	6	8
III. A) ...	62	60	2	1	—	62	53	7	2	—	88·6%	11%	3%	—	1	1	50	4	7	51	4	7
III. B) ...	60	53	5	2	2	59	44	6	9	—	74·5%	10·1%	15·4%	—	—	2	45	4	10	45	4	10
IV. A) ...	54	47	6	1	—	53	44	5	4	—	83%	9%	8%	—	—	1	33	4	16	33	4	16
IV. B) ...	58	53	—	5	—	56	46	6	4	—	83%	10%	7%	—	—	5	44	2	10	44	2	10
V.	64	52	7	3	2	56	51	3	1	1	91%	5%	2%	2%	—	4	40	6	18	35	6	17
VI.	51	47	4	—	—	45	35	3	7	—	77·8%	6·7%	15·5%	—	1	—	31	8	6	31	8	6
VII.	50	47	2	1	—	50	45	4	1	—	90%	8%	2%	—	—	1	37	2	11	37	2	11
VIII.	38	37	1	—	—	37	35	2	—	—	95%	5%	—	—	1		24	2	11	24	2	11
Összesen ..	689	501	164	21	6	661	63	49	48	1	85·2%	7·4%	7·2%	0·2%	4	19	491	52	125	587	52	124

C) Az érettségi vizsgálatról.

A vizsgálat ideje	a)	b)	c)	d) A szóbelin				e) Az érettségit végzett ifjak pályaválasztása												
	Hányan jelentkeztek az érettségi vizsgálatra?	Hány készítette el minden dolgozatát legalább elégséges eredménnyel?	Hányan bocsáttattak összesen szóbelire?	érett			Vissza lépett	pályára készült												
		Az írásbelin		Hány lett jelesen	Hány jól	Hány egyszerűen	Hány utasíttatott javító vizsgálatra?	theológiai	tanári	jogi	orvostani	mérnöki	építészeti	gépészeti	erdészeti és gazdászati	vegyészeti	bányászati	vasúti	posta és távirdai	kereskedelmi és ipari	hivatalnoki	katonai	művészeti	még nem határozott
1914. junius 2, 4, 5, 6, 9 és 10.	37	34	—	37	6	20	9	2	—	—	1	—	7	2	6	4	3	—	—	—	8	2	3	1	—

XI.

A tanulók érdemsorozata.

Az érdemsorozatokban előforduló számjegyek és rövidítések jelentése.

1. Előmenetel az egyes tantárgyakban:
   1 = jeles; 2 = jó; 3 = elégséges; 4 = elégtelen.
2. Írásbeli dolgozatok külalakja:
   1 = ajánlatos; 2 = illő; 3 = nem illő.
3. Erkölcsi viselet:
   1 = jó; 2 = szabályszerű; 3 = kevésbbé szabályszerű; 4 = rossz.
4. Rövidítések:
   ism. = ismétlő; tdjm. = tandíjmentes; ftdjm. = féltandíjmentes; ösztd. = ösztöndíjas; fm. = fölmentve; sgd. = segélydíjas; f. = felsőbb osztályba felléphet; j = javító vizsgálatra bocsáttatik; i = osztályismétlésre utasíttatik; n = az osztályt nem ismételheti; é = érettségi vizsgálatra bocsáttatik.

Érdemsorozat a kötelezett tantárgyakból.

I. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	M. gaviselet	Általános előmenetel
	Almási László ftdjm.	3	2	1	2	2	1	2	2	2	1	f
	Banda Márton	3	1	1	3	3	2	2	1	1	1	f
	Boross István	2	3	3	3	1	2	3	3	2	2	f
	Braun Elemér	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	f
5	Brichta Géza	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	f
	Brunecker Andor	3	3	3	2	1	2	2	2	1	1	f
	Diamant Béla	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Dickstein Jenő ftdjm.	1	3	2	3	2	2	3	2	2	1	f
	Dinjer Ferenc	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1	f
10	Duka László tdjm.	3	4	3	3	1	2	2	2	2	2	j
	Dulcz Egon	1	3	2	3	2	3	2	2	1	1	f
	Eisler Sándor	2	3	3	1	1	3	3	2	3	2	f
	Feitl Géza	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Friedmann Imre	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	f
15	Gasche Nándor	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Gáncs Lajos	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	f
	Gárdos András	3	3	3	3	2	3	2	3	3	2	f
	Hámory Br. István tdjm.	3	2	2	2	1	2	1	2	2	1	f
	Heinrich József	3	4	4	4	3	4	3	3	2	2	i
20	Heuffel Géza	2	4	3	4	3	4	4	2	2	2	i
	Horváth László ftdjm.	3	3	3	3	3	3	2	2	1	1	f
	Joel Adolf György	3	3	2	2	2	3	3	3	2	2	f
	Kasch József	2	2	1	1	2	1	2	1	2	1	f
	Kesztenbaum László	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	f
25	Klein Gyula	2	2	3	2	1	2	2	1	3	1	f
	Klinpt Pál tdjm.	2	3	2	2	1	2	2	1	2	1	f
	Kobelrausch László	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	f
	Kocsis László	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	f
	Kun Pál tdjm.	3	3	3	3	1	3	3	2	1	2	f
30	Littmann Tibor	2	2	1	2	2	1	1	1	2	1	f
	Lőwy Imre	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	f
	Mann György	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1	f
	Marer Samu	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Medek László	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f
35	Meretey Zoltán ftdjm.	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	f
	Mészáros Béla ftdjm.	3	3	3	3	2	3	3	2	fm.	1	f
	Mučnják György	3	4	3	3	3	3	3	2	1	1	j
	Neumann Miksa	Kimaradt										
	Orbán Béla	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
40	Papp János tdjm.	2	3	4	3	1	3	2	2	1	1	j
	Papp Rezső tdjm.	3	3	4	3	3	2	2	1	1	1	j
	Pásztory János	3	3	3	1	2	3	3	2	2	2	f
	Pikler Miklós ftdjm.	2	2	1	2	1	3	2	2	2	1	f
	Raff István ftdjm.	2	3	3	2	2	3	3	2	2	1	f
45	Reimann Walter	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Reisenleitner Pál	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	f
	Rédei Béla	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Rónai Imre	3	2	3	2	1	3	3	3	3	1	f
	Sachsel Károly	3	2	1	2	1	2	2	2	2	1	f
50	Sachermayer Frigyes	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Silber Andor	3	3	3	3	1	2	2	2	2	1	f
	Steiner János	Kimaradt										
	Szabó Károly	3	4	4	3	3	3	4	3	3	1	i
	Szakál Gyula tdjm.	1	3	3	1	2	2	2	2	2	1	f
55	Szende György	2	2	1	2	1	2	1	1	2	1	f
	Szinetár György	3	3	3	3	2	2	3	2	fm.	1	f
	Tábor Ferenc	2	2	2	2	1	1	1	1	2	1	f
	Tóth József tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Ungár László	2	3	3	3	2	2	2	2	3	1	f
60	Vadász Imre	Kimaradt										
	Weisz Sándor	3	4	4	4	3	3	3	3	2	2	i
	Winter István	2	2	2	3	2	1	2	2	fm.	1	f
	Zoltán József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f

I. B) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Armuth Imre	3	3	3	3	2	2	1	2	3	1	f
	Binder István	2	3	2	3	2	3	3	2	3	1	f
	Biovszky Ottó ftdjm.	v i z s g á l a t l a n										
	Blumenfeld Endre	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
5	Bonató János	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Brunner Géza	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Crusilla Alfréd	2	2	2	3	2	3	3	3	2	1	f
	Csillag Gábor	3	3	2	3	2	3	3	2	3	1	f
	Danisz Győző	2	3	3	1	1	2	2	1	2	1	f
10	Engel Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Faragó József	2	3	2	3	1	3	2	3	2	1	f
	Fábri Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Feles István	2	2	2	3	3	3	2	2	3	1	f
	Führer Andor	2	3	2	2	2	2	2	1	3	1	f
15	Glass Géza	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	f
	Glausius László tdjm.	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	f
	Havas Lipot	2	3	1	2	3	3	3	3	fm	1	f
	Heffner Arpád	3	3	3	2	2	3	3	2	1	1	f
	Hegedűs Zoltán tdjm.	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	f
20	Herpy Gyula	2	2	1	2	1	2	2	1	2	1	f
	Hoffman Gusztáv	3	2	2	2	2	2	2	3	3	1	f
	Holler Tibor	3	2	2	2	2	2	2	1	2	1	f
	Hóra János	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Huff József	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	f
25	Justh Károly	3	4	4	4	3	3	3	2	2	1	i
	Kallos Gábor tdjm.	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2	f
	Kedvessy Jenő	3	3	2	2	2	2	2	1	1	2	f
	Kertész Edgár	4	3	1	3	2	2	3	2	2	2	j
	Kovács Ferenc tdjm.	3	3	3	3	2	4	4	1	2	2	i
30	Kovács Imre	3	3	3	3	3	3	4	3	2	1	j
	Körpel Ervin	4	3	4	3	3	4	4	3	3	2	i
	Krisz Ferenc tdjm.	3	2	2	1	1	1	1	2	2	1	f
	Kuchinka Ferenc tdjm.	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
	Lechner János	3	3	2	3	3	3	3	2	2	1	f
35	Leithner Béla	3	3	3	4	3	3	3	2	2	1	j
	Lorsch Lajos ftdjm.	2	2	1	3	1	3	1	1	1	1	f
	Mandl Gyula	3	3	3	3	1	2	3	3	3	1	f
	Mandula Béla	3	4	4	3	2	3	3	2	2	2	i
	Marx Ferenc	4	3	3	3	3	4	3	3	3	1	i
40	Meszlényi József	3	4	4	4	3	3	3	1	1	2	i
	Müller Endre	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Neuberger Sándor	1	2	2	2	2	3	2	1	2	1	f
	Ormos Emil tdjm.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Pessenlehner Gyula	3	4	4	3	3	4	4	3	2	1	i
45	Poldermann Lajos tdjm.	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	f
	Pollák Imre ftdjm.	1	3	2	3	2	2	3	2	3	1	f
	Pollák László	3	3	3	3	2	3	3	2	3	1	f
	Rutz Antal	4	4	4	3	3	3	3	3	2	1	i

Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános elömenetel
Schmitz Nándor	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
50 Sternberg Miklós	2	3	2	3	2	3	3	2	1	1	f
Stift Sándor	4	3	3	3	3	2	2	2	2	1	j
Stignitz Győző	3	2	2	3	2	2	2	2	2	1	f
Strausz Győző	3	3	2	3	2	3	3	2	2	i	f
Süsz Miksa tdjm.	2	2	2	3	2	3	3	2	2	1	f
55 Szakmándy Károly tdjm.	1	3	3	3	1	2	3	2	2	1	f
Szántó Zsigmond	2	2	1	2	1	2	3	1	3	1	f
Szoják László	2	3	3	3	2	3	2	1	1	1	f
Tauber József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
Tóásó Pál	2	2	2	3	2	3	3	3	2	1	f
60 Turiet Béla	2	3	3	3	1	3	2	3	1	1	f
Varsányi Gyula	3	3	3	2	1	2	1	2	1	1	f
Váradi Imre	3	3	3	3	3	4	4	3	2	1	i
Végh Károly	3	4	4	4	3	4	4	3	1	2	i
Wagner László	4	4	4	4	3	4	4	3	3	2	i
65 Windhaber Rezső	2	2	2	3	1	2	2	2	1	1	f
Winkler Gyula	2	3	1	2	1	2	2	2	3	1	f
Zilzer István	3	3	3	3	3	3	3	2	fm	1	f

II. A) osztály.

Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános elömenetel
Baum Artur	1	2	1	1	1	2	2	3	2	1	f
Behron István	3	3	4	3	3	4	3	3	2	2	i
Berkovits Rezső tdjm.	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	f
Blau Pál	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
5 Cserjesi Antal tdjm. ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
Dagron Károly	3	2	2	3	2	3	3	2	1	1	f
Deutsch Pál	2	3	3	2	3	3	3	1	2	1	f
Eisner Sándor ftdjm.	2	4	4	4	1	3	3	2	1	2	i
Engel László	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
10 Faragó László.				K i m a r a d t							
Funk Andor	2	2	2	2	2	2	3	2	3	1	f
Fürth Ernő	1	2	3	2	2	2	2	1	3	1	f
Gebhardt Tibor ftdjm.	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	f
Gerő László	2	3	3	3	1	3	3	3	2	2	f
15 Grosz György tdjm.	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
Grünwald Ernő	3	3	3	3	3	3	4	3	3	1	j
Halász Pál	2	2	2	2	2	2	3	3	3	1	f
Halmai Károly	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
Handel István	1	2	2	3	1	1	2	1	1	1	f
20 Hantos György	2	2	2	2	1	1	2	1	2	1	f
Hauer György	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
Héber Lajos	2	2	2	3	1	1	2	1	1	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Henk Vilmos	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
	Herzberger József	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
25	Himler György	3	2	3	3	3	3	2	3	3	1	f
	Holik Rezső ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Horvát Imre	2	2	2	3	2	2	2	2	3	1	f
	Horváth Nándor	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	f
	Jaczkó Károly ftdjm.	1	3	3	3	1	3	3	3	2	2	f
30	Jahoda Tibor	2	2	2	2	1	2	3	3	2	1	f
	Jankó József tdjm.	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	f
	Jonke Kálmán tdjm.	1	2	3	2	1	1	2	1	2	1	f
	Kauders László	1	2	3	1	1	3	3	2	1	1	f
	Kis Endre tdjm.	1	2	2	3	1	2	2	2	1	1	f
35	Koczka István	3	3	3	3	2	3	3	2	1	1	f
	Korvin György	2	2	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Lévi László	2	3	3	1	3	2	2	2	2	1	f
	Mandl Márton	1	2	2	3	2	3	3	3	1	1	f
	Miglitzer Vilmos	3	3	3	3	1	3	3	2	2	2	f
40	Molnár Ferenc	2	2	3	3	3	2	3	3	3	1	f
	Pál Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Quittner Géza	1	2	3	3	3	2	3	2	2	1	f
	Reich Imre	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
	Rimanóczy Gyula	2	2	1	1	1	2	1	1	2	1	f
45	Ross János tdjm.	1	2	2	2	1	2	2	3	2	1	f
	Roth Vilmos	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Sági István	3	2	2	3	3	3	3	3	2	1	f
	Schwarzenfeld Ferenc	3	3	3	3	1	3	3	2	2	2	f
	Spitz Miklós tdjm.	1	1	2	2	1	2	3	3	1	1	f
50	Steiner Sándor tdjm.	2	2	2	3	2	3	3	3	2	1	f
	Szántó István ftdjm.	1	2	2	3	2	3	2	3	1	1	f
	Szirmay Károly	2	3	3	3	3	3	4	3	3	1	j
	Tauszig György	3	2	2	2	1	3	3	3	2	1	f
	Unterreiner István	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
55	Vargha László	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Varju Domonkos	3	2	2	3	3	3	3	3	1	2	f
	Váczy Ferenc	3	3	3	2	2	3	3	3	3	1	f
	Weisz Marcel	3	3	3	2	1	3	3	3	2	1	f
	Wesztfried János	3	2	1	3	2	3	3	3	fm.	1	f
60	Zigány Pál tdjm.	4	3	3	2	3	4	3	3	2	2	f
	Zoltán Béla ftdjm.	1	1	2	1	1	3	2	2	2	1	f

II. B) osztály.

	Adler József	1	1	2	1	1	1	3	1	3	1	f
	Bélloni Nándor	2	3	3	2	3	3	3	2	2	1	f
	Bleier Nándor tdjm.	3	3	2	3	3	2	3	1	3	1	f
	Bleissner Ernő	2	3	3	3	3	2	3	2	2	1	f
5	Bogozavlyevits Sándor	megbalt										
	Brunecker Ernő	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Deutsch Ferenc	4	3	4	3	3	3	4	3	3	2	i
	Deutsch Werner	1	2	1	2	2	2	3	2	1	1	f
	Drechsler Béla ftdjm.	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
10	Farkas Jenő	3	3	3	3	3	4	3	2	3	1	j
	Elbert Aladár	2	3	3	2	2	2	2	1	1	1	f
	Feitl Zoltán	2	3	3	2	2	3	3	2	2	1	f
	Fölkl István	2	3	3	2	2	3	3	3	3	1	f
	Friebert István	3	3	4	3	3	3	3	3	3	1	j
15	Gróf Géza	2	2	3	2	2	3	2	3	3	1	f
	Grünbaum Miklós	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	f
	Grünwald Gyula	1	2	2	2	3	2	2	2	2	1	f
	Grünwald László	3	2	2	1	2	3	3	3	3	1	f
	Hanusz Károly tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
20	Hámory Zoltán ftdjm. „	2	3	3	3	2	2	2	3	2	1	f
	Hergár Emil	2	3	2	2	3	3	3	2	3	1	f
	Horváth Gergely	3	3	4	3	3	4	3	2	2	1	i
	Hummel Endre ftdjm.	2	3	2	2	2	2	3	2	3	1	f
	Jónas László	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
25	Junker Vendel	3	3	2	2	3	3	3	2	1	1	f
	Káldor Dezső	3	2	2	1	2	3	3	3	3	1	f
	Kovács Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Kovács Miklós ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Kulka Jenő	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1	f
30	Kun Jenő tdjm.	2	1	1	1	2	1	2	2	1	1	f
	László István	3	3	3	1	2	3	3	2	2	1	f
	Leitner Antal	2	3	3	3	3	3	4	3	fm.	1	j
	Lipták Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Lőwy Dezső	3	2	2	3	2	3	3	3	3	1	f
35	Lübeck Ernő	2	3	3	2	3	3	3	3	1	1	f
	Marosi András	3	3	2	3	3	2	3	2	2	1	f
	Marse Rudolf	3	2	1	3	2	3	2	2	2	1	f
	Müller László	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	i
	Neuhaus Ferenc	2	2	1	2	2	2	3	3	fm	1	f
40	Pánczél József tdjm.	1	2	3	1	1	3	3	3	3	1	f
	Popovits László	2	3	3	1	1	3	2	2	2	1	f
	Porédos Zoltán	Kimaradt										
	Prosen Ferenc tdjm.	2	2	2	1	1	3	2	2	1	1	f
	Puschmann János	2	3	2	1	2	2	3	3	2	1	f
45	Ritschner Lajos	3	3	3	1	1	2	3	2	1	1	f
	Roth Ferenc	Vizsgálatlan maradt										
	Schramm Ottó	1	2	1	2	2	3	3	2	3	1	f
	Schreiber Ede tdjm.	3	3	3	2	2	3	3	2	1	1	f
	Schweiger Andor ftdjm.	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	f
50	Steinberger Imre	Kimaradt										
	Steiner Béla	1	2	3	1	2	2	3	2	2	1	f
	Steiner Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Stern Tibor	3	3	3	2	2	2	3	2	3	1	f
	Stranszky Gyula	2	2	1	2	1	3	3	3	1	1	f
55	Szántó László	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Szányi Ernő tdjm. „	2	2	3	2	2	2	2	2	1	1	f
	Szemere György	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	f
	Vig Géza ftdjm.	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
	Wagner Béla ftdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
60	Winkle Imre	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	f

III. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Bencsó József	2	3	3	4	3	3	3	3	2	3	2	1	j
	Bischof Henrik	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	1	f
	Büki Márton ftdjm.	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	1	f
	Dagron Gusztáv	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	1	2	f
5	Danek Alfonz	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	f
	Deutsch Ferenc	2	2	2	3	1	1	1	2	2	3	1	1	f
	Ebinger Kristóf	2	3	1	3	3	3	3	4	3	2	3	1	j
	Eckstein Imre	2	2	1	2	2	2	2	2	2	3	3	1	f
	Edelmann Marcel	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	fm	1	f
10	Egry Árpád	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	fm	2	j
	Eizner Károly	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2	2	j
	Erőss Károly tdjm.	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	1	1	f
	Faragó Ferenc	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	1	f
	Fleischner Vilmos	3	2	1	3	2	2	2	2	3	3	3	1	f
15	Francsek Jenő	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	f
	Gebhardt Béla ftdjm.	2	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	f
	Goldstein Géza tdjm.	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	3	1	f
	Gyémánt István tdjm.	2	2	1	3	2	2	2	2	2	3	3	1	f
	Handel Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	1	f
20	Havas Jenő	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Hermann Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Holzer Andor	3	1	1	3	2	2	1	1	1	3	2	1	f
	Kallós István tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Kaufmann Aladár	4	3	3	3	3	3	3	4	3	4	3	1	j
25	Kautzky Győző	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	f
	Klein Dezső	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Klemm István	3	1	1	3	2	3	3	2	3	3	2	1	f
	Koncsek Tibor	3	3	2	3	2	3	3	2	2	3	2	2	f
	Kovács Tibold ftdjm.	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1	f
30	Kozma Géza tdjm.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Kőszeg Oszkár	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Kulka Endre	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Kutnewsky Oszkár	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	f
	Kübek József	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1	2	f
35	Lederer Antal tdjm.	2	1	1	2	2	2	1	1	1	3	2	1	f
	Lengyel István	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	f
	Lojkovits Sándor ism.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	f
	Mach Ignác József ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Nemes Attila tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
40	Neuberger Rezső	1	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Neufeld Rezső	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1	f
	Ormos László tdjm.	2	2	2	3	3	3	1	4	3	3	3	1	j
	Papp László	1	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2	1	f
	Pető János	3	2	3	3	2	3	2	3	3	3	2	1	f
45	Rosenwald József	4	3	4	4	3	3	4	3	3	3	3	2	i
	Schwarz Nándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Seidner Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Seligmann Géza	2	1	1	1	1	1	1	2	2	3	fm	1	f
	Simon Lajos	2	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
50	Stempler Béla	3	3	3	3	3	3	1	3	3	3	3	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Mag. viselet	Általános előmenetel
	Süsz István	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Szaberszky Ernő	1	2	2	3	2	2	2	3	2	3	2	1	f
	Szmetana Antal	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Szőnyi József	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	-	f
55	Timáry Lajos	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	fm	1	f
	Trencséni Tibor	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	f
	Truszka Béla	3	2	3	3	2	3	2	3	3	3	2	1	f
	Weisz Antal	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
	Weisz Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2	j
60	Werner Rezső tdjm.	2	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Wiener Béla	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	1	2	j

III. B) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Bacher Kálmán tdjm.	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1	f
	Baky Zoltán tdjm.	2	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	2	f
	Bergmann József	3	4	3	4	4	4	3	4	3	2	1	1	i
	Bermann Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
5	Blasz Benő tdjm.	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	f
	Császár Antal	2	3	4	4	3	3	3	4	3	2	2	1	i
	Csathó Lajos	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	f
	Deutsch Károly	Kimaradt												
	Erdős Tibor	3	4	3	3	4	3	4	3	3	2	2	2	i
10	Ermer Árpád tdjm.	2	2	3	3	2	3	2	2	3	3	2	1	f
	Fábián István	4	3	4	4	3	3	3	3	3	3	1	2	i
	Fertig Rezső tdjm.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Förster Pál	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2	1	2	j
	Füzesséry Tihamér tdjm.	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
15	Ganz István tdjm.	4	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	1	j
	Graf Ede	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Grossmann Oszkár	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Gruy Géza	2	2	2	3	3	3	1	1	3	3	2	1	f
	Hajdu Ferenc	4	3	3	3	3	4	2	4	3	1	2	2	i
20	Herczeg László	2	2	3	3	2	3	2	3	3	1	2	1	f
	Heyn György	3	3	2	3	3	3	2	3	4	2	3	1	j
	Himler István	2	3	2	3	2	3	1	2	2	3	2	1	f
	Igaly Béla	2	1	3	3	2	3	2	2	3	3	2	1	f
	Kesselbauer Róbert	2	3	2	3	3	2	1	2	3	1	1	1	f
25	Király József	3	3	3	4	4	4	3	4	4	2	3	2	i

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Kirchlechner Ferenc . . .	4	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	j
	Klein Árpád ftdjm. . . .	2	3	2	2	3	3	2	2	3	3	fm.	2	f
	Koblenz Márton tdjm. . .	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1	f
	Kreibich Ödön	2	2	2	3	2	3	2	2	2	3	1	1	f
30	Kurdy Sándor ftdjm. . .	1	2	2	3	2	2	2	2	3	3	1	1	f
	Lanzmann Ödön.	2	1	2	3	2	2	1	2	2	1	3	1	f
	Lukács László	4	3	4	3	3	3	3	4	3	4	2	2	i
	Marosi Dezső	2	3	2	3	3	3	2	2	3	3	1	2	f
	Meister Endre	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
35	Németh István tdjm. . .	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	1	f
	Némethy Lajos	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2	2	1	f
	Neufeld Tibor ftdjm. . .	2	1	2	2	2	3	1	1	1	2	2	1	f
	Pásztori Pál	4	3	4	4	3	4	3	3	3	2	1	2	i
	Pfeiffer Imre.	3	3	3	4	2	3	3	3	4	4	2	2	i
40	Pick Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Pollák Jenő	3	2	1	3	2	2	1	1	3	3	1	1	f
	Radocsay Ferenc.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Rákos László.	2	2	3	3	1	2	3	2	3	3	2	1	f
	Ratsch Sándor	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	2	2	i
45	Reinisch Péter	3	3	3	3	2	2	2	3	3	2	2	1	f
	Révész József tdjm. . . .	3	2	3	3	3	3	2	3	1	2	1	1	f
	Rothauser Béla.	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	fm.	1	f
	Schinkasch László	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3	fm.	1	f
	Schlesinger Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
50	Szalay Károly	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Theisz Emil	2	2	3	2	2	2	3	2	3	1	2	1	f
	Tokody Andor.	2	3	3	3	3	3	2	4	3	1	1	1	j
	Ulrich Károly	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Verő Tibor	2	2	2	3	2	2	2	3	3	1	1	1	f
55	Weiland Elemér	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	2	1	f
	Weisz József	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Wimhardt Gyula tdjm. .	2	2	3	3	2	3	2	3	2	3	2	1	f
	Wolf Pál ftdjm.	1	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2	1	f
	Wotzasek Lajos ftdjm. . .	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f
60	Züllig Imre	3	3	3	3	3	3	3	4	2	3	2	1	j

IV. A) osztály.

Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
Ambrózy György	4	3	3	3	3	3	3	2	2	1	2	j
Baeck Jenő	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2	1	j
Braun Gusztáv	2	2	2	3	3	1	2	3	2	2	2	f
Cserjesi József tdjm.	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
5	Czettel Imre	3	2	3	3	1	3	3	4	4	3	2	i
	Ehrenreich Dániel	3	2	2	2	2	2	1	1	3	2	2	f
	Farkas László ftdjm.	3	3	3	3	3	2	2	3	1	2	1	f
	Feleki Rezső tdjm.	2	3	3	3	2	2	3	3	1	2	2	f
	Flesch Dezső	2	2	1	1	2	2	2	3	2	2	1	f
10	Frankfurt József tdjm.	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	2	f
	Glücksmann Manó	3	3	3	3	3	1	2	2	2	1	1	f
	Grimm Győző	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f
	Gross Sándor	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	1	j
	Gruber Ernő	2	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
15	Györgyi Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Halász János tdjm.	1	2	3	3	1	2	2	3	1	1	1	f
	Havlicsek István	4	4	4	4	4	3	3	3	3	2	2	i
	Hegyi Ferenc					K i m a r a d t							
	Hehn János ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
20	Hellebrandt Andor ftdjm.	1	2	2	3	2	1	2	2	1	2	1	f
	Herr József	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Hrdkó Árpád ftdjm.	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Huber Miklós	2	2	3	3	2	2	2	3	3	2	1	f
	Josephi Viktor tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
25	Kedvessy Ferenc	3	3	1	1	3	1	1	1	1	1	1	f
	Keller Gyula	2	2	2	3	1	1	2	1	2	1	1	f
	Kertész Miklós tdjm.	3	2	3	3	3	2	4	3	2	1	2	j
	Kirner Zoltán	2	2	3	3	3	2	2	3	2	1	1	f
	Klaudy József tdjm.	3	2	3	3	2	2	3	3	2	2	1	f
30	Klopfer Károly	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	f
	Kohn Mór tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Kontur Imre	4	3	3	4	3	3	4	4	4	2	2	i
	Kovácsics Máté tdjm.	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	f
	Ledermann Pál	2	1	2	2	1	1	1	2	3	2	1	f
35	Littmann Lajos	3	3	3	3	3	3	3	3	4	fm.	2	j
	Münz István	3	2	3	3	2	2	2	3	3	2	2	f
	Nagy Károly tdjm. ö. d.	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	f
	Paulay Ede tdjm.	3	3	3	3	1	2	2	2	3	fm.	2	f
	Peininger Walter	1	1	2	3	1	1	1	1	3	2	2	f
40	Perlesz Richárd	3	3	3	3	3	2	2	3	2	3	2	f
	Petschauer László	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1	f
	Révész Pál tdjm.	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2	1	f
	Róth Sándor	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	f
	Rudnyánszky Sándor tdjm.	2	2	2	3	1	1	1	3	2	2	1	f
45	Schulz József	2	2	3	3	2	1	1	3	2	2	1	f
	Schwartz Imre tdjm.	1	2	1	2	1	2	2	3	3	2	1	f
	Stern Miklós	3	3	3	3	1	2	2	3	3	2	2	f
	Szabó Ferenc	3	3	4	4	3	3	3	3	3	2	1	i
	Szántó Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
50	Székely Tibor	2	1	1	1	2	2	2	3	3	2	1	f
	Szőke Imre	2	3	3	3	3	1	2	2	1	fm.	1	f
	Tóth Ferenc tdjm.	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2	1	f
	Urbányi Gusztáv	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Várady Zoltán	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f

IV. B) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Adamszky Elemér	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2	1	j
	Alber Rezső	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Auer István tdjm.	2	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1	f
	Blau Ernő	1	2	1	2	1	1	1	1	2	2	1	f
5	Boda Géza ftdjm.	3	3	3	3	2	1	2	3	3	2	1	f
	Bogoszávlyevits Miklós	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Budai István tdjm.	1	3	3	3	1	1	1	1	2	2	1	f
	Dietzl Ottó	3	2	2	1	2	1	2	3	3	3	1	f
	Eckardt Frigyes ftdjm.	2	3	2	3	2	1	2	3	3	2	1	f
10	Eisler Imre	3	3	3	3	2	2	2	3	4	2	2	j
	Erős Géza	2	2	3	3	2	2	2	3	3	3	1	f
	Fellner István	3	3	3	3	2	2	2	3	2	3	1	f
	Führer László	3	2	3	3	2	1	3	3	3	3	2	f
	Gfellner Antal	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	f
15	Goldberger László	2	3	3	3	2	3	2	3	2	3	1	f
	Güttler Károly	Kimaradt											
	Haasz Lipót	3	2	1	3	2	1	2	3	3	3	2	f
	Hanusz László tdjm.	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2	1	f
	Hergár Viktor	3	2	3	3	3	1	1	2	2	2	1	f
20	Himler Géza	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	f
	Hrauda Ottó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Jóna István	3	4	4	3	2	3	4	2	2	3	2	i
	Káldor Ernő	2	3	2	2	2	2	3	3	3	3	1	f
	Kiszer Aladár	3	3	3	4	3	2	3	3	3	3	1	j
25	Kovács Géza tdjm.	2	2	3	3	1	1	2	2	3	2	1	f
	Kovács István tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Léderer József tdjm.	2	2	3	3	1	1	1	2	3	2	1	f
	Lehofer János	3	3	4	4	3	2	3	2	3	2	1	i
	Lichtmann István	3	2	2	3	2	2	3	3	3	2	2	f
30	Lojkovics Erik	3	3	3	2	2	1	1	2	3	3	1	f
	Medveczky Albert	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Oreskovics Kornél	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	f
	Pap Ervin tdjm.	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1	f
	Partl Lajos	2	3	3	3	2	1	1	1	3	2	1	f
35	Pásztory István	3	2	3	3	2	2	3	2	2	2	2	f
	Riedl Zoltán	2	2	2	3	1	1	2	3	3	2	1	f
	Ritter József	2	3	1	3	3	2	2	2	2	—	1	f
	Rötzer István	1	3	2	3	2	1	2	3	1	2	1	f
	Schaeffer Viktor	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	1	f
40	Schiller Miklós	1	2	2	2	1	1	1	2	3	2	1	f
	Schwarz Imre	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Sebestyén Tibor tdjm.	3	2	2	3	2	3	2	3	3	1	1	f
	Stadler György	Kimaradt											
	Steiner Jenő	2	2	3	3	2	2	2	3	3	2	1	f
45	Szabó István	3	2	2	3	1	3	2	3	3	3	2	f
	Szabó László	3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2	f
	Szalai Gyula ftdjm.	4	3	3	3	2	3	4	3	2	3	2	i
	Szántó Imre	2	3	3	3	2	2	2	3	3	3	1	f
	Szőke Andor tdjm.	2	2	3	3	2	2	2	3	2	3	1	f
50	Sztreha Dezső	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2	f
	Szücs Rezső	2	3	3	3	2	2	3	2	2	1	1	f
	Tokody Béla	2	3	4	3	3	2	3	3	1	1	1	j
	Varga Lajos tdjm.	2	3	4	4	3	3	3	3	2	2	1	i
	Vass József	1	2	2	2	1	3	2	2	2	2	1	f
55	Vastag Antal	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	f
	Walser László	1	2	2	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Weisz Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	f
	Witz Ferenc	1	1	3	3	2	2	2	3	3	1	1	f

V. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Vegytan	Természetrajz	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Bajkay Pál	Kimaradt											
	Biró György tdjm.	2	2	2	2	1	3	1	2	3	1	1	f
	Braun Sándor ftdjm., ö. d.	1	3	2	2	1	1	1	1	2	2	1	f
	Büki Pál tdjm.	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	f
5	Czverli Ernő ftdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Drechsler János ftdjm.	2	2	1	2	2	1	2	2	3	1	1	f
	Éles József	2	3	3	3	2	3	1	2	1	2	1	f
	Erőss György tdjm.	2	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1	f
	Felberbauer József tdjm.	1	3	3	2	2	2	1	2	1	1	1	f
10	Fetth Géza ftdjm.	2	3	2	3	2	2	2	3	2	2	1	f
	Fleiszig Gábor ism.	3	3	3	3	2	3	1	3	1	2	1	f
	Fuchs Károly	2	3	3	2	3	3	1	3	2	2	1	f
	Gaal József	Kimaradt											
	Galgóczy Sándor tdjm.	2	3	2	2	1	2	1	2	1	2	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Vegytan	Természetrajz	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
15	Garai Károly tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Gelléri István	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Haasz Géza tdjm.	2	3	2	3	2	2	1	3	2	2	1	f
	Halmai József	3	3	2	3	3	3	2	3	3	fm.	1	f
	Haraszti József	3	3	3	4	3	3	2	4	3	1	1	i
20	Hegedüs László tdjm.	3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	f
	Horvát Ármin ftdjm.	2	3	3	3	3	2	1	2	2	1	1	f
	Jankó Béla	3	3	3	3	4	3	2	3	3	1	2	j
	Kaufmann Ferenc	2	3	3	3	2	1	1	3	3	2	1	f
	Kellner Géza	2	3	2	3	2	2	2	2	3	2	1	f
25	Kiss Tibor tdjm.	2	2	2	2	2	1	1	1	2	1	1	f
	Klein Miksa	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1	1	f
	Konrád Antal	Kimaradt											
	Lebovits Gyula tdjm.	1	2	1	2	1	2	1	2	3	1	1	f
	Léderer Pál tdjm.	2	3	2	3	2	1	1	1	3	2	1	f
30	Manheim Ernő	3	3	2	3	2	1	1	1	3	2	2	f
	Martinek István	3	3	3	3	3	3	2	3	4	2	2	j
	Miakits Ernő	1	3	3	3	2	2	1	3	3	1	1	f
	Miskey Gyula	Kimaradt											
	Molnár Béla tdjm.	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2	1	f
35	Molnár Géza	2	3	1	1	2	1	1	1	2	2	1	f
	Nádas László tdjm.	1	3	2	2	2	1	1	2	1	1	1	f
	Pál László	Kimaradt											
	Pirkner Lajos	3	3	2	3	3	3	1	3	3	fm.	2	f
	Pixa Rezső	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	f
40	Schmidt József	2	3	3	3	3	3	1	3	3	2	1	f
	Schramkó Gyula	Vizsgálatlan											
	Schumitzky József	3	3	3	3	3	3	1	3	1	2	2	f
	Seffer István	3	3	2	2	2	3	2	3	3	2	1	f
	Selmeczi Ferenc	2	2	2	2	2	2	1	2	3	2	1	f
45	Singer Gyula ftdjm.	2	3	1	3	2	3	1	3	3	1	1	f
	Sólymossy Dezső tdjm.	2	3	2	3	2	2	1	2	2	1	2	f
	Somlyó Antal	2	3	2	3	1	2	1	3	3	fm.	1	f
	Sorg Jenő	3	3	3	1	3	3	1	3	3	2	1	f
	Spitzer György	Kimaradt											
50	Steiner Árpád ism.	4	4	3	4	4	4	2	4	2	3	2	n
	Strausz László tdjm.	2	3	3	3	3	1	1	2	1	1	1	f
	Székely György	3	3	2	3	3	3	2	3	3	2	1	f
	Szmetana István	1	3	3	3	2	3	1	3	2	2	1	f
	Szőke Pál ism.	1	3	3	3	3	3	1	3	2	1	1	f
55	Szpirer Rezső	Vizsgálatlan											
	Teller Jakab	3	3	1	3	4	3	2	3	1	1	1	j
	Theisz Károly	2	3	2	3	2	2	2	3	2	2	1	f
	Thoma István ftdjm.	2	3	1	3	3	3	2	3	3	2	1	f
	Tőkés Elemér	1	3	2	2	2	3	1	1	2	2	2	f
60	Végmann Antal tdjm.	3	3	2	3	2	3	1	3	3	2	1	f
	Winkle Nándor	2	2	2	3	3	2	1	1	2	1	1	f
	Wukschitz Frigyes ism.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Zelinka Alajos	2	3	3	3	3	2	2	3	1	1	1	f
	Zilzer Gyula ism.	3	3	3	3	3	3	2	3	1	fm.	2	f

VI. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Vegytan	Természetrajz	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Bappert József	2	3	1	3	3	1	1	2	2	2	2	1	f
	Barta György	2	3	3	3	3	4	2	4	3	3	1	2	i
	Békássy Imre	1	3	2	3	2	2	1	3	3	3	2	1	f
	Benedict János	2	3	2	2	2	3	2	1	1	1	1	2	f
5	Bentz Jenő ftdjm.	3	3	2	4	4	3	1	4	4	1	fm.	1	i
	Berger István	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2	f
	Berger János	3	3	1	3	3	3	1	3	3	3	2	1	f
	Bezák Tibor	3	4	3	3	4	3	2	3	3	3	1	2	i
	Dévos Rezső	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	f
10	Diener Gusztáv ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f
	Eisvogel Ernő	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	f
	Fedorcsák Aladár	3	3	4	4	3	4	3	4	4	3	2	2	i
	Gerő Marcel	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Goldenberg Tivadar	3	3	2	3	3	3	2	3	3	4	2	1	j
15	Gorjup Ferenc	Vizsgálatlan												
	Grünberger Andor	3	3	3	3	2	3	1	2	3	3	2	1	f
	Heténvi Loránd	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Izsákovits Ernő	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	1	f
	Jordán Richárd	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	f
20	Károly Lajos	1	1	3	3	2	3	1	2	2	3	1	1	f
	Koszits Szilárd	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Kováts Albert tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	f
	Lajta Alfréd tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	1	f
	Láng József ftdjm. ö. d.	2	2	2	3	1	2	1	2	2	2	1	1	f
25	Lehofer Jenő	3	3	3	3	3	3	1	3	3	2	1	1	f
	Lilienthal Gyula	Kimaradt												
	Lojkovits Lajos tdjm.	3	2	3	3	2	2	1	2	2	2	2	1	f
	Magyar Antal ftdjm.	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	f
	Mann Ernő tdjm.	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
30	Matzner Árpád ftdjm.	2	3	3	3	3	3	1	3	3	2	2	1	f
	Müller Pál	3	4	3	3	3	2	2	2	2	3	1	1	j
	Paumkirchner Ferenc tdjm.	2	2	1	3	2	1	2	2	2	2	1	1	f
	Pfeiffer István tdjm.	3	2	3	3	2	2	1	2	1	2	2	1	f
	Pfeifer Miklós	2	3	3	3	2	3	2	4	4	4	2	1	i
35	Pink Béla ftdjm.	2	3	3	3	2	2	1	3	3	3	1	1	f
	Platschek László	Kimaradt												
	Pürner József	2	3	2	2	3	3	2	2	3	3	2	1	f
	Remenyik Tibor	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Rieger István	2	3	1	2	2	1	1	2	2	3	1	1	f
40	Rosenfeld Ernő	3	3	2	3	3	2	1	2	3	2	3	1	f
	Scheder Gyula ftdjm.	4	4	4	4	4	4	3	4	3	3	1	2	i
	Schein Vilmos	2	2	1	3	3	2	1	2	2	3	2	1	f
	Simon Ferenc	2	3	2	3	3	3	3	2	2	3	2	1	f
	Straub Lajos	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f
45	Szinek Lajos	1	3	3	3	2	3	1	2	3	4	3	1	j
	Toronyi Gyula	Kimaradt												
	Tóth Elemér	Vizsgálatlan												
	Ullmann Jenő	3	3	3	3	3	3	1	3	3	3	3	1	f
	Villányi János	Kimaradt												
50	Vlaszák István ftdjm.	3	4	3	4	3	4	3	4	4	3	1	2	i

VII. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Barcza Lajos	2	2	3	2	2	3	3	3	3	2	2	1	f
	Benedek Imre	2	2	2	3	1	2	3	3	2	3	3	1	f
	Benes J. György	2	2	1	2	1	2	2	2	2	3	3	1	f
	Bessenyei József	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	f
5	Bleyer Pál	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Boroevits István	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	f
	Burg Ervin	2	2	2	1	1	3	2	3	3	2	3	2	f
	Csillag Ernő	1	2	2	1	2	2	2	2	3	3	2	1	f
	Czettel Vilmos tdjm.	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	f
10	Delmár Tivadar	3	3	3	4	3	2	3	3	3	3	fm.	1	f
	Detáry János tdjm.	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	1	1	f
	Dobrovolna Dezső tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Feldmann Aladár	2	2	2	1	1	3	2	3	3	3	2	1	f
	Fleischmann László	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
15	de Fries Károly	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	f
	Glasner Béla	3	3	3	3	2	2	3	2	2	3	3	1	f
	Grimm Béla	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	f
	Halmos Ármin ism.	1	3	2	3	3	3	3	3	4	2	1	2	j
	Horvát Sándor	2	3	4	4	3	4	4	3	3	3	3	1	j
20	Karaszek Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Kauser János	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	f
	Kautzky Tivadar	3	2	3	3	2	3	3	3	2	1	2	1	f
	Klein István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Krausz Sándor	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
25	Krell Sándor ftdjm.	2	3	3	2	3	2	3	1	1	2	2	1	f
	Kuhn Ferenc tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Lakos László	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Leheti Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f
	Mádai István tdjm.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
30	Marer Lajos	2	3	3	2	2	1	3	2	1	1	fm.	1	f
	Mayr József	2	2	2	2	1	2	2	2	2	3	2	1	f
	Német Kornél tdjm.	3	2	3	3	2	2	3	2	2	1	2	1	f
	Obendorfer Rezső	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	1	1	j
	Oldal Géza tdjm.	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	1	1	j
35	Preysz Tibor	3	2	2	2	2	3	3	3	3	3	1	1	f
	Reiner István	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Roth Péter	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Rotholcz Frigyes	2	2	2	3	3	4	3	3	3	2	3	1	j
	Rumi Pál tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
40	Schaeffer Károly	2	2	2	1	1	2	3	3	3	3	2	1	f
	Schmuck Géza tdjm.	1	1	2	2	1	2	1	1	2	3	1	1	f
	Selmeczi Antal	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Simonffy Imre ftdjm.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	f
	Steinhardt Géza	2	3	2	2	2	3	2	3	3	3	3	1	f
45	Szenes Pál	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Szentesi Elemér tdjm. ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Vajk Ernő	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f
	Vass Gyula tdjm.	1	2	2	2	1	2	1	1	2	3	2	1	f
	Verő Béla	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	2	f
50	Vidor János	2	1	1	1	2	2	1	2	2	3	2	1	f

VIII. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Bölcészet	Tornázás	Magaviselet	Előmenetel
	Barcza Imre	2	3	2	2	3	2	2	3	3	2	2	1	é
	Berger Imre ftdjm.	1	2	2	1	2	3	2	3	3	1	1	1	é
	Brucker Árpád	3	3	3	4	3	2	2	2	3	3	2	1	j
	Burián Ákos	3	2	3	3	2	2	1	2	3	3	1	2	é
5	Eichner Tibor tdjm.	1	2	3	3	3	3	2	1	2	1	1	1	é
	Eisler Pál	2	1	3	2	2	2	2	3	3	1	1	1	é
	Ember Béla tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	fm.	1	é
	Fürst Géza tdjm.	2	1	2	1	2	2	1	2	2	1	2	1	é
	Gerő László	2	2	3	3	2	3	3	2	3	3	2	1	é
10	Grünfeld Lajos	2	2	3	2	1	2	2	2	3	2	2	1	é
	Hajnal Nándor	3	3	3	3	1	3	3	3	3	3	fm.	1	é
	Heckenast Frigyes	2	3	1	2	3	2	2	2	3	2	2	1	é
	Herlinger Soma	2	3	2	3	3	3	3	4	3	3	3	2	j
	Hokkes László ftdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	fm.	1	é
15	Hollósi József	2	1	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1	é
	Jordán Vilmos	3	3	3	3	3	3	2	1	2	2	2	1	é
	Kanczler József tdjm.	2	2	2	3	2	2	1	1	2	1	2	1	é
	Kosztkievicz Ferenc	2	3	3	3	2	3	2	2	3	3	1	1	é
	Lederer Oszkár	2	2	1	3	2	3	2	2	3	3	2	1	é
20	Lindmayer Jenő ftdjm.	1	2	3	3	2	2	2	2	1	2	1	1	é
	Nagy Rezső	2	2	3	3	3	2	2	2	1	3	1	1	é
	Pamer Imre	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	1	1	é
	Paumkircher Károly tdjm.	3	3	3	3	3	2	2	1	1	2	1	1	é
	Pető József tdjm.	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	é
25	Pogány László	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1	é
	Polgár László	1	1	3	3	2	2	2	3	3	1	2	1	é
	Pollak Andor tdjm.	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	fm.	1	é
	Révész György tdjm.	1	1	3	1	1	1	1	1	2	1	2	1	é
	Róna Pál	2	2	1	3	1	3	2	3	2	3	2	1	é
30	Schweitzer Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	é
	Sorg Antal	2	1	3	2	1	2	2	3	3	2	2	1	é
	Szende Oszkár	Kimaradt												
	Tscherne László	1	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	1	é
	Vajda Béla	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	fm.	1	é
35	Weber Róbert	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	é
	Veisz László	2	2	2	3	2	1	2	2	1	2	1	1	é
	Zigány Ferenc tdjm.	1	2	3	3	3	2	1	1	1	2	2	1	é

Az érettségi vizsgálat.

Az idei érettségi vizsgálatra a folyó tanév VIII. osztályának 34 rendes és 3 magántanulója jelentkezett.

Az érettségi vizsgálatok írásbeli részét 1914 május hó 18., 19. és 20. napjain tartottuk.

Az írásbeli vizsgálatra a szaktanárok részéről fölterjesztett tételek közül a tankerületi kir. főigazgató úr a következőket jelölte ki:

I. A magyar nyelv és irodalomból.

A magyar műballada fejlődése, főképen Arany balladái.

II. A német nyelvből.

1. An der Schwelle des Lebens. (Ein Brief.)
2. Mikes levele. (Fordítás).

III. A mennyiségtanból.

Algebra: Valaki 10.000 koronás kölcsönt 20 egyenlő évi részletben fizet vissza. A törlesztés első részlete a kölcsöntelvételtől számított 1 év mulva esedékes. Kamatláb 6%. Mennyi az évente fizetendő összeg? Ha a 12-ik törlesztés lefizetésének napján a kamatlábat leszállítják $5^1/_2$%-ra, mennyi lesz azontúl a még 8 éven át fizetendő összeg?

Geometria: Valamely háromszögnek ismerjük szögeit (α, β, γ) és ismerjük a háromszög köré írható kör sugarát (r). Határozzuk meg azon háromszög oldalait és szögeit, amely háromszög csucsai az eredeti háromszög magasságainak talppontjai.

Alkalmazzuk az eredményeket arra az esetre, midőn $r = 22$ $^m/_m$, $\alpha = 54^0\ 22'$ $\beta = 73^0\ 35'$, $\gamma = 52^0\ 3'$.

A vizsgálat eredménye.

Az írásbeli vizsgálat eredménye:

Magyar	11	jeles,	12	jó, 14	elégséges, — elégtelen.
Német	8	»	16	» 13	» — «
Mennyiségtan	8	»	11	» 15	» 3 «

Az írásbeli érettségi alapján szóbelire bocsáttatott 37.

Dr. Demeczky Mihály m. kir. udvari tanácsos, egyetemi nyilvános rendes tanár úr elnöklete alatt a szóbeli érettségi vizsgálatokat június 2., 4., 5., 6., 9. és 10-én tartottuk a következő eredménnyel: jelesen érett 6, jól érett 20, érett 9 tanuló. 2 tanuló egy-egy tárgyból két hónap mulva javító érettségire utasíttatott

XII.

Segélyezések és jutalmak.

a) Scitovszky-alapítvány.

Az alapítvány történetét és rendeltetését az 1880-iki Értesítő közli.

A 170 K-t kitevő kamatból 45 szegénysorsú tanuló számára 80 könyvet vásároltunk.

b) Szilágyi István-féle alapítvány.

Ezen alapítványból az *f)* pont alatt említett segélydíjakon kívül 60 K összegből 25 szegény tanuló számára ugyanannyi tankönyvet vettünk.

c) Felvételi díjak.

E díjakból fordítottunk

segélykönyvekre	457·52	koronát.
az ifjúsági könyvekre	595·67	«
zeneművekre	76·88	«
kézügyességi szerekre	236·75	«
összesen ...	1366·82	koronát.

d) Szemléltető előadások látogatása.

Szemléltető előadások látogatására fizetett 683 tanuló	683.—	koronát,
mult évi maradék ...	60·66	korona,
összesen ...	743·66	korona.
Ebből három Uránia-előadásra	480·—	koronát,
Diapozitív képekre	51·15	«
A tanulmányi kirándulás költségére	221·97	« 753·12 «

A többlet ... 9·46 korona a takarékpénztári könyvecske kamataiból térült meg.

e) Ösztöndíjak.

I. Ezen intézethez kötött ösztöndíjak.

1. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület 4000 alapítványának K 200 K kamatját Fürst (Faragó) Géza VIII. oszt. tanuló;

2. A »Királylátogatási emlék«-alapítvány 100 K kamatját Cserjesi Antal II. A) oszt. tanuló;

3. A Kralovanszky György-alapítvány 80 K kamatját Braun Géza V. oszt. tanuló;

4. Az Áldássy József-ösztöndíj 91 K 58 f kamatját Nagy Károly IV. oszt. tanuló;

5. Az »I. Ferenc József Ő Felsége névnapi emléke« alapítvány 22 K 92 f kamatját Láng József VI. oszt. tanuló;

6. Az Egyesült Budapesti Főv. Takarékpénztár-alapította 200 K-s ösztöndíját Kovács Albert VI. oszt. tanuló; és

7. A Mérő József-féle adomány 8 K 26 f kamatját Szentesi Elemér VII. oszt. tanuló kapta.

II. Külső ösztöndíjak.

A Bésán-féle 600 K-s ösztöndíjat Schmuck Géza VII. oszt. tanuló élvezte.

f) Szilágyi-féle segélydíjak.

Ebből az alapból egyenként 160 K-s segélyben részesültek: Spitz Miklós II. A), Víg Géza II. B), Hranda Ottó IV. B), Lederer József IV. B), Büki Pál V., Éles József V., Erőss György V., Horvát Ármin V., Lederer Pál V., Strausz László V., Paumkirchner Ferenc VI., Kuhn Ferenc VII. és Kanczler József VIII. oszt. tanulók.

g) A „Volt Tanítványok Egyesülete".

A Volt Tanítványok Egyesülete alapítványának 200 K kamatából a folyó tanévben 124 tanulót segélyeztünk rajzszerekkel, nevezetesen:

Osztály	I. A)	I. B)	II. A)	II. B)	III. A)	III. B)	IV. A)	IV. B)	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Tanulók száma ...	18	20	9	9	15	10	8	9	1	10	11	4	124

h) Segélyezések a Segélyalapból.

Bevételek:

Az 1912/13-iki Értesítőben feltüntetett maradvány	663·98	korona
A Segélyalap 1913. évi kamatja	499·87	«
A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület adománya	200·—	«
Összesen ...	1363·85	korona.

Kiadások:

Segélyben részesültek: Paumkirchner VIII. 20 K, Rumi VI. 20 K, Berkovits II. A) 20 K, Rumi VI, 20 K, Révész III. B) 20 K, Paumkirchner VIII. 20 K, Kiss Endre II. A) 20 K, Kanzler VIII. 10 K, Pollak VIII. 20 K, Miskey V. 20 K, Rumi VII. 10 K, Révész III. B) 20 K, Strausz V. 10 K, Rudnyánszky IV. A. 20 K, Pollak VIII. 20 K, Strausz V. 20 K, Paumkirchner VIII. 20 K, Kanzler VIII. 20 K, Westfried I. A) 20 K, Láng VI. 10 K, Erőss V. 20 K, Lederer V. 20 K, Galgóczy V. 10 K, Strausz V. 20 K, Nádas V. 20 K, Horvát V. 20 K, Nemes III. A) 20 K, Cserjesi II. A) 20 K, Spitz II. A) 20 K, Kiss II. A) 20 K, Láng VI. 20 K, Erőss V. 10 K, Strausz V. 10 K, Horvát V. 10 K, Nemes III. A) 10 K, Cserjesi II. A) 20 K, Galgóczy V. 20 K. Összesen ... ... 650·— korona.

Marad a jövő évi segélyezésre ... ... 713·85 korona.

A székesfővárosi IV. ker. községi főreáliskolában

az 1914—1915-iki iskolai évben használandó

TANKÖNYVEK JEGYZÉKE.

I. OSZTÁLY.

Mártonffy-Weszely. Módsz. magy. nyelvt., új helyesírással, 7. k. 1·60
Lehr-Riedl. Magyar olvasók., I. r. 7. kiad. . . . . 1·60
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv, I. rész, 2. kiad. . . . . 1·80
Jablonszky-Schwicker. Földrajz reálisk. I. oszt. szám. Kötve 2·—
Kogutowicz. Földr. iskolai atlasz, I. 10. kiad. . . . . 2·—
Beke Manó. Számt., 8. jav. kiad. 2·80
Kiss E. J. Geom. alakt., I—II. o. sz., 6. kiad. . . . . 3·50
Chinorány és Halmos. Természetrajz. . . . . 2.—
Vajda Pál. Magyar-német szépírási minták . . . . . —.80

II. OSZTÁLY.

Mártonffy-Weszely. Módsz. magy. nyelvt., 7. kiadás, új helyesírással . . . . . 1·60
Lehr-Riedl. Magyar olvasók. II. r., 6. kiad. . . . . 2·50
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv. II. rész . . . . . 1·80
Jablonszky-Schwicker. Földrajz, reálisk. sz., II. k. . . . . 2·50
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, II. r. 10. kiad. . . . . 2·40
Beke Manó. Számtan, 8. jav. kiad. 2·80
Kiss E. J. Geom. alaktan, I—II. oszt. sz., 6. kiadás. . . . . 3·50
Chinorány-Halmos. Természetrajz, II. k., 2. k. . . . . 2·40
Vajda Pál. Rondírás. . . . . —·80

III. OSZTÁLY.

Weszely. Rendsz. magy. nyelvt., 3. kiadás . . . . . 1·40
Lehr-Riedl. Magy. olvasók., III. rész, 4. kiad. . . . . 2·50
Mendlik-Bodnár. Francia nyelvkönyv, I. . . . . 1·—
Baróti-Csánki. Magyarorsz. története, I. r., 7. k. . . . . 1·50
Jablonszky-Schwicker. Földrajz, II. kötet. . . . . 2·50
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv, III. rész. . . . . 3·20
Beke Manó. Számtan, 8. jav. kiad. 2·80
Kiss E. J. Constr. planimetria, 3. kiadás, kötve. . . . . 2·—
Kemény F. Kísérleti physika . . 2·—
Kogutowicz. Földr. atlasz, III. r. 10. kiad. . . . . 1·60

IV. OSZTÁLY.

Weszely. Stilisztika, 7. kiadás . 2·40
Arany. Toldija (Lehr), 12. kiad. 2·—
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv, III. . . . . —·—
Mendlik-Bodnár. Francia nyelvkönyv, II. . . . . 2·80
Kemény F. Math. és physikai földrajz . . . . . 1·70
König-Beke. Algebra . . . . . 3·80
Kiss E. J. Constr. planimetria, 3. kiadás, kötve . . . . . 2·—
Baróti-Csánki. Magyarorsz. története, II. rész, 7. kiadás . . 2·—
Kogutowicz. Földr. iskolai atlasz, III. r., 10. kiadás . . . . . 2·—

V. OSZTÁLY.

Riedl. Rhetorika és rhet. olv., 7. kiadás . . . . . 2·60
Mendlik-Bodnár. Francia nyelvkönyv, II. . . . . 2·80
Ujházy László. Világtörténelem, I. r., ... 2·40
König-Beke. Algebra . . . . . 3·80
Szterényi H. Növénytan, 6. kiad. 3·—
Reichenhaller. Chemia, I. kötet, 3. kiadás . . . . . 2·—
Wagner. Geometria, 8. kiadás . 4·80
Miklós-Kaiblinger Német olv. IV. 3·40

VI. OSZTÁLY.

Riedl F. Poetika és poetikai olv. 6. kiadás . . . . . 3·—
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv . . . . . 2·80
Theisz. Francia olvasó- és gy. k., II. r., 2. k. . . . . 2·—
Ujházy L. Világtörténet, II. r. . 4·—
König-Beke. Algebra . . . . . 3·80
Wagner. Geometria. 8. kiadás . 4.80
Lutter. Szorszámok. 15. kiadás . 2·40
Báthory. Állattan a gimn. és reáliskolák felsőbb oszt. számára, 2. kiadás . . . . . 4·—
Reichenhaller. Chemia, II. kötet, 3. kiadás . . . . . 2·—
Kiss E. J. Ábráz. geometria, I., 2. kiadás . . . . . 1·50

VII. OSZTÁLY,

Horváth Cyrill. Irodalomtörténet, 3. kiad. . . . . 7·—
Miklós. Német olvasókönyv. . . 3·40
Theisz. Francia olvasókönyv, II. 3·—
Schmidt-Mocnik-Lévai. Algebra, 13. kiadás . . . . . 3·80
Wagner. Geometria. 8. kiadás . 4·80
Lutter. Szorszámok. 15. kiadás . 2·40
Kiss E. J. Ábrázoló geom. II., 2. kiadás . . . . . 1·50
Szijártó M. Kísérleti fizika, I. r., 2. kiadás . . . . . 3·40
Reichenhaller. Chemia. III. rész, 3. kiadás . . . . . 2·—
Ujházy L. Világtörténet, III. rész 3·40
Harrach. Goethe, Hermann u. Dorothea, 2. kiadás . . . . . —·60

VIII. OSZTÁLY.

Horváth Cyrill. Irod. tört. 3. kiad. 7·—
Miklós. Német olvasókönyv . . . 3·40
Macher E. Francia olvasók II. . 3·—
Kornis Gyula. Lélektan és logika. 320
Ujházy L. Magyarország oknyomozó története . . . . . 3·40
Schmidt-Mocnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás . . . . . 3·20
Wagner. Geometria. 8. kiadás . 4·80
Lutter. Szorszámok. 15. kiadás . 2·40
Szijártó M. Kísérleti fizika, II. r. . 2·80
Kiss E. J. Ábr. Geom. III. r., 2. k. 1·50
Segédk.: *Szinnyei.* A magy. ny. rendszere. 6. kiad. . . . . 1·—

XIV.

Intézetünk fegyelmi szabályai.

1. Minden tanuló köteles saját vallása isteni tiszteletein és gyakorlatain részt venni. Elmaradását rendes módon igazolnia kell.

2. A tanuló köteles az intézet minden egyes tanára iránt tisztelettel viseltetni, figyelmeztetésükhöz alkalmazkodni, tanácsaikat követni és rendeleteiknek engedelmeskedni. A tisztelet külső nyilvánulása az osztályban felállás, egyebütt hallgatag köszönés kalaplevétellel.

3. Minden tanuló szeresse tanulótársait, hogy azok is viszont szeressék és becsüljék.

4. Ha bárki úgy érzi, hogy tanulótársa megsértette, akkor kerüljön el minden személyes visszatorlást, hanem terjessze ügyét osztályfőnöke elé.

5. Ha több tanulónak van panasza, csak egyenként jelenhetnek meg osztályfőnökük s ha szükséges, az igazgató előtt.

6. A tanuló az iskolában tisztán öltözve, az előírt író- és tanszerekkel ellátva, egy negyedórával a tanítás kezdete előtt tartozik megjelenni.

7. Olyan tárgyakat, melyekre az iskolában szükség nincs, odahozni nem szabad.

8. Tilos a tanulónak könyveit, szereit, vagy egyéb tulajdonát az iskolában eladni, vagy mást érte becserélni.

9. Az iskolai bútorokat, falakat megrongálni vagy bepiszkítani, valamint a tantermekben vagy a folyosókon szemetet elszórni tilos. Az okozott kárt köteles a tanuló megtéríteni és ha azt rosszakarattal szándékosan követte el, még fegyelmi büntetésben is lesz része.

10. A tantermekben a tanulók lehetőleg zajtalanul járjanak.

11. Az egyes leckeórák között 10 percnyi szünet van, amikor a tanulók a termet elhagyhatják, de 10 perc elmultával kötelesek azonnal visszatérni.

12. Egyik tanteremből a másikba, vagy a leckeórák befejezése után, mikor az intézetből távoznak, a tanulók a meghatározott módon, a legnagyobb rendben tartoznak menni.

13. Ha két osztály a lépcsőn találkozik, az az osztály bocsátandó előre, mely felsőbb emeletről jön. Egyes tanuló mindenkor megvárja az osztály elvonulását.

14. Az épület előtt, vagy a folyosókon ácsorogni nem szabad.

15. A tanulónak az intézeten kívül is, mindenütt és mindenkivel szemben, művelt emberhez méltóan kell viselkedni.

16. Tanulónak dohányozni, szülői kíséret nélkül vendéglőbe, kávéházba járnia tilos.

17. A tanulók semmiféle, az intézeten kívül álló társulatnak vagy egyesületnek tagjai nem lehetnek; igazgatói engedély nélkül sem az intézetben, sem azon kívül gyűléseket nem tarthatnak.

18. Egyetlen egy leckeórát sem szabad a tanulónak igazolatlanul elmulasztani.

19. Előrelátható akadályozás esetén a tanuló szüleinek, vagy azok helyettesének írásbeli kérelme alapján tartozik az elmaradásra engedélyt kérni és pedig egy órára attól a tanártól, kinek legközelebb leckéje lesz, egy napra az osztályfőnöktől, több napra az igazgatótól.

20. Ha a tanuló leckeórát mulaszt, tartozik elmaradását az iskolában való első megjelenésekor az osztályfőnökénél, a szülőitől vagy helyettesétől hozott igazolvánnyal, vagy ha az elmaradás oka betegség volt és a tanulót orvos kezelte, orvosi bizonyítvánnyal kimenteni. Ha az akadály vagy betegség három napnál tovább tart, a tanuló szülei, vagy azok helyettesei kötelesek azt az intézet igazgatójánál bejelenteni.

21. Ha a tanuló, vagy valamelyik vele együtt lakó hozzátartozója ragályos (fertőző) betegségbe esik, a tanuló addig tartozik az iskolából távolmaradni, míg a hatósági orvos meg nem engedi, hogy újból iskolába jöjjön.

22. Azt a tanulót, aki igazolatlanul, habár szakadozottan is, annyi órát mulaszt, amennyi a heti órák összege, azt az intézetből kilépettnek tekintjük.

23. Testi fogyatkozás miatt csupán a testgyakorlás alól menthető fel a tanuló, az intézeti orvos véleménye alapján. E tárgyban az igazgatónál a tőle meghatározott időben kell jelentkezni.

24. Aki valamely rendkívüli tárgy tanulására jelentkezett és arra felvétetik, az iskolai év folyamán tartozik arra járni.

25. A félévi értesítőt, amelyet a tanulók január hó végén kapnak, vagy az évközben kapott intőt a tanulók kötelesek szülőiknek vagy gyámjuknak aláírás végett bemutatni. Az értesítőt a szállásadók nem írhatják alá. Az aláírt értesítőt köteles a tanuló a második félév első előadási napján az osztályfőnöknek átadni.

26. Az a tanuló, ki e fegyelmi szabályok ellen vét, büntetés alá esik, amely esetleg az intézetből való kizárás is lehet.

XV.

Tudnivalók a jövő iskolai évre.

I. A tanulók felvétele.

Az iskolai év szeptember 1-én kezdődik és a következő év június hó végéig tart.

A tanulók beiratása a tanév végén, június hóban és ha a felveendő szám be nem telt, szeptember hó 1., 2. és 3. napján történik: az első két nap csupán és kizárólag helybelieknek van szánva. Azon tanulóknak, kik a tanév végén, június hóban felvétettek, a jövő tanév elején szeptember 4-én az osztályfőnöknél személyesen kell jelentkezniök.

Az I. osztályba az 1883: XXX. t.-c. I. fej. 10. §-a értelmében rendszerint csak oly növendékek vétetnek fel, akik életük kilencedik évét már betöltötték, de 12 évesnél nem idősebbek és nyilvános népiskolából nyert bizonyítványt mutatnak elő, hogy a népiskola alsó négy osztályát jó sikerrel végezték, vagy külön felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mértékű képzettséggel bírnak. A felvételkor tartozik a növendék születési bizonyítványát okvetlenül bemutatni és ezenkívül a községi vagy kerületi tiszti orvos által kiállított bizonyítvánnyal igazolni, hogy utolsó beoltása óta még nem mult el 10 év.

Tizenkét évesnél idősebb tanuló felvétele fölött a tanári testület határoz.

A felsőbb osztályokba a felvétel a megelőző osztály sikeres végeztétől függ s az erről tanuskodó nyilvános reáliskolai bizonyítvány alapján történik. Minden tanuló, aki felvétel végett ezen intezetnél először jelentkezik, tehát olyan is, aki évközben valamely más intézetből kíván átlépni, keresztlevelét, illetőleg születési bizonyítványát okvetlenül bemutatni tartozik, hasonlóképen köteles a védhimlőoltásról, illetőleg az újraoltásról szóló bizonyítványt felmutatni.

Azon tanulók, akik nyilvános gimnáziumból vagy polgári iskolából akarnak az intézetbe felvétetni, kötelesek augusztus 31-én felvételi vizsgálatot tenni.

Minden tanuló a felvételre személyesen, atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azok valamely külön megbízottja kíséretében tartozik az igazgatónál jelentkezni.

II. A felvételi díj és tandíjfizetés.

A székesfővárosi közs. reáliskolába járó minden tanuló felvétele alkalmával 12 korona felvételi díjat tartozik fizetni; ezen díj alól általában senki sem, tehát a tandíjmentesek sem mentetnek fel. Az árvaházak növendékei, valamint a fővárosi tápdíjasok, amennyiben ebbeli minőségüket a felvétel alkalmával hiteles okmánnyal igazolják, e felvételi díj fizetése alól mentesek.

A székesfővárosi közs. reáliskoláknál az évi tandíj 80 korona, amely négy egyenlő részletben fizetendő. Az első részlet a felvétel alkalmával, a második részlet december 1-én, a harmadik részlet március 1-én, a negyedik részlet május 1-én esedékes, a fizetés határideje pedig az illető hónap 5-ig tart.

Azon tanuló, aki az esedékes tandíjrészletet ezen megszabott határidőig az igazgató kezéhez le nem fizette, az iskolából azonnal eltávolítandó.

III. A tandíjmentesítés.

A tandíjfizetés alól való felmentés jogát a székesfővárosi tanács, utólagos jóváhagyás fenntartása mellett, az igazgatóságra ruházza.

A tandíjmentesítés az egész iskolaévre történik — egész vagy fél tandíjmentesség alakjában — következő eljárás mellett:

Az igazgatóság már a beíratás alkalmával a legutolsó iskolai bizonyítvány és adózásra vonatkozó okmány alapján határozza meg, hogy az illető tanuló az egész vagy féltandíj elengedésére tarthat-e igényt?

A tandíjmentesítés az egész iskolaévre történik, még pedig a következő eljárás mellett:

a) A tandíjmentesség elbírálásához szükséges és a beiratás alkalmával bemutatandó okmányok, nevezetesen a legutolsó iskolai bizonyítvány és *adózásra vonatkozó okmány* alapján az igazgató már a beírásnál határozza meg, hogy az illető tanuló, az alább pontosan meghatározott feltételek alapján az egész vagy a féltandíj elengedésére igényt tarthat-e?

b) Tandíjkedvezmények csak egész vagy féltandíjmentesség alakjában engedélyezhetők.

c) Az egész iskolaévre eső tandíj fizetése alól csak oly tanuló menthető fel, aki a megelőző iskolai időszakban szabályszerű magaviselet mellett legalább átlagos jó előmenetelt tanusított s akinek szülője (vagy a tanuló után a gyám) a tanév megkezdésekor folyamatban lévő közigazgatási évre nem több, mint 30 korona egyenes állami adóval (bele nem számítva a pótadókat) van megróva.

d) Átlagos jó előmenetelű az a tanuló, akinek iskolai bizonyítványában vagy időszaki értesítőjében a felsőbb osztályba való fellépésénél irányadó rendes tantárgyakból az «elégséges» érdemjegyek száma nem több az ennél jobb érdemjegyek számánál.

e) Azok a tanulók, akik a *c)* és *d)* pontban körülírt előmenetelnél gyengébb, de még elégséges előmenetelt tanusítanak, amennyiben a fent felsorolt többi kelléket igazolják, féltandíjmentességben részesíthetők.

f) Hasonlókép csak a tandíj felének fizetése alól menthetők fel azok a tanulók, akiknek szülei (vagy a tanuló után a gyám) az *iskolaév megkezdésekor folyamatban levő közigazgatási* évre 30 koronánál több, de 60 koronát meg nem haladó egyenes állami adóval (bele nem számítva a pótadókat) vannak megróva, amennyiben az illető tanulók szabályszerű magaviselet mellett legalább átlagos jó előmenetelt tanusítanak.

g) A székesfőváros szolgálatában álló alkalmazottak, a fővárosi nyugdíjasok és kegydíjasok, továbbá a nyilvános középiskolai és szakiskolai tanárok, vagy népiskolai tanítók gyermekei és árvái, nemkülönben az árvaházi növendékek és a fővárosi tápdíjasok, amennyiben ebbeli minőségüket igazolják, teljes tandíjmentességben részesülnek, ha szabályszerű magaviselet mellett legalább átlagos «jó» előmenetelt tanusítanak, amennyiben pedig átlagos «elégséges» előmenetelt tanusítanak, csak a tandíj fele részének fizetésére kötelesek.

IV. A javító, pótló, felvételi, magán és érettségi vizsgálatokról.

A javító és pótló vizsgálatok a beírást megelőző augusztus hó 31-én tartatnak meg. A javító és pótló vizsgálatok díjtalanok.

A két tantárgyból bukott tanulók javítóvizsgálat letehetése iránti, 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényeiket a **Budapest székesfővárosi tankerületi kir. Főigazgatóság**-hoz címezve és iskolai bizonyítványukat is hozzámellékelve, **július 2-ig adják be az igazgatósághoz** és semmiesetre se küldjék fel közvetlenül a kir. Főigazgatósághoz.

Az összes javító-, pótló és felvételi vizsgálatokra a tanulók f. évi augusztus hó 28-án, reggel 9 órakor tartoznak az igazgatónál jelentkezni.

Azon tanulók, akik a székesfővárosi községi reáliskolába más jellegű iskolából lépnek át, a fennálló szabályok értelmében felvételi vizsgálatra vannak kötelezve, ezért 20 koronát tartoznak előzetesen az igazgató kezéhez lefizetni.

Oly tanulók, kik az év végén tartandó vizsgálatok alkalmából meg nem jelennek s ha csak egy tárgyból is vizsgálatlanok maradnak, nem osztályozhatók, sőt ha más tárgyból már nyertek volna is osztályozást, egész klasszifikációjuk megsemmisítendő.

Ha valamely tanuló a vizsgálatokat betegség vagy egyéb fontos ok miatt le nem teheti, vagy megszakítani kénytelen, a tanári testülethez folyamodhatik augusztus hó 28-ig a következő tanév kezdetén tartandó **pótló vizsgálatra** való engedélyért. A betegség igazolására hatóságilag megerősített orvosi bizonyítványt kell mellékelni. A pótló vizsgálat csak teljes vizsgálat lehet.

V. Zenetanfolyam.

1. Beiratások az igazgatónál, 1914. szeptember hó 1—10-ig.
2. Beiratási díj és tandíj (fizetése egész évre kötelező) 80 korona, mely 10 egyenlő 8 koronás havi részletben fizetendő.
3. Tandíjmentességet kiváló tehetségű, szorgalmas és jóviseletű tanuló kap, minden csoport után egy. A tandíjmentességet évről-évre újból kell kérni.
4. Amíg a tanács a tandíjmentesség ügyében nem döntött, minden tanuló *kivétel nélkül* tartozik a díjakat fizetni.

A tandíjmentességet nyert tanulók tandíjai utólag visszatéríttetnek.

5. Azzal a feltétellel, hogy valaki csak mint tandíjmentes tanuló hajlandó a tanfolyamokra járni, *senki és semmi esetre fel nem vehető.*

TARTALOM

		Lap
I.	Jablonszky János	3
II.	Friedreich István	9
III.	A logaritmus mint terület	13
IV.	Tanulmányi kirándulásunk	34
V.	Adatok az intézet történetéhez a lefolyt tanévben	38
VI.	Felügyelet és iskolai személyzet	53
VII.	Az iskola működése	66
VIII.	Könyvtári és szertári gyarapodás	73
IX.	Jelentések	76
X.	Statisztikai kimutatás az iskola tanulóiról	80
XI.	A tanulók érdemsorozata	86
XII.	Segélyek és jutalmak	106
XIII.	Az 1914—1915. iskolai évben használandó tankönyvek jegyzéke	108
XIV.	Intézetünk fegyelmi szabályai	110
XV.	Tudnivalók a jövő iskolai évre	112

"PÁTRIA"
NYOMDAI R.-T.
BUDAPEST

143150